

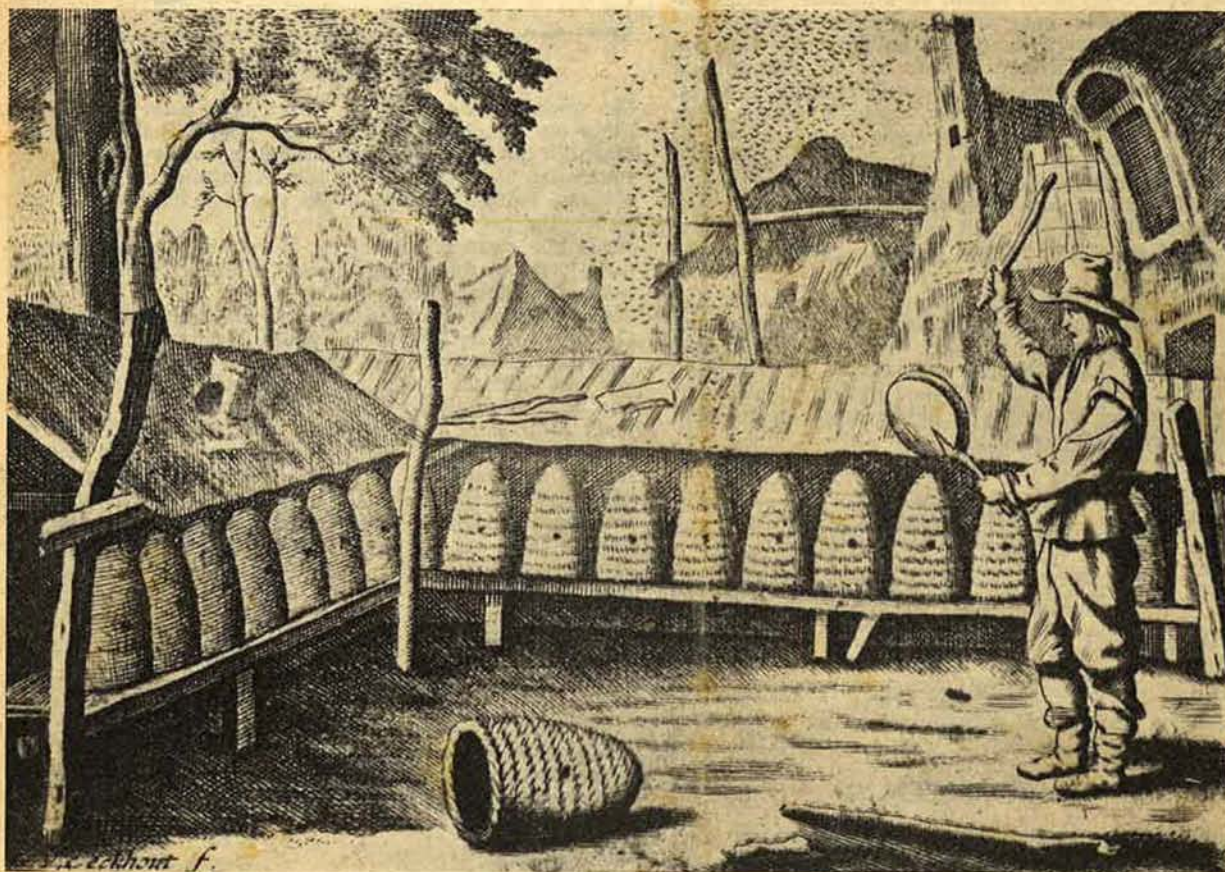
60
JAAR

Maandschrift voor

Bijenteelt

VERSCIJNT MAANDELIJKS - 58e JAARGANG - NUMMER 12 - DECEMBER 1956

zelfs onze naartige bijenhouder uit 1711 wist reeds, dat het voor een behoorlijke opbrengst noodzakelijk is, de dracht na te reizen, want hij schrijft in het iv. capittel, tot titel dragende: „welke korven met bijen men koopen en verkiesen moet, daer men profijt begeert af te trecken”; als men nu de bijen in 't laatste van maert of april gekocht heeft/sal men die ter plaetsen / daer veel boomen groeien / gelijk appelen / peeren / kerssen / krieken / hagedoorn / en andere hoven / daer welriekende bloemen wassen / brengen / ofte omtrent de boomgaerden en hoven op 't lant nedersetten. ofte indien dat men die in maj eerst kochte / soo sal men die brengen omtrent daer de ackers vol koolzaet / en andere bloeiende gewassen zijn; want als dan halen sij veel in van honing en bijenbroot.”

VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

NOODKREET VAN EEN IMKER

Er wordt geklaagd over het teruglopen van het leden-tal. De groot-imkerij verdwijnt bijna geheel. Als er geen werkelijke steun komt, gaat de bijenhouderij volgens mij op de fles.

Natuurlijk blijven er natuurliefhebbers, die een of twee kasten houden voor plezier.

Begrijpt de regering niet wat het betekenen zou als onze bijenhouderij te veel terugloopt? Begrijpt de fruit-teler niet wat het betekent voor zijn boomgaarden en voor zijn befaamd exportfruit als er geen bijen meer zouden zijn? Over goede fruittelers, die er echter weinig zijn, spreken we niet. Laten ze eens Amerikaanse vakliteratuur lezen. Er moesten maar eens een paar jaar geen bijen vliegen. Dan zou men pas beseffen wat de bijenteelt betekent. Wat zouden de geleerden en fruittelers dan plotseling de belangrijkheid van de be-stuiving door bijen gaan inzien. Je zou haast gaan wen-sen dat er eens een paar jaar geen bijen vlogen!

Ik heb het imkeren van mijn grootvader en van een meester op school geleerd. Maar als er van de 8 à 10 jaar één goed bijenjaar is, gaat de aardigheid er af. Wij moesten dit jaar inkrimpen: nog 20 volken. Wat denkt u van f 100,- voor (goedkope) suiker en f 75,- voor stamphoning en nog niet het derde terugontvan-gen? De rekeningen zijn in andere jaren nog wel hoger geweest. Ik hoef er geen snee brood minder om te eten. Hoevelen denken echter met mij: ik houd twee kas-ten voor liefhebberij. Een vriend van mij had 30 volken, nu nog 4!

Ik denk er nóg niet zo over, maar als het zo voort blijft gaan, is het met mijn 20 volken ook gedaan. Laat men met het dempen van de put niet beginnen als het kalf al verdronken is. Ik schrijf niet omdat ik pessimist ben, maar omdat ik hart heb voor het mooie vak van onze grootvaders en omdat ik het belang van de bijen voor land- en tuinbouw inzie.

BLARICUM

A. A. MOLENBROEK

ONZE JUBILEUMPRIJSVRAAG

In dit Kerstnummer van ons Groentje vindt u een grote jubileumpuzzel. U zult daar zeker enige prettige en leerzame uren mee door-bringen.

Om het oplossen van deze puzzel extra aan-trekkelijk te maken worden daarvoor uitge-loofd de volgende

HOOFPRIJZEN:

- Eerste prijs:** Een tweeraams tafelslinger.
Tweede prijs: Een genormaliseerde simplex-kast of een spaarkast naar keuze van de winnaar.
Derde prijs: Een compleet zesraamskastje.
Vierde t/m vijftigste prijs: Aantrekkelijke arti-kelen voor imkers en boeken over bijen.

Zou **IK** dat weten???

(Vragen van bijenteelt-examens)

1. Als u een veger maakt volgens de Aalstermethode, is dat dan eigenlijk wel een veger?
2. Wanneer maken we die veger?
3. Denkt u ook eens aan de bruidszwermen!
4. En als er nu al darren in het volk lopen 6 weken voor het begin van de dracht b.v. op witte klaver?
5. Is het dus altijd gemakkelijk om vegers te maken een maand voor het begin van de zomerdracht?
6. Kent u een methode, waarbij wij de honingvolken versterken?
7. Kunt u ook een honingvolk versterken zonder daar-voor een ander volk op te offeren of te verzwakken?
8. Wanneer gaat u drijfvoeren?
9. Wat heeft het broed dan nodig?
10. Helpt het drijfvoeren in het voorjaar altijd?
11. Welke zijn de eerste stuifmeelleveranciers onder de planten?
12. Waarom wilt u eigenlijk uw volken zo sterk heb-ben?

(Antwoorden op deze vragen elders in dit nummer.)

van Horen en Zien

NAAR KERSTMIS TOE

We gaan al weer op de kerstdagen aan. 't Is nog maar om enkele weken te doen. Voor mij is Kerstmis eigenlijk het grote keerpunt in het jaar, het spreekt mij meer aan dan Oud en Nieuw. Kerstmis is, voor mij althans, het eind en het begin van 't jaar, kerkelijk en natuurlijk.

Maar hoe staat gij tevenover Kerstmis? Ach ik vraag het u niet om mij te antwoorden, doch ik stel die vraag alleen tegenover uzelf.

Ziet gij Kerstmis als de geboorte van het Licht, als de Godsgave of denkt gij er anders over en is Kerstmis voor u alleen maar een bron van verheugenis omdat de zon, althans voor ons noordelijk halfmond, weer aan haar klimmende dagloop is begonnen?

't Is mijn zaak niet, doch de uwe, maar ik vraag u, sta stil bij Kerstmis. Denk over 't gebeuren van Kerst-mis na. Ongeacht of ge in godsdienstige zin gelovig of niet gelovig zijt. Maar sta straks stil bij Kerstmis, in vredige gedachten. Begin er gerust nu al maar aan te denken. Dan zal Kerstmis, ongeacht of het een groene of een witte Kerst is, een goede Kerstmis voor u zijn.

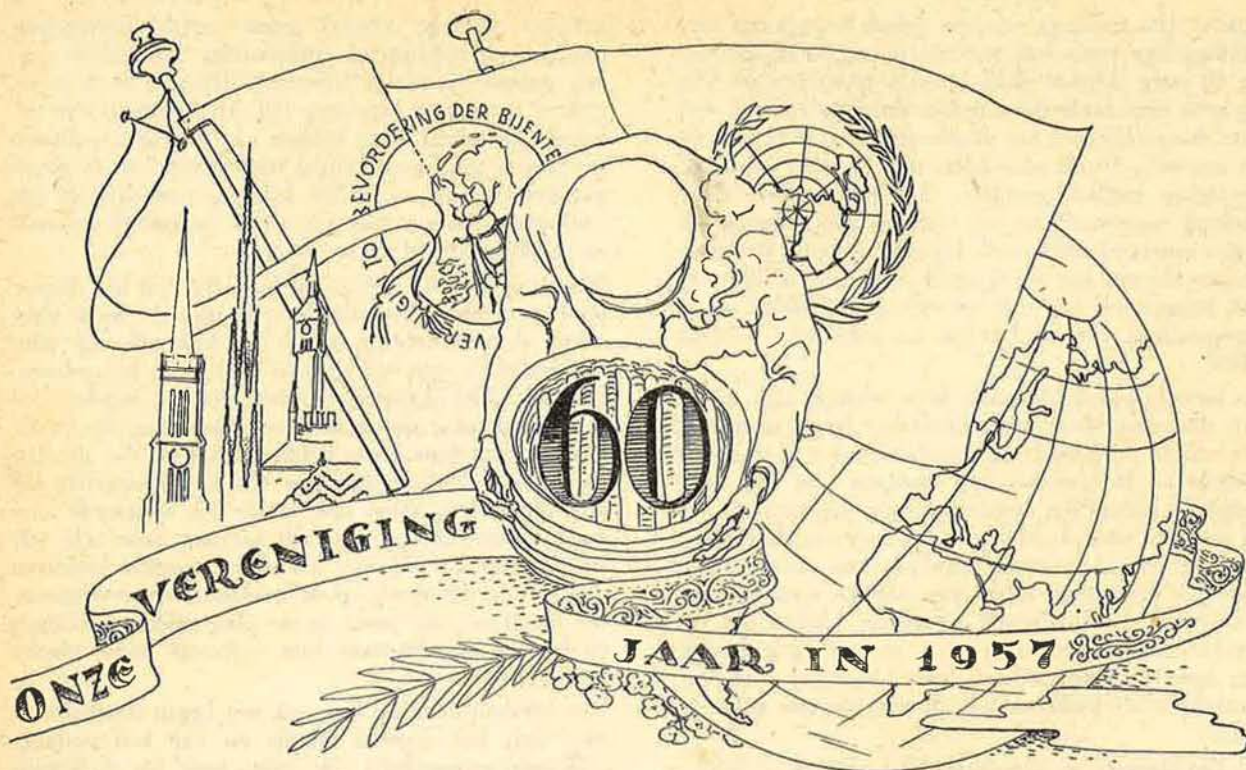

Hulde!

Wij brengen hulde en dank aan de besturen van de hieronder genoemde afdelingen, die op 22 november hun ledenlijsten voor 1957 reeds hadden ingezonden:

Albergen	Holten
Beilen	Westland
Berg aan de Maas	Nijkerk
Deurne	Ootmarsum
Eindhoven	Ten Boer
Emmer Compasuum	Tiel
Haaksbergen	Valkenswaard
Heumen-Malden	Zaamslag

In het januari-nummer hopen wij deze lijst voort te zetten.

ET is alleszins begrijpelijk, dat de ijverige redactie van ons onvolprezen maandblad de behoefte heeft gevoeld om reeds vroegtijdig de aandacht van geheel imkerend Nederland te vestigen op het feit, dat de Vereniging tot bevordering der bijenteelt in Nederland in het komende jaar haar 60-jarig jubileum zal mogen vieren.

Vandaar het vererend verzoek tot mij als voorzitter om reeds bij de jaarwisseling een ogenblik te willen stilstaan bij deze op zichzelf zo heuglijke gebeurtenis. Toch wil ik niet verhelen, dat ik enige aarzeling heb moeten overwinnen alvorens ik mij tot het schrijven van een passend artikel heb gezet. Enerzijds kostte het aanvankelijk moeite om mij er rekenschap van te geven dat die luisterrijke viering van het gouden imkersfeest te Assen nu al bijna 10 jaren achter ons ligt, anderzijds realiseerde ik mij niet voldoende dat het zo goed geslaagde internationale bijenteeltcongres te Amsterdam, alwaar de grondslag voor een wereldfederatie van bijenvrienden kon worden gelegd, al weer 6 jaren geleden plaats vond en nadien de congressen te *Leamington Spa*, te *Kopenhagen* en de dit jaar te *Wenen* gehouden internationale imkersbijeenkomst de herinnering aan Amsterdam hebben doen vervagen. Negen jaar is het ook al weer geleden na die indrukwekkende imkersdag in *Den Haag*, welke speciaal met 't oog op het 50-jarig regeringsjubileum van H.M. Koningin Wilhelmina ter illustratie van de spreekwoordelijke Oranjetrouw van de Nederlandse bijenhouders, in de residentie werd gehouden. Hierop zijn de voortreffelijk geslaagde imkersdagen van *Arnhem*, *Dordrecht*, *Raalte*, *Breda*, *Hilversum*, *Emmen* en *Nijmegen* gevolgd, terwijl *Apeldoorn* als passend sluitstuk van een vruchtbare tussenperiode de hechte verbondenheid van onze leden met hun vertrouwde vereniging nog eens extra heeft onderstreept.

Al deze treffende evenementen lijken voor degene, die er intens bij betrokken is geweest, nog zo heel dichtbij, ondanks de verbijsterende snelheid waarmee de tijd ons ontvliedt. Welk een schat van dierbare herinneringen roepen de namen dier gastvrije oorden niet bij de trouwe bezoekers van onze hoogtijdagen op; talloze dankbare gedachten maken zich van ons meester wanneer wij, een ogenblik in mijmering verzonken, terugdenken aan de goede ontmoetingen, welke deze bijeenkomsten voor menig onzer hebben opgeleverd, met als resultaat blijvende vriendschap, waaraan overigens de wereld om ons heen bepaald niet mank gaat.

Gedenken gaat veelal met weemoed gepaard. Al te velen, die aan de bloei van onze vereniging daadwerkelijk hebben bijgedragen, zijn reeds van ons heengegaan. Voor zover men hen niet heeft vergeten leven zij voort in de dankbare harten van hen, die hen tijdens hun leven gewaardeerd hebben of liefgehad. Onze vereniging kan op voortreffelijke resultaten terugzien, welke voor het grootste gedeelte het werk zijn geweest van bekwame en toegewijde imkervrienden, die naast hun hoofdberoep in de maatschappij en hun liefhebberij voor de bijenteelt ook nog tijd wisten te vinden om onze algemene organisatie van bijenhouders uit te bouwen tot een voor eenieder, ongeacht diens persoonlijke levensovertuiging of politieke binding, aanvaardbaar nationaal tehuis.

Zelf ben ik bijna 20 jaar als voorzitter nauw aan onze vereniging verbonden. Aan de viering van haar 40-jarig bestaan mocht ik reeds een bescheiden aandeel nemen. Dat was op een moment, waarop nog zeer velen van degenen, die destijds het initiatief tot de oprichting van de Vereniging tot bevordering der bijenteelt in Nederland hadden genomen, met gerechvaardigde voldoening de vruchten van hun arbeid in de vorm van een bloeiend verenigingsleven mochten

oogsten. Het Groentje van die dagen bevatte een eerbiedwaardige reeks van portretten van leden, die op een 40-jarig lidmaatschap konden terugzien en wie nog eens deze oude tijdschriften doorbladert, zal met grote erkentelijkheid het pionierswerk moeten gedenken van hen, die als peetvaders aan de wieg van onze vereniging hebben gestaan. Hun werk heeft rijpe vruchten opgeleverd en wij, die als hun erfgenamen mogen optreden zullen ook bij dit jubileum de wijze mannen die ons zijn voorgegaan, niet mogen vergeten doch integendeel hen met een eresaluut midden in de belangstelling van de huidige werkelijkheid moeten stellen.

Een vereniging als de onze, wier bestaan zich reeds over meerdere generaties uitstrekt, heeft uiteraard geen enkele zekerheid van een bloeiend voortbestaan wanneer de bestuurders van vandaag niet over een even grote toewijding beschikken als degenen die in het verleden voor de bloei en de groei van de vereniging hebben pal gestaan. Gelukkig kan onze vereniging over een grote schare van actieve medewerkers beschikken, die voldoende waarborg bieden dat de eervolle traditie, waardoor onze vereniging zich van haar oprichting steeds heeft laten inspireren, ook onverzwakt in de toekomst zal kunnen worden gehandhaafd.

Wij, die hiervoor de ogenblikkelijke verantwoordelijkheid dragen, weten dat dit waarlijk niet vanzelf zal gaan. Onze vaderlandse bijenteelt, die reeds bij de oprichting van onze vereniging een kwijnend bestaan leidde, maar wier teruggang mede door de nooit aflatende zorg van onze organisatie kon worden gestuit, blijft tot op de huidige dag voor allen, die haar dierbaar zijn, een zorgenkind. Ons land is helaas nu eenmaal geen ideaal oord voor de bijen. Een vruchtbare bijenweide kent het vrijwel niet meer als gevolg van de verdrievoudiging onzer bevolking, die zich welhaast in de tijd van een eeuw voltrok. De natuurlijke drachtbronnen die de moerassen, het hoogveen en de heidevelden in vroeger tijden zo overvloedig verschaften, zijn vrijwel verdwenen. Aan het imkersbedrijf werd mede door de talloze landontginningen geleidelijk aan het lonend fundament ontnomen.

Oorlog en bezetting hebben in het jongste verleden, zij het dan ook slechts kwantitatief, een kortstondige opbloei van onze vereniging opgeleverd, welke in de welhaast 12 jaren na de tweede wereldoorlog voortdurende welvaartsperiode, geleidelijk geheel verloren ging.

Ons gouden imkersfeest vierden wij zelfs met een aantal van 24.000 leden. Toen ik als voorzitter in 1937 voor het eerst optrad telde onze organisatie er 12.000. Momenteel zijn wij blij wanneer wij het jaar afsluiten met 10.000 leden. Het in de bezetting zo sterk gestegen aantal bijenhouders is thans weer teruggevallen tot een kleine maar vaste en toegewijde kern van echte natuurbeoefenaars, voor wie niet primair de oogst van een lonende hoeveelheid honing de inzet van hun arbeid vormt. Hen inspireert veeleer de stille eerbied voor Gods wonderbaarlijke schepping.

Ons kostelijk natuurprodukt, de honing, vindt in tijden van vrede helaas voldoende surrogaatmiddelen op zijn weg, waarmee de veelal zo oppervlakkig oordelende, leek zijn behoefte aan verzoeting van het leven meent te kunnen bevredigen. Vandaar in de

huidige periode vrijwel geen gelegenheidsimkers meer, doch uitsluitend enthousiaste liefhebbers van een serieus beoefende bijenteelt. Hoewel ik dan ook niet al te rouwig ben over het feit, dat wij vele gelegenheidsimkers weer hebben zien heengaan, dienen wij ons er toch nauwkeurig rekenschap van te geven dat een aantal van 10.000 leden te nauwnood een voldoende basis vormt voor een financieel gezonde en feitelijk actieve organisatie.

Ofschoon ik voor mij zelf geloof, dat wij het dieptepunt van onze kwantitatieve neergang reeds weer achter de rug hebben, zullen wij toch alles op alles moeten zetten om een nieuwe opgang te bevorderen. Dit zal nooit kunnen worden bereikt zonder een extra-inzet van alle kracht van degenen, die in de praktijk van hun leven hebben ervaren, dat de liefde tot de bijenteelt de mens een bovenmateriële bevrediging verschaffen kan, welke hij, daarmee eenmaal in aanraking gekomen, nimmer meer zal willen missen. Er zal dus iets meer moeten gebeuren dan een verder teren op de werkkraft van degenen, die nu al zo vele jaren in de plaatselijke afdelingen en in het hoofdbestuur hun zegenrijk werk plegen te verrichten.

Ons jubileumjaar zal dan ook een begin moeten vormen van een nieuwe impuls en van een zodanig effectieve propaganda, dat velen, voor wie de kennis van het wondere bijenleven tot dusver nog een gesloten boek is gebleven, door onze voorlichting en enthousiasme een nog ongekende wereld van schoonheid en eerbied voor het natuurwonder zullen kunnen binnengaan. Wij zullen hierbij niet in de laatste plaats aan de jeugd moeten denken. Op de jongeren zal onze propaganda bij voorbaat moeten worden gericht, opdat zij de oude wacht zullen kunnen aflossen, die al zo lang heeft pal gestaan voor een verbetering van de bijenteelt in Nederland.

Onze huidige maatschappij kampt met het moeilijk oplosbare probleem van de vrijetijdsbesteding van tallozen. Door dezen in kennis te brengen met onze mooie natuursport, kunnen wij er toe bijdragen dat het beetje geluk, dat de huidige mens in dit moeilijke leven deelachtig kan worden in niet geringe mate kan worden vergroot door de wondere bekoring, die de kennismaking met de geheimenissen van Gods ondoorgrondelijke schepping oplevert.

Dat de wereld, waarin wij leven, verre van ideaal moet worden genoemd, zal niemand mij wel willen tegenspreken, maar tenslotte leven wij in een vrij land, waar de overheid voor alles dienseresse van de mens wil zijn en waarin de begrippen als democratie en vrijheid de vanzelfsprekende waarborg voor een menswaardig bestaan op basis van zelfstandigheid en persoonlijke verantwoordelijkheid jegens God en de naaste, blijven vormen. Diepe deernis vervult ons ten opzichte van de volkeren achter het IJzeren Gordijn, alwaar de nietsontziende machthebbers het er op schijnen aan te leggen, om de burgers, die in de zware strijd om het bestaan toch al zo weinig te verliezen hebben, nog het laatste restje geluk te ontnemen.

Hongarije heeft ons nog dezer dagen geleerd, hoe een fatsoenlijk, vrijheidslievend en godsvruchtig volk tot volledige vernietiging kan worden gebracht, zodra onverantwoordelijke staatslieden als slechte imkers

gaan optreden. Andere volken, die op dezelfde wijze door degenen, die hen zonder enig recht zijn gaan overheersen, misleid en misbruikt worden, bewijzen heden ten dage, als waren het slecht behandelde bijenvolken, hoe gemakkelijk het is het respect voor dat wat een ander waardevol acht, te verliezen en zich tot roverij te laten verleiden. En wij imkers moeten dit alles constateren, terwijl wij aan de hand van onze praktijk zo goed weten, dat er juist aan de natuurlijke gesteldheid van een bijenvolk, mits goed behandeld, zoveel sprekende voorbeelden van eenheid, samenwerking en opofferingsgezindheid kunnen worden ontleend.

Het Nederlandse volk heeft dezer dagen de betrekkelijke waarde van zijn eigen welvaart en veiligheid wel leren inzien. De afschrikwekkende hel van onderdrukking en slavernij, waarin zo vele broedervolken uit de Oosteuropese beschavingswereld zijn gedompeld heeft ieder onzer wel op een ruwe wijze vertrouwd gemaakt met de pijnlijke gedachte, dat een ononderbroken vredestoestand, dank zij de onmenselijke voorwaarden, waaronder de door het communisme geterroriseerde volken gebukt gaan, voor het vrije Westen geen moreel aanvaardbaar toekomstbeeld meer mag heten.

De indroevige gebeurtenissen in Hongarije, waarin met een vals beroep op de gebonden natuurwet van de bijenstaat „de commune is alles en het individu is er alleen maar om het bestaan van het volk mogelijk te maken”, de bevolking geknecht werd tot een voor de mens onwaardige staat van slavernij, zullen onwillekeurig ieders houding voor wat de toekomst betreft, grondig gaan wijzigen. Wij mogen dan voor wat het direct neerslaan van de agressie, die ook ons bedreigt, nog betrekkelijk machteloos zijn, als idealisten hebben de imkers nu al een niet te verwaarlozen moreel wapen in de boodschap van internationale broederschap, welke zij aan hun liefde en eerbied voor de natuur en de daaruit voortspuitende verplichting, om ook aan een ander te denken, ontleenen.

Een vereniging als de onze, kan uiteraard tegenover de duivelse machten van deze tijd slechts een zwak protest laten horen, al kan zij toch, zij het dan ook op bescheiden wijze, zeker het hare er toe bijdragen, dat de wereld van morgen niet, zoals onze geëerbiedigde Koningin het Kerstmis 1955 heeft uitgedrukt, volledig verworden zal tot een „volstrekt onhoudbare woonplaats voor mensen van goede wille”.

Wij imkers spreken immers een taal, die niet aan de landsgrenzen is gebonden. Ondanks de toeneming van de internationale spanningen, zullen wij niet mogen wanhopen aan een toekomst, waarin de ene mens voor de ander geen wolf meer zal zijn. Mogé degenen, die over tientallen jaren geroepen worden om de geschiedenisbeschrijving van onze vereniging voort te zetten, van mijn artikel getuigen, dat het optimisme dat er ondanks alles aan ten grondslag ligt, door de loop der gebeurtenissen werd gerechtvaardigd. Laten wij daarom, ondanks de donkere wolken, die zich boven onze hoofden bijeen pakken, niet bij voorbaat onze kracht zoeken in de aanwerving van nieuwe gelegenheidsimkers, die de vrees voor een verslechtering van hun voedselpositie denken te kunnen compenseren door een tijdelijke

wat hangt gij daar te praten

wat hangt gij daar te praten
aan die blomme, o bruine bie;
waarop, waaruit, waarover
ik u ronken hore en zie?

gij zijt er met uw neuze en
met uw tonge al ingegaan;
gij hebt er aan geroken
en van alles aan gedaan

daarom, daarin, daarover,
op uw vlerken alle twee:
ik wonder hoe die blomme u
laat geworden, zo ter lee!

och, ware ik in heur plaatse, ik
hiet u varen, en ik sloot
zo seffens al dat werk, al
dat geruchte uit mijnen schoot

en 'k. . . „rap, uit mijnen weg en
uit mijnen zonne, dat ik zie:
houdt op en laat mij werken,
of ik strale u!” zei de bie.

guido gezelle

belangstelling voor een gemakkelijke honingoogst. Voor ons is van veel meer betekenis, het behouden en uitbouwen van een hechte, zij het dan kleine, organisatie van toegewijde imkers, voor wie het voordeel van wat meer potjes honing van minder betekenis is, dan de dagelijkse confrontatie met een van de wonderen van Gods bestel, die in de bijenstaat zo treffend tot uiting komt. Op die wijze is een imker in staat de mens naast zich op een andere wijze te benaderen, dan uitsluitend terwille van het materieel gewin. Alleen langs die weg zal de mens zich in de naaste geborgen weten en het troosteloze van zijn vereenzaming wat minder gevoelen.

Ik moge besluiten met de wens, dat de imkersdag te Rotterdam, waarop het 60-jarig jubileum onzer vereniging officieel zal worden herdacht, opnieuw duizenden onzer in een grootse demonstratie van eenheid en kameraadschap zal weten te verenigen.

Geve God dan tevens, dat onze gevoelens van vrijheid, onafhankelijkheid en gerechtigheid ook het blijvend bezit zijn geworden van alle Europese broedervolken, die tot op heden nog het slachtoffer zijn van onmenselijke terreur. Immers eerst dan zouden wij onbevangen en onvoorwaardelijk feest kunnen en mogen vieren.

Van Rappard

Broeder Adam over:

BIJENRASSEN

In de geheel volle zaal van het Weense stadhuis heeft de bekende Engelse imker, Broeder Adam, een overzicht gegeven van de waarde, die de verschillende bijenrassen naar zijn mening voor de bijenteelt hebben.

Broeder Adam heeft vele reizen gemaakt naar aller heren landen om daar de bijen en hun eigenschappen te bestuderen en ze onderling te vergelijken. Hij zegt daarbij dat hij niet de verwachting had ergens „de beste bij” te vinden, want de natuur kent geen enkele bij, die alle gewenste eigenschappen in zich verenigt. In alle bijenrassen vinden we gewenste, maar daarnaast ongewenste eigenschappen. Het is de taak van de vooruitstrevende bijenteelt om de meest produktieve rassen te verzamelen en te onderzoeken op hun eigenschappen. De gewenste eigenschappen moeten dan door middel van kruisingen in nieuwe combinaties worden verbonden, aldus Br. Adam.

Mijn mededelingen steunen op de in Buckfast, Devon, Zuid Engeland, opgedane ervaringen. De waardering van de bijenrassen, die ik hier geef, heeft dus de daar geldende omstandigheden ten grondslag.

De in de loop van tientallen jaren uit een kruising tussen Italianen en bruine Engelse bijen geteelde Buckfastbijen voldoen het beste aan onze omstandigheden. Deze Buckfastbij heeft als maatstaf gediend bij de beoordeling van de andere rassen.

Ligustica (Italiaanse bij)

Deze bij heeft in de ontwikkeling der bijenteelt van de laatste honderd jaar een belangrijke rol gespeeld. Dat ze overal op aarde zo zeer geliefd en gezocht is, komt door een prachtige combinatie van economisch belangrijke eigenschappen. Daarbij zijn in het bijzonder van belang haar goede opbrengsten bij gunstige drachtverhoudingen en haar weerstandskracht tegen de mijtziekte. (Bij de mijtziekte-catastrofe in 1916 bleven in Buckfast alleen de Italiaanse volken in leven!) Fouten: Al te grote broedlust met veronachtzaming der spaarzaamheid bij geringe dracht. Onvoldoende bestand tegen slecht weer (slechte voorjaarsontwikkeling). De Amerikaanse zuivere lijnen van de Italiaanse bij lieten op Buckfast goede opbrengsten zien, maar ze waren zeer vatbaar voor de mijtziekte.

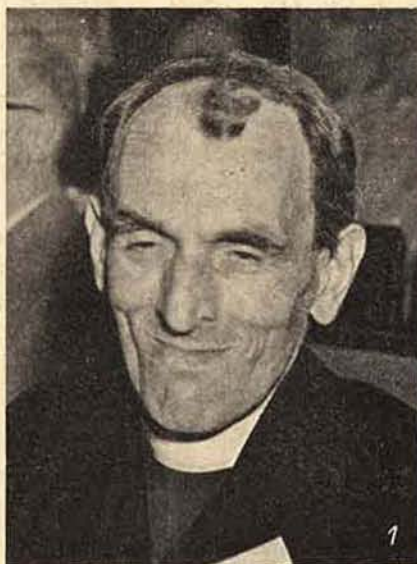
Ik heb de indruk, dat de vitaliteit van de Italiaanse bij door eenzijdig de nadruk te leggen op eigenschappen (kleur!) die economisch niet van belang zijn, de laatste tientallen jaren nog achteruitgegaan is.

Carnica (Kraimer bij)

Voordelen: zachtmoedigheid en rustige zit op de raten, vitaliteit (bestand tegen weer en winter) en grote ijver. Scherpe speurzin en oriëntatievermogen, mooie blanke verzegeling van de raten, zindelijkheid, gering gebruik van propolis, zeer sterke spaarzaamheid en neiging veel honing in de broedramen te brengen, lange tong (rode klaver!).

Eigenschappen van betrekkelijke waarde: snelle en vroege ontwikkeling van de volken, opbergen van de voorraden in de nabijheid van het broed, beperkte vruchtbaarheid, vroege beëindiging van het broeden. Deze eigenschappen maken de Carnica tot een uitnemende bij voor vroege dracht en vroege zomerdracht, voor gebieden met late dracht als Buckfast zijn ze nadelig.

Fouten: Sterke en moeilijk te beheersen zwermduif (vraagt veel werk van

de imker); vatbaar voor Nosema, mijtziekte en kaalheidsziekte; geringe bouwdrift. Vergeleken met de andere rassen is de vruchtbaarheid van de Carnica niet groot. Ze verlangt een kleine broedkamer (ongeveer 10 ramen simplexmaat).

Ondanks de onder Buckfast-omstandigheden zeer zwaar wegende economische nadelen van deze bij, is haar waarde voor de teelt boven elke twijfel verheven. Ze is onontbeerlijk voor onze kruisingsproeven. In de Carnica zijn nog onontdekte teeltmogelijkheden verborgen.

Cecropia (Griekse bij)

Uitwendig bestaat er, in het bijzonder wat de kleur betreft, weinig uniformiteit. Wat de economisch van belang zijnde eigenschappen betreft vindt deze bij volgens de ervaringen van de laatste jaren nauwelijks haars gelijke. Ze is zachtmoedig als de Carnica, maar buitengewoon vruchtbaar (aaneengesloten „planken” broed) met daarnaast een hoogontwikkelde spaarzaamheidszin („zelfverzorging”) en buitengewoon zwermtraag.

Bijzonder goed bleek de kruising van deze bij met de Carnica en de Italiaanse bij te zijn. Als een nadeel is aan te merken dat vele stammen overmatig veel propolis gebruiken, warbouw maken en de honing vlak en onoorlijk verzegelen.

Deze tot nu toe bijna onbekende bij kennen we een zeer belangrijke economische waarde en waarde voor de teelt toe.

Cypria (Cyprische bij)

Mijn ervaringen met de Cyprische bij

gaan terug tot 1920 en betreffen een zeer groot aantal volken. Voordelen: grote vruchtbaarheid, geen zwermneiging, onvergelijkelijke ijver (maar niet geschikt voor vroege en late dracht), uitstekende overwintering. Fouten: weinig spaarzaam, meestal zeer steeklustig. De Cyprische bij heeft voor Noord-Europa geen economische betekenis, maar voor doelbewuste combinatienteelt is ze van grote waarde.

Syriaca (Syrië en Libanon)

Van geen belang voor de teelt en ook economisch waardeloos.

Intermissa (Tell-bij van Noord-Afrika)

Alle in West-Europa voorkomende zwarte en bruine bijen stammen klaarblijkelijk van deze bij af. Ze toont, hoewel meest in geringe mate, dezelfde eigenschappen. De Tell-bij vormt in alle opzichten een extreem ras.

Voordelen: Buitengewone ontwikkeling van alle eigenschappen die voor de opbrengst van belang zijn.

Fouten: Steekwoede, extreme broeden zwermduif (in Engeland zwermen ze nog eind september!). De economische waarde is gering, maar het is een ras, dat voor kruisingen waardevol kan zijn.

Franse bij

Voordelen: IJverig en onovertroffen voor het geven van hoge opbrengsten. Voor de heidedracht overtreft ze alle andere rassen.

Nadelen: Razende steekwoede. Evenals alle Westeuropese bijen zeer vatbaar voor alle broed- en bijenziekten. Gezien de buitengewone produktiemogelijkheden is deze bij zeer geschikt voor kruisingen. Haar fouten kunnen door doelbewuste teelt uitgeselecteerd worden.

Nigra (Zwitserland)

Voordelen: Wat betreft de aanleg van 't broedmest, de verzorging met stuifmeel en honing, de overwintering en de voorjaarsontwikkeling laat deze bij niets te wensen over. De Nigra is de beste teelt die ik ken.

Fouten: In Buckfast vanwege haar niet te beheersen zwermneiging economisch niet van de minste waarde.

Oude Engelse bij

Evenals de andere vertegenwoordigers van de donkere bijenrassen had deze bij een verbazingwekkend aantal in het oog springende economisch belangrijke eigenschappen. Door haar vatbaarheid voor de mijtziekte wordt ze tegenwoordig nergens meer zuiver aangetroffen.

Zestig jaar geleden werd onze vereniging opgericht.

Veel is er in die zestig jaar veranderd.

De bijenteelt in 1897 verschilde in vele opzichten van die van nu.

Zestig jaar geleden werden de bijen vrijwel uitsluitend in korven gehouden.

Nu houden we ze in hoofdzaak in kasten.

Toen hadden we nog vele grote imkers. Nu zijn de grote bijenstallen zeldzaam geworden.

In de voorbije zestig jaar heeft de wetenschap op het gebied van de bijen een verbazingwekkend aantal nieuwe feiten aan het licht gebracht. Nog maar tien jaar geleden zei een van de vooraanstaande figuren in de imkerswereld, dat de kastimker bijna elk jaar weer een ander werkplan had en dat voor vele imkers het leven te kort is om alles, wat zij met hun bijen zouden willen proberen, tot uitvoering te brengen. Nu hebben vele imkers een vaste werkmethode, al zijn er op dat punt nog vele problemen op te lossen.

Het komt ons voor dat er alle reden is om iets verder terug te kijken dan de zestig jaar, waarin onze vereniging en ons Groentje hun dienende functie voor de bijenteelt hebben verricht. We prijzen ons daarom gelukkig, dat mevrouw D. van Eldik te Den Haag ons de tekst verschaft van een verhandeling over de bijen van Conrad von Megenberg. De schrijver leefde ongeveer 600 jaar geleden, hij stierf te Regensburg in 1374.

Hier volgt een vertaling van wat hij in zijn Buch der Natur over de bijen schreef.

Apis is de naam van de bij.

Volgens de berichten van Aristoteles, Basilius de Grote en Ambrosius hebben de bijen de bijzondere merkwaardigheid in alle dingen een samenwerking te ontplooiën, die men elders op aarde bij in gemeenschap levende dieren tevergeefs zoekt. Hoe vele van hen ook tot een zwerm (= volk) behoren, alle hebben dezelfde woning en leven in hetzelfde gebied. De arbeid van alle is gericht op het gemene nut van het geheel. Wat zij door hun arbeid bereiken, behoort aan alle gemeenschappelijk toe en hun uitvluchten maken ze ook gezamenlijk. Wat moet ik hier meer van zeggen?

Hun broed behoort aan alle gelijkelijk toe, want alle zijn betrokken bij de wording van een nieuwe zwerm, die zij het aanzijn geven.

Verder zijn ze alle kuis, want geen enkele paart met een andere of voelt de drang daartoe in zich en hun broed brengen zij zonder moeilijkheden voort. Desniettegenstaande geven zij meestal een grote zwerm.

De bijen kiezen uit hun gelederen een koning en het gehele volk is deze koning gehoorzaam. Hoewel zij alle onderdaan van een koning zijn, is toch elke afzonderlijke bij vrij. Elk bezit zijn eigen waardigheid en zijn voorrechten bij de rechtspleging en de beraadslagingen en alle bezielt een oprecht streven naar ware trouw. Want zij beminnen alle hun uitverkoren koning en eren hem in alle dingen zodanig, dat zij nimmer iets tegen zijn wil ondernemen en hem nooit in toorn doen ontsteken. Maar dat is ook redelijk, want de koning is buitengewoon mild tegenover zijn volk. Daarom blijft het volk zijn koning ook terecht gehoorzaam.

De bijen blijven graag bij elkaar en vliegen om hun koning geschaard uit. Ze brengen aan geen enkele vrucht schade toe en zelfs niet aan de verwelkte bloem. Worden ze op hun uitvluchten verrast door de nacht, dan zetten ze zich hoog in de bomen ter ruste, opdat hun vleugels niet door dauw of regen zullen worden beroerd.

In elke korf is altijd maar één koning, hij is de vorst van het gehele volk. De koning is schoon en statig van uiterlijk en tweemaal zo groot als de andere bijen. Hij heeft

..als een burcht..

..als een schildwacht..

..letten op de sterren..

..meteen gestraft..

..buitengewone reinheid..

..zelfmoord..

..als de koning moet worden..

..een gevecht..

echter slechts korte vleugels, zijn benen zijn langer en in zijn gang onderscheidt hij zich van de andere bijen. Op zijn voorhoofd draagt hij een witte lok, waarmee de natuur hem van alle andere bijen onderscheiden heeft. Men zegt dat de koning der bijen geen angel heeft om mee te steken, in tegenstelling tot de andere bijen, omdat hij door de hem verleende macht voldoende beschermd is. Ambrosius zegt evenwel, dat hij weliswaar een angel heeft, maar dat hij er niet mee steekt omdat hij van nature mild van aard is.

Het bijenvolk kan men in drie groepen verdelen. De eerste groep wordt gevormd door de moederbijen, die ijverig arbeiden als het werkvolk onder zijn meester. De bijen zijn de moederbijen onderdanig en gehoorzaam en zij doen niets zonder toestemming van de grotere. De derde groep bestaat uit de bijen die in het latijn fuci, volgens Virgilius darren, genoemd worden. Het zijn onvolledige bijen, ze hebben geen angel en zij zijn de dienaren van de bijen van de eerste groep.

Zolang de bijenkoning jong is, volgen de bijen hem steeds vlijtig, waarheen hij ook vliegt of gaat.

Zij bouwen hun woning als een burcht en zij laten de bovenste drie cellen leeg opdat deze niet voor iemand een uitnodiging zouden kunnen zijn om daaraan schade toe te brengen. De overige cellen echter worden met honing gevuld.

De bijen slapen in hun korven tot de morgen, omstreeks de tijd van de vroegmis, totdat een van hen bij zonsopgang twee of driemaal heeft gezoemd of gebromd, net als een schildwacht die met zijn trompet de nieuwe dag aankondigt.

De bijen bezitten het vermogen om vooraf te weten of het een zachte of schone dag zal worden. Dan vliegen ze uit en verzamelen goederen en schatten. Dreigen echter regen en wind, dan blijven ze bij elkaar in de korf. Als ze aan het werk zijn, verzamelen ze stuifmeel aan hun pootjes, zodat het lijkt alsof ze broekjes aan hebben. Andere verzamelen het zoete dauwwater in hun mond en in de haren van hun pels en brengen het naar binnen in hun bouwwerk.

Ambrosius zegt dat men de bijen altijd ziet wedijveren om hun rijkdom te vergroten. Sommige zijn bijzonder uitgeslapen en bejiveren zich voederplaatsen te zoeken. Andere beschermen met zorg hun woning, hun burcht. Weer andere tenslotte letten op het weer en de sterren.

De jonge bijen vliegen uit naar hun werk en ze dragen was en honing aan, de oudere daarentegen slapen in de korf. De bijen, die stuifmeel van de veldbloemen binnen brengen, trekken hun voorpoten tot de heupen toe omhoog en vliegen zo, op betamelijke wijze en schoon beladen, naar huis.

Ook in het binnenste van de korf zijn de werkzaamheden verdeeld. Sommige bijen bouwen, andere versieren de bouw en geven de bouwrichting aan. Sommige scheiden de honing van de was, andere verdelen de verschillende werkzaamheden en het binnengebrachte voedsel en ze gaan daarbij niet op hun eentje eten, opdat er noch in het eten, noch in het werk, noch wat de tijd betreft, onder hen enig verschil zal bestaan.

Plinius merkt op, dat de bijen zeer op het werk letten en onmiddellijk opmerken dat een van hen traag is. Die wordt meteen gestraft en doodgebeten.

Onder elkaar betrachten ze een buitengewone reinheid en ook bij hun werk betrachten ze de uiterste zindelijkheid. Alle uitwerpselen van de werkende bijen verzamelen ze op een bepaalde plek van hun raten en op rustdagen, als het weer somber is, en ze niet kunnen werken, dragen ze het naar buiten.

Als het avond wordt, zoemen ze in de korf en het gezoem wordt zachter en zachter totdat een van hen rondvliegt en zoemt, net als 's morgens bij het opstaan. Deze gebiedt daarmee alle andere ter ruste te gaan, op dezelfde wijze als de wachters doen op de torens van de kastelen, die met bazuinen de nacht en de dag aankondigen. Hierop zwijgen dan alle schielijk stil.

Ze hebben de gewoonte om eerst voor het volk woningen te bouwen en daarna pas voor de koningen. Als ze een belangrijke verbetering van hun levensomstandigheden verwachten, met andere woorden als ze willen gaan zwermen, bouwen ze ook grotere, gemeenschappelijke woningen en voor de toekomstige koningen apart gelegen, ruime en grote behuizingen. Ze kiezen zich echter zo maar niet op goed geluk en zonder overleg een koning, maar ze onderzoeken eerst of hij indrukwekkend, groot en mild van inborst is. Gebeurt het een keer dat enige bijen het privilege van de koning schenden, dan plegen ze zelfmoord, ze steken zich met hun eigen angel. Men zegt dat het volk in het land der Perzen zich op dezelfde wijze tegenover zijn koning gedraagt.

De bijen vliegen als regel niet eerder naar hun voederplaatsen dan wanneer de koning zelf eerst uitgevlogen is en het oppercommando van de vlucht op zich neemt. Ze behouden hun koning met alle zorgvuldigheid en rekenen het zich tot een bijzondere eer voor hun koning te mogen sterven.

Aristoteles zegt, dat de koning nooit buiten de korf verschijnt zonder een groot volk om zich heen te hebben. De koning vliegt in het midden van zijn talrijke begeleiders, de andere bijen omringen hem en als een van hen in de vlucht de vleugels van de koning beroert, wordt hij door het gehele overige leger gestraft. Elke bij verlangt er bij het uitvliegen naar dicht bij de koning te zijn en vindt het een bijzondere roem en een grote eer in zijn nabijheid en in zijn dienst te worden gezien. Als de koning eens moet worden, dragen de sterkste bijen hem en ze helpen hem vooruit.

Plinius vertelt dat de bijen, als er in hun eigen korf gebrek aan honing is, met grote onstuimigheid op de dichtstbijzijnde vreemde korf lostrekken. De bewoners van die korf stellen zich dan te weer en er volgt een gevecht.

Ook om de bloemen op het veld vechten ze met elkaar. Men kan deze strijd echter beslechten door stof over de vechtenden te gooien of door ze rook aan te blazen. Nadien verzoent men ze weer met elkaar met melk of met water. Ze hebben het land aan onaangename geuren en ze vliegen daar ver voor weg. Ook onfrisse zelf staat hun tegen.

Basilius zegt dat men aan het lichaam van de bijen en ook aan dat van de wespen overal kleine openingen en plooiën ziet. Ze ademen namelijk niet en hebben ook geen

longen. Als voedsel nemen ze met hun gehele lichaam lucht op doordat ze die overal in zich opzuigen. Ze sterven derhalve spoedig als men ze met olie bestrijkt, omdat deze de openingen en vouwen van hun lichaam verstopt. Als men echter dadelijk azijn over ze heen giet, gaan de openingen meteen weer open en worden ze weer levend.

Een vlindersoort, Papilio, is zeer schadelijk voor de bijen. De vlinders zetten zich namelijk neer op de klaver en andere zoete bloemen, zuigen het zoete merg op en verontreinigen de kostbare bouw van de bloem met hun eieren, waaruit maden ontstaan. Ook de kikkers maken jacht op hen als ze naar het water vliegen en men zegt dat de kikkers niets van de angel merken als ze gestoken worden. De wespen en hoornaars zijn hun natuurlijke vijanden, ook zwaluwen en andere vogels eten de bijen op.

Ze hebben de eigenaardigheid dat ze om hun doden rouwen en als de koning sterft weent het hele volk en gaat onder in droefheid. Alle verzamelen zich dan om de dode koning, geen enkele bij haalt meer of vliegt nog uit en als men ze niet te hulp komt, sterven ze van honger, zoals een natuuronderzoeker mededeelt.

De bijen worden gemakkelijk ziek als de bloemen koud worden. Ook de echo van de stem van mens of dier, die in hun nabijheid wordt gehoord, is schadelijk voor de bijen. Mist deugt ook niet voor hen. De spinnen brengen hun eveneens grote schade toe als ze hun net in de nabijheid van de bijen uitspannen en hen overweldigen, waardoor ze dan gevangen en gedood worden.

Meester Michael van Schottland zegt ergens: de bijen gaan aan hun eigen welvaart te gronde. Komt er namelijk een echt vruchtbaar jaar met veel bloemen en rijkelijk voedsel, dan zijn ze er zodanig op uit om honing te vergaren, dat ze het grootbrengen van jonge bijen geheel vergeten. De bijen sterven door velerlei oorzaken, maar in het bijzonder als er te veel koningen voorhanden zijn en elk van hen een schare bijen voor zich opeist en regeert.

De bijen houden ervan, dat men in de handen klapt en als men met metaal rammelt, komen ze aangevlogen.

Bijen ontstaan uit de lichamen van pasgestorven wilde runderen, die in het latijn bubali heten en in het Duits Auerochsen (= oerossen). Men moet echter de lichamen met mest bedekken opdat er bijen uit kunnen ontstaan. Ook uit in de aarde begraven ossehuiden ontstaan bijen, uit ezelshuiden daarentegen wespen. Uit vliegendrek ontstaan wormen, uit snijbiet kikkers. Uit vuile lucht en bedorven uitwasemingen ontstaan horzels, die in het latijn culices genoemd worden. Virgilius daarentegen zegt dat de bijen zich ontwikkelen uit het lichaam van een dode jonge koe. Dat dit zo is daarvan heb ik mijzelf overtuigd bij een dood, in de zon liggend, kalf. Uit de lichamen van dode paarden komen wespen en hoornaars, uit de lichamen van ezels vliegen, scarabaei geheten, geelachtig rood gekleurd als de hoornaars, maar kleiner dan de wespen.

Het is opmerkelijk, dat de uit koeien ontstane bijen met elkaar paren, net als de vliegen. Hun broed ziet er dan echter bijna net eender uit als dat van de echte bijen. De honing moet men bij volle maan op een mooie, heldere dag, uit de korven nemen. De honing die dun vloeibaar is, is niet zo goed als de taaie, welriekende en bovendien doorschijnende honing. De honing uit jonge raten is beter dan die uit oude raten. Honing uit de oude raten is bruin, goede honing daarentegen is goudgeel. Goede en zeer lichte honing is goed tegen oogkwalen en bevordert de stoelgang. De zuivere honing vindt men onder in de korf. Platoarius zegt dat warme honing van de beste, en droge honing van de tweede graad is.

Honing is nuttig voor vele dingen. De dingen waaraan men hem toevoegt houden hun bijzondere kracht en hij werkt reinigend. De scherpe smaak van specerijen, kruiden en andere zaken wordt zachter door toevoeging van honing. Daarom wordt hij veel aan geneesmiddelen toegevoegd en door zijn zoetheid brengt hij de genezende stoffen in de organen. Mengt men hem door elektuariën, in het Duits Latwergen (= brouwsels) geheten, of door kostbare poeders, dan heeft hij de kracht om deze langer goed te houden. Wie zijn maag vol koud vocht heeft, moet men honing met warm water geven omdat de honing oplost en reinigt. Zetpillen uit gebrande honing en zout zijn goed voor lieden, die aan koorts lijden.

Aristoteles zegt dat oude bijen meer honing binnen brengen dan jonge, omdat zij meer ervaring hebben. Het gebruik van ongeschuimde honing werkt opgeblazenheid en winden in de hand. Honing, inwendig gebruikt, is goed tegen de beet van dolle honden en tegen beten van wilde dieren in het algemeen. Laudonische honing smaakt bitter en het gebruik ervan wekt razernij op. Als de betrokken persoon daarna gaat zweten, komt hij weer tot zichzelf. De honing heeft de kracht om onpasselijkheid en oprispingen te genezen, die hun oorzaak vinden in een bedorven maag.

De bijenkoning schenkt het leven aan een aantal zonen en als deze volwassen zijn, komen alle bijen bij elkaar en doden de zwakke broeders onder hen, opdat zij geen tweedracht onder de bijen veroorzaken en strijd uitlokken.

De bijen broeden hun jongen uit, net als een kip haar kuikens. Als de jonge bij uitkomt, is hij wit van kleur, het jong van een koning echter is meteen honingkleurig omdat het met uitgelezen bloemen en rijkelijk voedsel is grootgebracht.

Het bijenvolk lijkt op een bisdom, waarin de bisschop als vorst met verstand en in deugdzaamheid de koorheren regeert en de bijen, dat wil zeggen de koorheren, de bisschop op alle gebied gehoorzamen. Zij dulden slechts één hoofd onder hen, uit vrees dat hun gemeenschap in gevaar zou kunnen worden gebracht als zij zich meer dan één leider kozen. Daarom kiezen zij alleen de beste. Ach, God, hoe weinig van zulke bijen zijn er in onze tijd! Alle bijen zijn tot wespen en hoornaars geworden. Om der wille van zijn bittere dood en zijn ondoorgrondelijke barmhartigheid kome God zijn huis te hulp dat zozeer verdorven is. Gij weet wel wat ik bedoel, barmhartige God, laat Uw genade over ons lichten.

..staat hen tegen..

..sterven spoedig..

..weer levend..

..rouwen..

..honing vergaren

..geheel vergeten...

..als een kip..

uit de Jaagkiepers

December 1956, de feestdagen naderen weer.

Kerstverhaal

De redacteur van het British Beejournal schreef in 1955 een prijsvraag uit voor 'n oorspronkelijk kerstverhaal. In 't nummer van 22 december 1955 stond het verhaal dat de eerste prijs verwierf. Ik wil u dit eenvoudig maar treffend verhaal niet onthouden:

De nieuwe geestelijke had nogal wat nieuwigheden bij de uitoefening van zijn ambt ingevoerd. Zo met Kerstmis een kerstboom naast het altaar en hij vroeg de kinderen elk op Kerstavond een kaars mede te brengen, welke met de kerstdag zou kunnen branden. Andy was de zoon van 'n arme weduwe en hij had geen geld om een kaars te kopen. Wat nu? Hij vroeg aan zijn moeder waarvan kaarsen gemaakt werden. Van talk, antwoordde deze, je weet wel, van dat goedje, dat je, toen je bronchitis had, op een stuk papier op de borst kreeg. Andy herinnerde zich dat nog heel goed en had er nog een afkeer van.

De meester op school had een vragen-uurtje. Andy herhaalde toen zijn vraag.

Ze worden van dierlijk vet, b.v. talk (Andy werd kriebelig) gemaakt, verder van paraffine en spermacetti, maar die, welke op het altaar in de kerk branden, zijn van bijenwas.

Kerk-bijenwas, dat is het, ging het door Andy's hoofd en een plan rijpte. Het was stelen, maar het was niet voor hemzelf, maar voor God, en deze zou hem die zonde wel vergeven. Zijn moeder had hem toch geleerd, dat stelen zonde was.

Hij wist waar hij bijenwas kon halen. Uit de bijenkasten van de schoolmeester welke achter de boomgaard stonden. Hij mocht bij zijn werk niet gezien worden, moest dus in het donker werken, op 'n avond, dat zijn moeder niet thuis was. Het was die avond vriezend weer en de sterren fonkelden aan de hemel. Hij koos de uiterste kast, nam hiervan voorzichtig het deksel af en zette dit op de grond.

Bij het licht van de lantaarn zag hij twee vierkante kistjes op elkander staan, zij waren afgedekt met een kleedje. Hij trachtte dit op te lichten, maar het zat vast. Hij gaf er een ruk aan en dadelijk kwam er een gegons uit de kast. Hij wachtte even en probeerde opnieuw, nu zag hij de bovenkant van een raampje. Hij kon dit

slechts met zijn zakmes los krijgen, waarna hij het voorzichtig uit de kast nam. Hij keek nu eens in de kast en wat hij daar zag deed hem verstommen: een massa bijen, ontelbare duizenden, tezamen gedrongen, maar alle levend. Hun doorschijnende vleugeltjes bewogen zachtjes en hun goudgele-geringde lijfjes trilden. Een dikwijls gehoorde zin kwam in zijn gedacht: Heilig, heilig, heilig, God der Heirscharen, hemel en aarde zijn vol van uw glorie.

Hier beneden waren de heirscharen en de glorie en boven de sterren. Vlugs en voorzichtig sloot hij de kast en snelde naar huis. Maar hoe nu van de raat een kaars te maken? Hij sneed eerste de raat uit het raampje, in de hoeken zat nog wat honing en hier en daar waren nog wat cellen met stuifmeel.

Nu begon hij de was te kneden, waarbij hij nu en dan zijn vingers moest aflikken en dan smakte hij met zijn lippen.

Hij had ook nog een pit nodig, misschien dat een stukje ruw touw zou kunnen helpen. Voor de kachel zittend maakte hij het was met zijn handjes week en rolde het daarna met de deegroller plat, legde vervolgens het touw op het was en rolde dit weer op, daarna kneedde hij het tot kaars.

Maar het was maar een klein kaarsje; Andy was teleurgesteld, dat zo'n grote raat zo'n klein stukje was had gegeven. Het kaarsje was wel onregelmatig gevormd maar het was toch een kaars met een ruige pit. Op Kerst avond, op de vastgestelde tijd, wipte Andy de altaartreden op om de geestelijke, welke bij de boom stond, zijn offer te geven. Nederknielend hield hij zijn kaars in beide handen, nadat hij ze eerst nog beroken had om te genieten van de aromatische, op honing gelijkende geur en zei: „Hier is mijn kaars voor de God der Heirscharen.”

Waskaarsen.

T.W. Cowan schrijft in zijn boek Wax Craft (1908). In de 4e eeuw, gedurende de jaarlijkse ceremonie van de Pascha-kaars werd een grote waskaars gezegend en op het altaar geplaatst op de dag voor Pasen. Toen was het niet de bedoeling, dat deze kaars zou branden, hij had zelfs geen pit, maar het was slechts een kolom van was, waarop alle verspringende feestdagen waren gegrift.

Winterse zomer in Engeland.

Bijgaande tekening is uit het bovengepaste blad en wel uit het nummer van 30-8-1956. Ook Engeland had een slechte zomer, vandaar de

verzuchting: Wie zei, dat het een goede zomer zou worden?

Zo wordt een man een imker!

Hoe maakt u vlug van een man een bijenhouder? De volgende tekeningen geven u het antwoord, drie streepjes zijn voldoende.

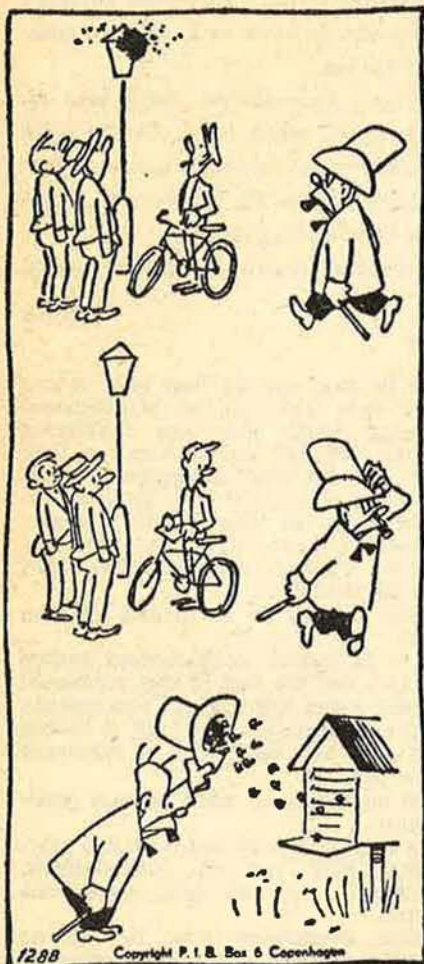
En zo begint men met bijenhouden!

Het idee hiertoe kwam op door het boek Amateur Beekeeping van de onlangs overleden Amerikaanse schrijver E. L. Sechrist. Dit boek bevat „alles wat een amateur moet weten” S. had een ervaring van 50 jaar en hield zijn bijen in Tahiti, Californië, Rhodesia; zijn boek is niet alleen voor de jonge beginner, maar ook voor hen, die met pensioen gaan. Het boek dat met geestige tekeningen is voorzien, telt 148 bladzijden, maar is nogal kostbaar, namelijk 3½ dollar. De inhoud is natuurlijk Amerikaans, dus modern, o.a. 'n hoofdstuk over 't verwarmen van kasten door elektriciteit. Uit de inhoud voor deze keer het volgende:

Een jongen vond eens een zwerm in het bos, meer dan een mijl van zijn huis verwijderd. Hij was 'n enthousiast bijenhouder en wilde de bijen meenemen, ofschoon hij niets bij zich had om ze in te doen. Hij schudde daarom de zwerm over zijn lichaam; hier vormden de bijen weer een tros, even vrijk als aan de boomtak, waaraan hij ze gevonden had. Zo liep hij naar huis, maakte 'n kast in orde en veegde met een kalkoenveer de bijen van zijn lichaam in de kast. Hij kreeg slechts twee steken. De bijen hadden geen vreesgeur bij hem gevonden en waren niet verontrust. De bekende schrijver Allen Latham heeft dezelfde ondervinding opgedaan, toen hij nog een jongen was, zoals hij in één van zijn boeken verhaalt.

Adamson begint zó !

Adamson weet zich beter te behelpen, zoals uit de volgende tekening blijkt. Maar een Engelsman zal opmerken: He has bees in his bonnet (hij heeft de bijen in zijn muts) waarmede hij bedoelt, dat het onder die muts niet pluis is. Een geestigheid in 'n vreemde taal komt, vertaald niet altijd tot zijn recht, hetgeen ook uit het volgende blijkt:

Nee schat, geen honing.

De bekende Amerikaanse deskundige Prof. Eckert van de Universiteit te Davis-Californië lunchte eens in een restaurant en vroeg aan de dienaar, demonstratief, of zij honing had, dus: „Have you some honey”. Het antwoord was: No, Honey (Voor ons: geen honing) Maar de prof. kreeg een kleur. Weet u waarom? Honey is in het Engels ook schat, liefje. Het antwoord was dus: Neen, schat (Gleanings 1956-8).

De ideale vrouw is als een bij.

In 1698 verscheen van de Engelse schrijver John Sherer het boek *The Bee and the management of the Apiary* (de bij en de leiding van de bijenstand) Hij neemt hierin op enige door de Engelse satyrische schrijver,

dichter en staatsman Addison (1672-1719) vertaalde verzen van Simonides, een bij zijn nakomelingen beroemd dichter en maker van de oudste nu bestaande satyre. Simonides leefde ongeveer 1500 jaar v. C. Het onderwerp van de satyre is een vrouw en Simonides beweert dat de zielen van de eerste soort vrouw gevormd worden door de bestanddelen, welke een zwijn vormen; een tweede soort is afkomstig van een hond; een derde van een konijn, een vierde van de aarde, de vijfde van de zee, de zesde van een ezel of lastdier, de kat vormde de zevende soort, een merrie met vliegende manen de achtste, de aap de negende en de tiende en laatste soort: de BIJ.

En Simonides zegt dan: Gelukkig is de man die zo'n vrouw krijgt, zij is zonder fout of blaam en is onberispelijk. Haar gezin gaat vooruit en bloeit door haar goede leiding. Zij houdt van haar man en wordt door hem bemind. Zij schenkt hem een ras van mooie en deugdzaame kinderen. Zij onderscheidt zich van haar seksegenoten. Zij is door gratie omgeven, zij houdt niet van nietsdoen of lichtzinnige praatjes met buurvrouwen. Zij is vol deugd en bedachtzaamheid en is de beste vrouw, die Jupiter 'n man kan schenken.

De schrijver van het boek voegt hieraan toe: Simonides is zeker complimenteus voor de deugden der bijen, daar de vrouwen van de tiende soort zijn samengesteld uit het uiterlijk en de innerlijke eigenschappen van dit edel insect en zo hopen wij, dat elke goedhartige en zorgzame bijenhouder het geluk zal hebben een bijenvrouw te krijgen.

Honing en liefde.

Uit de *Revue française* 1955-12 de volgende aardige, oude Portugese legende:

Aan de oever van de Douro had een verliefde jongeman zijn schone een huwelijksaanzoek gedaan. Het meisje wilde wel, maar op één voorwaarde. De pretendent moest haar 'n boekje van alle bloemen samengebonden met een lint van 10 franjes, brengen.

De arme jongeling stond perplex en ging moedeloos op stap. Hij zag een boer, gezeten langs de weg, zijn bottenmaaltijd nuttigen. De jongeling besloot deze vreemdeling zijn zorg mede te delen. De boer gromde eerst zoals iemand doet als hij bij zijn sober maal wordt lastig gevallen. Maar weldra met 'n slim knipoogje, antwoordde hij: Dat brengt je in moeilijkheden?

Geef je *Dulcina* 'n stuk raathoning, bijen zullen hiervoor ontelbare bloemen bevolgen hebben. Biedt dit haar aan met gevouwen handen, tien vingers geknoopt tot een lint. De verliefde jongeling bedankte! zijn raadgever hartelijk en zijn zaak was spoedig voor elkander.

Bijen in Frankrijk.

Het Kerstnummer 1955 van 't Franse blad *Gazette Apicole* was niet gewijd

aan de praktische bijenteelt. Het is een verzameling van artikelen over bijen van dichters, schrijvers enz. Sinds 1938 is dit weer het eerste literaire nummer. Michel Missoffe, die zich boekenliefhebber noemt, schrijft dat hij altijd van bijen gehouden heeft maar dan in de literatuur. De bij komt in de geschiedenis van Frankrijk veel voor. Zo op de band van een kostbaar boek van Louis XII en op de kroningsmantel van Napoleon.

Door geheel Frankrijk komen bijen op wapens voor, schrijver heeft er 286 gevonden. In 1789 kozen de wijze burgers van Brioude een nieuw wapen van geel, bezaaid met bijen van zilver, op de achtergrond 'n korf van hetzelfde. Misschien was het devies ook wel geïnspireerd door de bijen: *Concordia et Labore*.

Daar bijen en de adelaar emblemen waren van Napoleon, mogen deze niet meer in nieuwe wapens worden opgenomen.

In hetzelfde nummer bijgaand *Ex-Libris*, denkelijk van 'n Monsieur Brun. De feestdagen naderen weer en Jéka-

vé wenst u met het plaatje van de tekenaar van de *Gazette Apicole* E. Meyer plezierige feestdagen.

JÉKAVÉ

van maand tot maand

Het doet ons genoeg dat wij de heer W. J. L. Huisingh te Maarn bereid gevonden hebben ons in ons jubileumjaar elke maand te vertellen wat we aan onze bijen moeten doen.

Voor vele lezers, vooral in Overijssel, Gelderland, Utrecht en Zuidholland is de heer Huisingh geen onbekende. Hij heeft jarenlang in deze provincies cursussen en lezingen gehouden. Hij weet niet alleen veel van de bijen en hun leven, maar hij kan ook putten uit een rijke praktische ervaring.

We zijn ervan overtuigd, dat zowel beginners als gevorderden, zowel kast- als korfimmers zijn maandelijks bijdrage met genoeg zullen lezen. En dat velen er hun voordeel mee zullen doen. Niet alleen door meer honing te winnen, maar ook door steeds opnieuw en steeds meer te genieten van dat wonder der schepping, waarvan wij de houders en de hoeders zijn: de honingbij.

Na deze korte introductie laten wij gaarne de heer Huisingh aan het woord.

Redactie.

De commissie van redactie heeft mij gevraagd, deze rubriek te verzorgen. Ik zal dat naar mijn beste kunnen en weten doen.

In de hoop dat we allen in 1957 zullen profiteren van de ondervinding van vele imkers, die niet alleen bijen houden, maar ook de beste weg trachten te vinden de honingproductie van onze gevleugelde vrienden te verhogen.

Daartoe een voorstel.

Laat ieder, die met succes geïmkerd heeft, de moeite doen een brief te schrijven aan het Bijenhuis te Wageningen, waarin hij in het kort mededeelt, op welke wijze hij daarin geslaagd is.

Als dan op de envelop de titel: „Van maand tot maand” gezet wordt, bereikt mij dat schrijven en dan hoop ik daarop te antwoorden in een der volgende artikelen.

Als u ertoe besluit, doe het dan direct!

Van uitstel komt afstel en dan ligt het volgende maandschrift reeds weer bij u in de brievenbus, vóór u aan uw voornemen hebt voldaan.

Ik hoop, dat ik medewerking ondervind uit alle delen van ons land. Elke streek heeft zijn eigen voor- en nadelen.

Zodoende is het dan ook niet mogelijk een gelijke werkwijze voor iedere imker vast te stellen.

Wel hoop ik u duidelijk te maken, dat elke methode van werken met uw bijen, moet aansluiten bij het leven, de ontwikkelingsmogelijkheden van het bijenvolk en de bijenweide bij u in de buurt.

Verder ben ik van plan als gouddelever te graven in ons prachtige „Maandschrift voor Bijenteelt”.

En nu starten we!

„Het bijenvolk is een organisme”. Ratenbouw, moer, dar en werksters vormen één lichaam. Alle onderdelen van dit lichaam moeten steeds in

een volk aanwezig zijn. Ook als we geen darren meer in het volk zien, zijn de manlijke spermatozoïden (zaaddiertjes) in het lichaam van de moer aanwezig.

Dit is tevens een mooi voorbeeld, dat het bijenlichaam niet compleet is, als de jonge moer onbevruucht de winter ingaat en daarom het volk dreigt te gronde te gaan.

Dit gevaar is dit jaar zeer zeker aanwezig!

Het is te hopen, dat de imkers hierop gelet hebben.

Nu is het volk ingewinterd.

We hebben voldoende suiker gevoerd, maar... is er ook voldoende stuifmeel aanwezig?

Doordat dit jaar bij voortdurende de lucht zeer vochtig was, hebben de bijen weinig stuifmeel kunnen halen, wat weer de ontwikkeling van het broed tegenhield. Er zullen dit jaar schijnbaar sterke volken de winter ingaan, waarvan het overgrote deel der werksters reeds oude bijen zijn. Welk gevolg heeft dat?

In de winter leidt het bijenvolk een vertraagd leven. D.w.z. ademhaling en spijsvertering gaan heel langzaam door.

Dit betekent voor de jonge werksters, dat verschillende organen, zoals de speekselklieren in kop en borst, de wasklieren in het achterlijf enz. zich in zeer langzaam tempo ontwikkelen.

Wat in mei en juni in 2 à 3 weken gebeurt, heeft nu ± 5 maanden nodig.

De groei van de eitjes in de eierstokken van de moer komt geheel tot stilstand.

In 't voorjaar sterven de oude werksters snel af en... jonge werksters zijn er slechts weinig! Het bijenlichaam, „het volk” groeit dan heel langzaam, doordat er te weinig organen zijn voor de voeding der larven.

In de loop van dit jaar kom ik nog op deze kijk op het bijenlichaam terug, omdat deze een verklaring geeft van het gedrag van het volk en ons daardoor misschien in staat stelt, met voordeel in te grijpen, zonder tegen het bijenvolk te zondigen. Denkt u erom, dat onze bijen, behalve voedsel, ook een droog huis nodig hebben!

Dekt u eens de raten met kranten af!

Als de kasten onbeschermd buiten staan, dek die dan af met rubberoid. Hebt u dan ook nog een bodemplank met luchtrooster, dan zult u weinig of geen last van vocht of schimmel hebben.

En nu de eerste spade in onze goudmijn.

Ik delf op: blz. 97 van No 6 van jaargang 1956 van ons maandschrift, waar ik minstens drie goudkorrels vind.

Voor **korfimmers** raad ik aan de onderranden van de korven goed na te kijken. Door het staan in het veld, vooral in deze natte zomer, zijn de randen niet best meer.

Dit geeft de muizen gelegenheid zonder veel moeite binnen te komen.

Ook nu nog kunt u dat in orde maken, door die onderrand met cement te versterken.

Dit kunt u heel eenvoudig doen.

U plaatst de korf op een stuk vloerzeil; maakt een papje van 1 deel cement, twee delen scherp zand + water en strijkt daarmee de rand secuur aan. Na één dag is de rand hard en kunt u het zeil eronder wegtrekken.

De stal hebt u deze zomer al nagekeken, zodat er geen lekkage is of een bij storm, kleppende deur!

De korfimmers raad ik aan blz. 158 van oktober 1956 van ons maandschrift na te lezen en te behartigen.

W. J. L. HUISINGH

LET jaar 1956 spoedt ten einde en is, voor de meesten onzer, op een volkomen mislukking uitgelopen. Tal van volken zijn in de loop van 1956 heengegaan — verhongerd, en vele heidevolken waren op sterven na dood. Met kunst- en vliegwerk heeft men getracht van de nu opgezette wintervolken te maken wat er nog van te maken was. De een is beter geslaagd dan de ander, doch één feit staat vast: het aantal opzetters zal, in verhouding tot de voorafgaande jaren, beduidend kleiner zijn. Het best zijn de imkers geslaagd, die steeds, jaar-in-jaar-uit, een *stille reserve* aan opgespaard voor: stamp-honing en suiker, extra in voorraad houden voor „je kunt nooit weten” een kwade tijd, óók al is hun extra reserve dit jaar, en dat voor het eerst sinds jaren, volkomen opgesoepeerd. Deze imkers hebben hun volken in 1956 nog enigszins in conditie kunnen houden, dank zij hun „sparen doet vergaren”, zoals ze dat van de bijen hebben geleerd. Het zijn de imkers van de oude garde, en, naar ik hoop, óók vele jongere, die, huldigend het devies „alles met mate”, hun volken, zowel in goede als minder goede jaren weten te sparen waar het betreft het honingooigsten. Zij persen hun volken niet uit als citroenen zoals de bijenmelker dat doet, die er vervolgens hals over kop een smak suikerstroop weer invoert. De ware imker gaat met inzicht te werk. Hij laat elk volk, rekening houdend met de gesteldheid van het volk, een zeker quantum honing, waarvan de hoeveelheid uiteraard zeer uiteen loopt, behouden.

De ware imker bestelt elk jaar voor elk zijner wintervolken het toegestane suikermaximum, en weet, door oordeelkundig voeren, tevens weer een stille reserve aan voor op te sparen voor wat hij noemt: een kwade tijd. Is er geen nood, dan blijft die extra reserve rustig „zitten” en wordt nog jaarlijks aangevuld. Vele beetjes helpen die extra reserve vormen. De melker, hebzuchtig als hij is — aan de hoge voedingswaarde die honing de bijen biedt voor lijfsbehoud en ontwikkeling heeft hij lak — en totaal onbekend met het feit, dat de bijen voor lijfsbehoud heel wat meer suikerstroop dan honing verbruiken, de bijenmelker, gaande door dik en dun, eist van zijn volken honing. Komt het niet uit de lengte dan maar uit de breedte: honing moet er zijn. Hij oogst dan ook altijd honing. Ook in slechte jaren. Als het maar eventjes kan, toert zijn slingermol. Een pondje hier, een pondje daar — alle beetjes helpen. En die honing verkoopt hij dan liefst vóór onder de prijs. Geld! Geld! Dat moet hij hebben! Ten koste van z'n arme stumpers van volken. Hij houdt er dan ook voor zijn doen heel wat volken op na. In gamelle simplexkasten die hij „zo wat voor niks” op de kop heeft weten te tikken. En — hij heeft ook onder-vinding opgedaan — in eigenfabrikaatskasten op zogenaamde wurgraampjes. Een hele collectie volken, gehuisvest in haveloze kasten, houdt de bijenmelker er op na. En op praatavonden van de afdeling verkondigt hij luidt: „Laat je niks wijsmaken, mensen, hoe meer volken, des te meer honing! Natuurlijk, 't weer moet meewerken”. Kwaliteitsvolken? Men zoekt ze bij hem tevergeefs. Het is een allegaartje. En eenmaal op de hei aangeland neust-ie graag in andermans volken inplaats dat-ie zich met z'n eigen rommel bemoeit. De andere imkers (zelf noemt-ie zich ook imker) mochten eens meer honing oogsten dan hij. Nee, dat gunt-ie ze niet... Zeker, 1956 is een leerzaam jaar geweest, vooral voor hem die het onderste uit de kan wilde hebben.

Wat zal 1957 ons brengen? ?

Onze wintervolken hebben, indien men tijdig is gaan voeren en dat voeren heeft kunnen rekken door het verstrekken vooraf van kleine porties, nog een aardig broednest kunnen vormen. In tuinen en tuintjes wisten de bijen nog wat stuifmeel te vergaren op herfstbloeiërs. Toch zullen er komend voorjaar heel wat verzwakte volken zijn, omdat ze dit jaar met veel oude bijen de winter zijn ingegaan.

Zwak volk sterk maken

In verband hiermede zou ik de aandacht eens willen vestigen op de werkwijze van de Russische imker Dabahof; een systeem om zwakke volken te versterken, zoals ik dat reeds met succes heb toegepast. Van een verzwakt volk is de koningin terdege in staat een groot aantal eitjes te leggen. Zij kan dat echter niet wegens gebrek aan volk. Hoe nu te handelen?

1. Bezet het volk b.v. 5 ramen, zo worden alle niet bezette ramen verwijderd.

- Plaats naast het 5de raam als 6de een uitgebouwd raam, daarnaast een scheidingsplankje en vul de open ruimte op met isolerend materiaal als: korte houtkrullen, droge bladeren of ander geëigend materiaal.
- Hang in het broednest van het verzwakte volk een uitgebouwd raam, dat vooraf op nesttemperatuur gebracht is door het even in de zon of achter de warme kachel te zetten en verwijder tevens het 6de raam. Pak vervolgens het volk warm in en verklein het vlieggat ('t volk staat nu immers op 6 ramen).
- Ga het verzwakte volk drijfvoeren. Indien mogelijk met lauwwarme voerhoning of dito suikerstroop, óók al is er dracht.
- Verwijder na 3 of 4 dagen het gemerkte raampje (het ingezette) dat nu met eitjes is belegd en hang het, nadat het boven de broedbak van bijen is gezuiverd, aan de rand van het broednest van een sterk volk. Houd er aantekening van wanneer het raam met eitjes in dat sterke volk is ingehangen.
- Verwijder na 10 dagen het gemerkte raam uit het sterke volk. Veeg de bijen er af boven de broedbak en hang vervolgens het raam met gesloten broed in het verzwakte volk. Men kan ook (ik doe dat niet) een raam met uitlopend broed van het sterke volk nemen indien het sterke volk reeds beschikt over meerdere ramen uitlopend bloed. In dat geval blijft het sterke volk het gemerkte raam behouden.

Zoals blijkt levert het verzwakte volk een raam met eitjes en wordt een sterk volk belast met de verpleging der larfjes gedurende een gedeelte der broedperiode. Het sterke volk wordt niet verzwakt daar het geen broed afgeeft, d.w.z. eigen broed. Is een volk al te zeer verzwakt zo heeft een versterken geen zin. Voert men deze maatregel van tijd tot tijd uit zo kan men het verzwakte volk telkens een flinke duw ten goede geven. Wil men met dit systeem succes boeken, zo dient het te worden uitgevoerd ten tijde der dracht, b.v. de voorjaarsdracht op vruchtbomen enz.

Onderstaand voorbeeld moge de handelwijze verduidelijken. Het tijdstip is willekeurig gekozen. Veel succes.

- 20 april: leeg raam in 't broednest van het zwakke volk hangen.
- 23 april: het nu met eitjes bezette lege raam in 't broednest van een sterk volk hangen ter verdere verpleging.
- 24 april: leeg raam in 't broednest van het zwakke volk.
- 28 april: het met eitjes belegde raam uit het zwakke volk in een sterk volk hangen.
- 2 mei: leeg raam in 't broednest van het zwakke volk hangen.
- 5 mei: het met eitjes belegde raam uit het zwakke volk in een sterk volk hangen.
- 8 mei: leeg raam in 't broednest van het zwakke volk hangen.
- 11 mei: het met eitjes belegde raam uit het zwakke volk in een sterk volk hangen.
- Het op 23 april in het sterke volk gehangen raam met eitjes bevat nu uitlopend broed. Dit raam terughangen in het zwakke volk.
- 14 mei: het op 28 april in het sterke volk gehangen raam terug brengen in het zwakke volk.
- 20 mei: het op 5 mei in het sterke volk gehangen raam terughangen in het zwakke volk.
- 25 mei: het op 11 mei in het sterke volk gehangen raam terug hangen in het zwakke volk.

LITTLE BEE.

Doodshoofdvlinders

Er is in 1956 vooral in september en begin oktober een ongewoon sterke vlucht van doodshoofdvlinders in ons land waargenomen. Zoals bekend dringen deze grote vlinders nogal eens bijenkorven binnen om zich te goed te doen aan de honing, wat ze vaak met de dood moeten bekopen.

Ten einde een zo volledig mogelijk overzicht te verkrijgen over de aantallen waargenomen vlinders verzoek ik iedere bijenhouder, die inlichtingen kan verstrekken (aantal, plaats, zo mogelijk ook datum), deze toe te zenden aan de redacteur van dit maandschrift.

B. J. LEMPKE.

Bijen zijn aanhankelijke diertjes...!

Sommige imkers vinden het afkomen van natuurzwermen altijd een evenement, waarvan niet alleen voor henzelf een grote bekoring uitgaat, maar dat tevens bij de leek op bijenteeltgebied een zodanige indruk achterlaat, dat hij meer van het bijenleven wil weten en sommigen komen er door de opgedane wetenswaardigheden zelfs toe om zelf bijen te gaan houden.

Nu is er de laatste jaren in 't Groentje wel voldoende uitgeweid over de nadelen van zgn. natuurzwermen in verband met de mogelijkheid de diverse drachten zo goed mogelijk uit te buiten, dat we hierop niet nader behoeven in te gaan. En of zo'n natuurzwerm altijd als propaganda voor onze schone liefhebberij kan worden aangemerkt, staat ook te betwijfelen.

Het volgende voorval moge dat illustreren.

Enige jaren geleden moest de bijenstand van mevrouw A, die al jaren een rustige plaats in de mooie achtertuin van haar huis had ingenomen, door aanleg van een nieuwe straatweg enige meters worden verplaatst. Doordat de stand praktisch en vooral licht gebouwd was, en op een paar stevige betonnen onderstukken rustte, was dit verplaatsen over een 10 meter afstand in rechte lijn niet zo omslachtig en werd dit werk door de uitvoerder van de wegaanleg opgedragen aan enige van zijn ondergeschikten.

Nu weet ik niet of u wel eens hebt opgemerkt dat uitvoerders van dergelijke werken als regel nogal robuust van bouw zijn en niet bepaald de indruk maken ergens spoedig bang van te worden. Zo'n type was ook onze vriend, die zich 's morgens bij mevrouw A. voegde, in gezelschap van een viertal potige mannen, die eens even de hele mikmak zouden verplaatsen.

Toen mevrouw A met dit gezelschap bij de stand kwam, die verplaatst moest worden, begon de uitvoerder kennelijk tekenen van onrust te vertonen. Toen hij hoorde dat er werkelijk bijen in de kasten zaten, ging die onrust over in een paniekstemming. Zijn helpers namen de zaak nogal rustig op en maakten, na enige deskundige adviezen van mevrouw, aanstalten om het hele geval even op te nemen en te verplaatsen.

Het verschijnen van een bij aan het vlieggat van een der kasten was echter voor onze vriend de uitvoerder het sein tot een overhaaste vlucht naar de straatweg vanwaar hij gekomen was.

Mevrouw A, die iets dergelijks van zo'n potige jongen niet had verwacht, ging naar de man toe en vroeg waarom hij eigenlijk zo doodsbang voor de kleine diertjes was. Zij immers behandelde de bijen regelmatig, ook zonder handschoenen. Ze liep wel eens een steek op maar was verwonderd dat een man zo kinderlijk bang van haar „pleegkinderen" kon zijn.

Met enige schroom begon onze vriend de uitvoerder toen zijn verhaal:

— Ja, mevrouw, dat zal ik u eens precies vertellen, voor geen duizend gulden zou ik zo'n bijenkast opendoen; u moet weten dat ik een paar jaar geleden eens een groot werk had aan een van onze grote rijkswegen, het was eind mei en we waren het nieuw te maken werk aan het uitzetten, een eind buiten de stad. Er was nog geen directieket of iets dergelijks en dus ook nog geen

w.c. en dat laatste is nu eenmaal een meubelstuk dat ieder gezond mens op zijn tijd nodig heeft. Dit nu was ook met mij het geval en daar het bewuste lokaaltje ontbrak, ging ik een eind een wei in om achter een flinke knotwilg toch zo veel mogelijk uit het oog te zitten van eventueel passerende voorbijgangers.

Juist toen ik zo ver gevorderd was dat ik me op de denkbeeldige zitplaats zou zetten, hoorde ik onder mijn

zitvlak een gedruis dat me wat eigenaardig voorkwam. Lang tijd om over de herkomst van dat geluid na te denken kreeg ik echter niet, want een aantal venijnige steken op de plaats waar mijn rug ophoudt en mijn benen zo ongeveer beginnen, deed me overeind vliegen en het op een lopen zetten. Nog steeds staken de bijen waar ze maar steken konden en dat oppervlak was vrij groot en onbedekt. Het lopen, althans hard lopen viel onder deze omstandigheden ook niet mee, want de kleding die mijn zitvlak onder normale omstandigheden bedekt, zakte steeds verder omlaag. Na een hindernis in de vorm van een prikkeldraadafras-

tering om een wei te hebben „genomen" kreeg ik een sloot in de gaten. En daar mijn achtervolgers nog steeds mijn zitvlak belaagden, bleef er niets anders over dan een duik in deze sloot te nemen om de hinderlijke belangstelling van de bijen kwijt te worden, wat tamelijk goed gelukte.

Toen ik uit de sloot was gekrabbeld en mijn kleren zo goed mogelijk op de oorspronkelijke plaats had gerangschikt, aanvaardde ik de terugweg met een grote boog om de bewuste knotwilg heen en hield me onledig met het krabben van de gestoken plaatsen, die verwaarloosd jeukten en begonnen op te zwellen. Ik prees me intussen gelukkig dat niemand mijn overhaaste vlucht had gezien.

Maar u kunt zich misschien wel indenken hoe ik me voelde, toen een eindje verder een boer me passeerde, rustig gezeten op zijn kar, die sarcastisch lachend vroeg of ik soms ergens in de buurt een bijenzwerm had gezien. Wat mijn antwoord was, zal ik u maar niet vertellen, mevrouw, en dat ik sindsdien doodsbang ben van bijen zult u wel enigszins kunnen begrijpen, denk ik.

Mevrouw A heeft met moeite haar binnenpret over dit verhaal kunnen verbergen. Maar nadat de stand op zijn nieuwe plaats was gezet door het gezelschap, onder toezicht op grote afstand van de uitvoerder, heeft ze een vijftal bokalen met honing gehaald en deze aan de mannen meegegeven, die een dergelijke attentie wel op prijs wisten te stellen.

Tocht geloof ik niet, dat de uitvoerder er ooit aan zal gaan denken zelf bijen te gaan houden. Daarvoor waren de bijen bij de eerste kennismaking te aanhankelijk geweest.

Zo zien we dat een zwerm niet altijd een stuk propaganda voor de bijenliefhebberij is. Trouwens, een kunstzwerm, op tijd gemaakt, en een goede bedrijfsmethode, met als gevolg een goede honingopbrengst lijkt me daarvoor veel geschikter.

En minder gevaarlijk voor rondlopende uitvoerders en dergelijke lieden.

Zou IK dat weten???

Antwoorden op de elders in dit nummer ges'elde vragen.

1. Neen. De naam veger werd vroeger gebruikt als men een heel volk van de raten veegde met een veger. Tegenwoordig stoten we de bijen van de ramen, dus we gebruiken geen veger meer. En we stoten ook niet meer het hele volk van de raten, doch slechts een gedeelte.
2. We maken de veger een maand voor het begin van de zomerdracht, omdat we bij 't begin van die dracht graag een volk willen hebben met een bevruchte jonge koningin en dus zonder zwermplannen en bovendien heeft het volk dan weinig broed te verzorgen en kan het zich op het halen van veel honing toeleggen.
3. Bruidszwermen doen zich vooral voor bij volken die sterk zijn en die al zwerm-drift hadden toen we de vegers maakten. Daarom maken we de vegers graag sterk (zodat het hoofdvolk veel bijen verliest aan de veger) en vroeg (omdat het volk dan nog geen zwerm-drift heeft).
4. Dan moeten we het zwermen trachten uit te stellen, b.v. door omhangen, maar dat lukt alleen als er een late voorjaarsdracht is b.v. op koolzaad of zaadkool.
5. Neen, want het ene tijdstip: een maand voor het begin van de zomerdracht, valt niet altijd samen met het andere tijdstip: vóórdat de volken zwermneiging krijgen.
6. De Aalstermethode.
7. Ja, we kunnen in het voorjaar de volken gaan drijfvoeren. Nog beter is het daarmee in het najaar te beginnen, zodat de volken sterk de winter ingaan.
8. Als de volken niet naar de heide gaan omstreeks half augustus. Anders als ze van de heide terug zijn en voordat we het wintervoer geven. Ook in het voorjaar als het weer zacht wordt en de bijen flink uitvliegen.
9. Dan heeft het volk voldoende voedsel nodig om het aangezette broed te kunnen voeren.
10. Neen, drijfvoeren in het voorjaar helpt alleen als de bijen voldoende stuifmeel in de raten hebben of als er vers stuifmeel van de voorjaarsbloemen binnenkomt.
11. Eerst de bolgewassen: als winterakonië, blauwe druifjes, Scilla, crocus en dan de wilgen.
12. Als de voorjaarsdracht op fruit en koolzaad begint, willen we veel haalbijen hebben om de oogst binnen te halen. Een klein volk zet op de voorjaarsdracht alleen maar broed aan, een sterk volk zet ook veel broed aan maar kan meestal ook nog een flink overschot van die dracht halen.

★

Niet krokus

maar **crocus**!

Het Spellingsvoorschrift 1955 laat verschillende schrijfwijzen toe van vernederlandste plantennamen. De Nederlandse Commissie voor de naamgeving van gekweekte planten, waarin alle takken van de Tuinbouw zijn vertegenwoordigd, heeft deze kwestie uitvoerig besproken en zij is tot de conclusie gekomen, dat het ongewenst

Als ik hier nu verder borduur over de vraag of we soms niet te sterk de natuurlijke gang van zaken bij een bijenvolk uit het oog verliezen, wil dat niet zeggen, dat ik alle nieuwigheden van de laatste 50 jaar wil verwerpen. Integendeel. Als ik aan mijn bijenvolken denk, staat mij daarbij onwillekeurig steeds de bolvorm voor ogen, die de bijen steeds geneigd zijn te vormen. En dan kom ik steeds weer tot de conclusie dat de ronde korf een ideale bijenwoning genoemd moet worden, ook wat het nivelleren van temperatuursinvloeden betreft.

Deze nazomer nog schreef een imkervriend me — en heus geen ouderwetse! — dat zijn paar ronde korven zichtbaar beter van de heide terugkwamen dan de kasten. M.i. blijven de dubbelwandige kasten (ook aan de zijanten dubbelwandig dus) met 10 ramen in de broedkamer en daarop een honingkamer, het dichtst bij de ronde korf. Misschien kom ik hier op de modellen der woningen nog wel eens terug.

Ik wil het nu ook hebben over het geven van kunstraat, wat praktisch betekent dat we het aantal darren heel erg beperken. We horen nog al eens vaak de klacht dat jonge moeren onbevrucht blijven. Gevolg: verlies van een volk, bedorven raten enz. Bij imkers met een paar volkjes komt dat meer voor dan op grotere stallen, constateerden we eens op een praataavond. Zou dat niet kunnen liggen aan een tekort aan darren in de bevruchtingstijd? Als ik het percentage onbevruchte moeren lees dat op bevruchtungsstations betrekkelijk hoog is, stel ik mij ook meermalen die vraag.

Waar een 100-tal volken in ronde korven (dus met naar verhouding meer darren dan bij een stal met kasten) bij elkaar staan, zag ik meermalen zgn. „darrenkogels” vliegen. Onbevruchte moeren zijn daar hoge uitzondering. De lucht is daar vol darren en bijna geen bronstige koningin blijft onbevrucht. Ik acht het mogelijk dat we, vooral waar zeer kleine aantallen volken bijeen zijn, het aantal darren tegenwoordig te veel beperken om de bevruchting der jonge koninginnen tot stand te brengen.

Ook hier dus: wijken we soms ook te ver af van de natuur? Bijenvrienden, wensen we elkaar een goed uiteinde van dit slechte jaar en alle goeds voor mens en bij voor het komende jaar.

DE BIJENMAN.

moet worden geacht, dat plantennamen in de vakliteratuur niet uniform worden geschreven.

De Commissie verzoekt eraan mede te werken, dat — zowel in artikelen als in advertenties — de namen, die aanleiding geven tot verschil in schrijfwijze, worden opgevat als Latijnse woorden en deze dus in het Latijn te schrijven, zoals dit tot nu toe steeds het geval is geweest. M.a.w. de Commissie beveelt b.v. aan Freesia, Crocus, Rhododendron en Dahlia te blijven schrijven i.p.v. fresia, krokus rododendron en dalia.

DE DECEMBERMAAND met zijn kerstdagen en de jaarswisseling is een tijd van bespiegeling. En niet alleen waar het geestelijke waarden betreft. De lange winteravonden, de gezellige huiselijke sfeer van ons Nederlands gezinsleven, de stilstand in de natuur, dat alles leent zich bij uitstek voor een rustige terugblik op hetgeen het afgelopen jaar ons heeft gebracht en een overpeinzing over wat we in het komende jaar, voor zover dat menselijkerwijs te bezien is, zullen willen en kunnen ondernemen.

Was het voorbij gegane jaar voor ons imkers, een goed, middelmatig of slecht jaar? Is het ons ook als vereniging, als leden van de grote imkersfamilie, goed gegaan?

Laten we deze vragen eens aan een nadere beschouwing onderwerpen en daaraan enkele openhartige opmerkingen verbinden.

Het zij schrijver gegund er met nadruk op te wijzen, dat deze opmerkingen geenszins zijn bedoeld om iemand, wie dan ook, onaangenaam te zijn, nog minder is het zijn bedoeling hier een betoog tot vermeerdering van eigen glorie te houden, maar onze gemeenschappelijke zaak kan alleen worden gediend met een grote mate van openhartigheid.

De gestelde vraag: was 1956 een goed jaar? bevestigend beantwoorden zou de grootste optimist niet aandurven; de kranten spraken van de slechtste zomer sinds 2½ eeuw. Maar was het nu werkelijk zó slecht, dat de kreten om hulp, welke hier en daar werden gehoord, gerechtvaardigd waren? Door steller dezes werden 7 volken in 10-raamskasten en 1 achtramer

was het zó...?

uitgewinterd. Deze brachten, zo uit de winterzit, zonder enige versterking — de overgebleven afleggers van het vorig jaar waren gebruikt om beginnende imkers te paard te helpen — naar het fruit gebracht, uit de boomgaard 126 pond honing mede. Het schaalvolk was van 25.3 kg tot 43.7 kg in gewicht toegenomen. Hierina werden van de grote volken kunstzwermen gemaakt, om in de hoofdvolkten jonge moeren te kweken. Vlak voor de zomerdracht bleek, dat van een der volken de moer niet van de bruidsvlucht was teruggekomen, zodat dit volk weer met de daarvan gemaakte kunstzwerm moest worden verenigd.

Niettemin werd, ondanks het voor de linde zeker te koude weer, toch nog 123 pond lindehoning geslingerd. Vanwege de deelneming aan het congres te Wenen moesten de volken, nog voor dat de linde geheel was uitgebloeid — deze bloei was dit jaar bijzonder laat — naar de heide worden gebracht. De heide gaf nog een opbrengst aan slinger honing van 59 pond en 700 gram honing in de raat.

Over het gehele jaar dus een opbrengst van ongeveer 310 pond of — als we de achtramer voor vol aanzien — van bijna 39 pond per volk. Op deze volken zijn geen bijzondere bedrijfsmethoden toegepast. Er zijn alleen jonge moeren in gefokt door het maken van kunstzwermen en het broed in de kunstzwermen is slechts ten dele gebruikt voor het versterken der hoofdvolkten. Laten afvliegen van vlieghijen heeft niet plaats gehad. Indien de gewonnen honing door elkaar wordt gewaardeerd op f 1,— per pond, een prijs die er bij verkoop in het klein aan particulieren zeker voor kan worden gemaakt, dan blijft er na aftrek van de kosten voor suiker, kunstraat, enz. heus nog wel iets voor de imker over.

Was 1956 dus zo'n slecht jaar? Toch waren er ook onder de imkers in schr. woonplaats, die midden in de zomer dode volken hadden. Natuurlijk kreeg het slechte weer de schuld. Zeker, bij een overvloedige dracht was het niet gebeurd. Maar wordt het nu niet tijd, dat we ook de hand eens in eigen boezem steken? Hebben we in het najaar, maar vooral in het voorjaar, wel het volle kwantum suiker, waarop we recht hadden, afgenomen? Hebben we soms ook in het voorjaar niet alleen uit de honingkamers, maar ook uit de broedkamers alles geoogst wat er uit te halen was? In dat geval hebben we de mislukkingen aan ons zelf te wijten. Een bijenvolk gedijt alleen als het over behoorlijke voorraden beschikt.

Wat in een goed seizoen nog mogelijk is, wreekt zich ogenblikkelijk als de omstandigheden geruime tijd achtereen ongunstig zijn. Als we „in de bijen” willen blijven, zullen we ons aan de minder gunstige drachtomstandigheden moeten aanpassen. Hij die niet imkert met sterke volken op goed uitgebouwde ramen zonder teveel darrenwerk, komt er in een mager jaar niet meer aan te pas. En als we tot maatstaf mogen nemen, hetgeen op de bijenmarkten wordt aangevoerd, dan ontbreekt daar nog wel het een en ander aan.

Wat bra

Hoe komen we dus aan sterke volken op mooi uitgebouwde raten? Voor degenen, die dit nog niet onder de knie hebben, is een der zekerste wegen om de nodige kennis te vergaren, het contact met imkers, die het al wat verder in de kunst van het met succes imkeren hebben gebracht en daarmee komen we dan aan de beantwoording van de tweede vraag: „Hoe staat het met het verenigingsleven?”. En als we dan kijken naar een algemene vergadering, een imkersdag of een internationaal congres, dan zeggen we: „Best”, maar als we ook hier de hand in eigen boezem steken en we bekijken eens de werkzaamheid in vele onzer afdelingen en het bezoek op de afdelingsvergaderingen, zijn we dan nog zo enthousiast? Zeker, er zijn afdelingen, die aan ieder ten voorbeeld kunnen worden gesteld, waar een opgewekt verenigingsleven heerst en waar door samenwerking dingen tot stand worden gebracht, die er mogen wezen. Maar zijn ook de overige afdelingsbesturen er in gemoede van overtuigd, dat zij al het

steun, goedkope suiker enz. Maar moeten wij niet eerst eigen krachten tot het uiterste inspannen, alvorens om steun — hoe klinkt u dat woord „steun” in de oren? — dus om steun bij anderen aan te kloppen?

Het is onze vaste overtuiging, dat, wanneer wij onze uiterste krachten inspannen, en als individueel imker en als organisatielid, dat wij deze steun thans nog niet van node hebben en dat wij met een onzer grote voorvaders kunnen zeggen „Het zal waerachtig wel gaen”.

De kersttijd is, zoals aan het begin van dit artikel gezegd, een tijd van bezinning, afgesloten door het oudejaarsavondfeest en op de voet gevolgd door het nieuwe jaar. Het nieuwe jaar, waarvoor wij elkaar alle goeds toewensen, terwijl wij ons voornemen, die fouten te vermijden, welke wij ons bewust zijn geworden in het oude jaar te hebben gemaakt.

Welaan, laten wij ons niet alleen voornemen, maar laten wij ook uitvoering geven aan het vaste besluit onze imkerij op moderne, rationele en lonende wijze te

bedrijven, opdat wij imkers zijn in de ware zin van het woord en geen houders van bijenvolken en laten wij niet alleen onze vereniging trouw blijven maar deze door daadwerkelijke medewerking doen groeien en bloeien, tot nut van het algemeen en . . . van de imkers in het bijzonder.

M.

ht 1956? En brengt 1957?

mogelijke in het werk hebben gesteld, om een productieve arbeid in hun afdeling gaande te houden?

Of hebben zij, teleurgesteld door slecht vergaderingsbezoek, het moede hoofd in de schoot gelegd en beleggen zij alleen nog maar een jaarvergadering, ter afdoening van de meest noodzakelijke dingen en voor het bestellen van de suiker? Op deze wijze kan het verenigingsleven niet bloeien en krijgen die leden, die slechte resultaten hebben, niet de steun en de voorlichting, welke zij nodig hebben en wordt hun een welkome gelegenheid, om eens rustig met mede-imkers van gedachten te wisselen, onthouden. Laat u niet ontmoedigen door slechte opkomst, afdelingsbesturen, tracht het bezoek zoveel mogelijk te stimuleren en houdt vol. Houdt vol! Weest hierbij indachtig aan de volgende strofe van de dichter Bertus Aafjes:

Er zijn vele wegen, maar de juiste weg,
[is de weg er tegen,
niet de weg er onder — dat is onderkruiperij;
niet de weg erover — dat is pluimenstrijkerij;
maar de weg ertegen — tegen alle wegen in;
en dat is van de wijsheid nog maar het begin!

En gij, leden, laat uw afdelingsbestuur en daarmee uw vereniging, niet in de steek. Behoort gij tot degenen, die nog over weinig ervaring beschikken, gaat ter vergadering om er wijzer van te worden en behoort gij tot degenen, die zich ervaren imkers mogen noemen, dan is het zeker uw plicht uw licht niet onder de korenmaat te zetten, maar uw medeimker, die leren wil, daarvan te laten profiteren.

„Het gaat de imkerij niet goed”. Allerwegen wordt geroepen om beschermende maatregelen, overheids-

... of was het zó?

Fabrieksmethode 1956

Na de uitzonderlijk goede opbrengsten van 1955 volgde een zomer 1956 waarin ook met de fabrieksmethode niet tot grote resultaten was te komen. De zomer- en heidedracht leverde althans hier in Drenthe geen overschotten op.

Toch kon ook deze slechte zomer ons imkers weer iets leren. Veel bijen werden 't slachtoffer van 't uiteentrekken der volken. De zgn. aflegger-tjes in de 4 of 6 raams kastjes bleken uiteindelijk niet bestand te zijn tegen het aanhoudende koude en natte klimaat en geraakten dusdanig in verval dat afsterven het einde was.

Was dan met de fabrieksmethode geen overschot te behalen, sterven van volken behoefde echter niet te worden gevreesd. De samenwoning van de gesplitste volken in één kast bleek nl. 'n zodanige warmtebesparing te geven, dat niet alleen de volken een voldoende levensvatbaarheid behielden maar ook slechts dusdanig weinig voedsel behoeften dat de beschikbaar gestelde hoeveelheden suiker à 15 kg per volk (5 voorjaar en 10 najaar) ruim voldoende waren.

Prettig was het te vernemen dat elders imkers, die waren overgegaan tot toepassing van de fabrieksmethode, toch een overschot hadden verkregen, dat bij andere methoden gunstig had afgestoken.

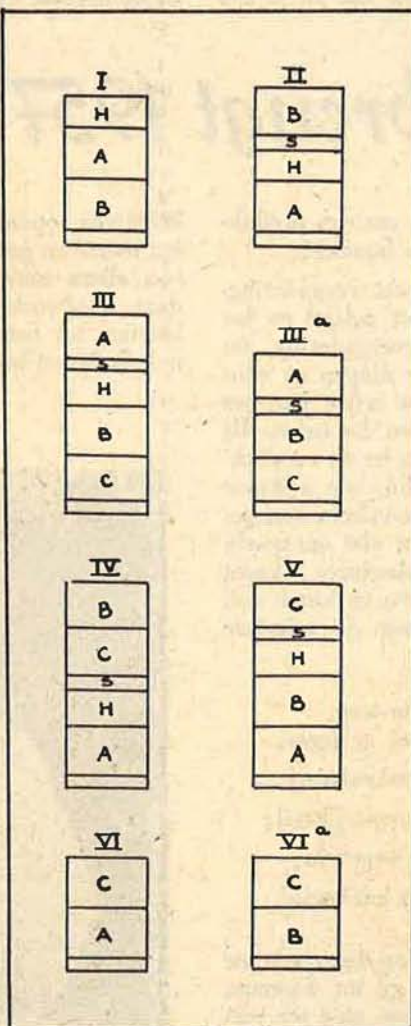
In verband daarmee wil ik dan ook gaarne mijn ervaringen en de in het afgelopen jaar toegepaste werkmethode uiteenzetten. Bij het naderen van het einde der voorjaarsdracht, toen de volken een tweetal bakken met broed bezetten, vond splitsing plaats met toepassing van de reeds gepubliceerde rookmethode.

De moeder met het kleinste deel van het broed en het merendeel van de jonge bijen werd daarbij boven de separator geplaatst. Daaronder de oude s'ok met het merendeel van het broed en de vliegbijs. Het gaasraam van de separator bleef nog geopend.

De lezer mag het bekend zijn dat in dit eerste stadium wordt gewerkt omgekeerd als bij Snelgrove die nl. moeder met vliegbijs beneden laat en broed met jonge bijen naar boven brengt. De zwermplust van de moeder wordt nu echter beter bedwongen, doch tevens verkrijgt men een betere broedverzorging, wat vooral in een klimaat van de afgelopen zomer van groot belang moet worden geacht. De jonge moeren worden opgetrokken in een

honing- en stuifmeelhalend volk wat al van een evengrote betekenis moet worden geacht.

Om de moeilijkheden bij de bevruchting van de jonge moeren in de dikke honinghalende volken te ontgaan (bruidzwerm enz.) werd dit jaar als volgt gewerkt.

Nadat de jonge moeren rijp waren en op uitlopen stonden werden de bakken voor de tweede maal gewisseld (de eerste maal nl. bij de splitsing) waarbij de inmiddels gekweekte vliegbijs van het bovenste volk door verwisselen van de vlieggaten werden afgetapt naar het benedenste volk. Het gaasraam wordt hierbij tevens gesloten.

Het benedenste volk, met eierleggen-

de moeder, verkrijgt zo alle vliegbijs van het gehele volk en is rijp voor de zomerdracht. Ik zou daarbij willen adviseren bij enigszins krachtige volken direct al een tweede broedkamer te geven, daar anders de zwermplust zeer spoedig niet meer te bedwingen is. Toevoeging van deze kamer en of honingkamer in de tijd tussen deze en de hiernagenoemde handeling levert gevaar op voor vervliegen van de jonge moeder in het bovenste volk.

Het bovenste volk heeft alzo alleen jonge bijen en uitlopend broed van werkbij, darren en koninginnen.

Zwermen komt bij dit volk in het geheel niet voor of althans in de eerst volgende dagen niet. Houdt 't roepen der moeren niet spoedig op, breek dan de nog resterende doppen uit. Laat het bovenste volk de eerste tijd zoveel mogelijk met rust en voer, om de bevruchting te bespoedigen, met een dunne honing-suiker-oplossing.

Denk er om dat aftappen van vliegbijs zou kunnen betekenen vervliegen van de jonge moeder. Deze wijze van handelen bij de bevruchting werd verleden jaar als proef met twee, in dit jaar met elf volken toegepast en leverde niet een mislukking. Door de vrij langdurige tijd die dit jaar voor de bevruchting nodig was, kwam in die tijd bij enkele volken wel zwermplust in het benedenste volk voor.

Nadat de jonge moeder bevrucht is en broed in alle stadia heeft, kan worden overgegaan tot de derde handeling. Deze bestaat in het voor de derde maal ontzetten van de volken, nadat een of twee dagen daarvoor het gaasraam heropend is.

De vliegbijs van het bovenste volk (oude moeder) kunnen daarna ten behoeve van het onderste volk naar behoefte worden afgetapt; zo aanwezig, een bak met broed worden ontnomen. Hierbij worden in schetsvorm de diverse standen van voorjaars tot en met najaarsdracht aangegeven waarbij A, B en C. broedkamers, H een honingkamer en S de separator is.

Stand I tijdens voorjaarsdracht
Stand II na eerste zwermbehandeling
Stand III en IIIa na tweede zwermbehandeling
Stand IV na derde zwermbehandeling
Stand V tijdens heidedracht
Stand VI en VIa inwintering

Honing

als geneesmiddel

Als men de laatste jaren de voedingsmiddelen ging waarderen op grond van hun vitaminegehalte, kwam de honing er, hoewel tijdelijk, slecht af. Want honing bevat weinig vitaminen. Maar dit nadeel werd weer goedge maakt door de geneeskrachtige eigenschappen, waarvan men de laatste tijd weer nieuwe heeft ontdekt.

De bacteriedodende stoffen in honing zijn al enige tijd bekend. De ontdekking van deze stoffen betekende meteen eerherstel voor de oude kruidenvrouwtjes, die honing niet alleen voor gebruik op de boterham aanbevalen, maar hem ook op etterende wonden gebruikten.

Men kent honing zelfs een zekere uitwerking tegen difteritisbacillen toe. Maar hij kan en mag het difteritusserum niet vervangen. Als echter een kind na van difteritis genezen te zijn, nog difteritisbacillen afscheidt en daardoor andere kinderen in hoge mate in gevaar brengt, kan men deze bacillendragers met goed gevolg van deze lastige eigenschap bevrijden door ze ter reiniging van de keel honing te geven.

Dat honing bij cartarren van de bovenste luchtwegen de slijmen oplost, was reeds de oude Egyptenaren bekend. Maar dat hij een stof bevat, die bij ziekten van de hartspier een gunstige uitwerking vertoont, weet men pas sedert enige jaren. Doch dat is nog niet alles.

In de vrouwenkliniek te Lübeck heeft men nu goede resultaten bereikt met inspuitingen van honing in het bloed van kraamvrouwen, die voortdurend overgeven.

De Romeinen noemden honing: mel. De eiwitvrije honingoplossing, die men de vrouwen met hyperemesis direct in het bloed inspuit, noemt men melcain, omdat men er nog een procent procaine aan toevoegt. De zwangere vrouwen, die vóór de melcaine-behandeling geen voedsel bij zich konden houden, leefden na het begin van de kuur op, omdat ze nu het voedsel konden verdragen.

Ook bij ongewenste nevenverschijnselen van de moderne behandeling met X-stralen, de zgn. Röntgenkater, heeft de honingtherapie goede resultaten opgeleverd. In alle landen, die „vloeden van melk en honing” zal men dit resultaat met vreugde begroeten, in het bijzonder echter in Zwitserland, want het is gebleken, dat de honing uit de bergen meer geneeskrachtige stoffen bevat dan de honing van het vlakke land.

Dr. FRIEDRICH DEICH.

Uit: „Forschung und Fortschritt”

in: Aus der Werkstatt des Wissens, 15-10-1954.

Is een

„ras-koningin”

ons
hoogste
doel?

*

In ons vorige artikeltje hebben we gezien wat een „zuivere” koningin is. Als we een koningin „zuiver” noemen, moeten we er steeds bij vermelden voor welke eigenschappen ze „zuiver” is.

In dit artikeltje gaan we het hebben over twee koninginnen, die helemaal niet bestaan. Ze dienen alleen maar als voorbeeld.

Ik heb dan een gele koningin, die „zuiver” is voor de eigenschap zwermtraagheid. Maar het zijn steekduivels. Mijn buurman heeft een grijze koningin, die „zuiver” is voor de eigenschap zachtmoedigheid. Maar het zijn echte zwermduivels.

De vraag van deze maand is: moet ik me nu bij mijn gele bijen houden en moet mijn buurman zich bij zijn grijze bijen houden? Dat gaan we uitzoeken.

Ik ga een groot aantal nakomelingen van mijn zwermtrage gele koningin telen. Die nakomelingen krijgen dus allemaal de door mij gewenste eigenschap zwermtraagheid van hun moeder mee.

Na laat ik deze jonge koninginnen paren met mijn buurmans darren. Mijn koninginnen gaan na de bruidsvluchten eitjes leggen. Daaruit komen werkbijen en koninginnen. Welke eigenschappen hebben nu de dochters van mijn koninginnen?

Van moederszijde: zwermtraagheid
steeklust

Van vaderszijde: zwermvlust
zachtmoedigheid.

Het resultaat is dus een mengelmoesje.

Nu heb ik mijn buurmans darren niet meer nodig. Het volgend jaar laat ik mijn jonge koninginnen paren met eigen darren.

Als de genoemde eigenschappen werkelijk zo eenvoudig vererven als ik het hier voorstel, kan ik van tevoren al weten, dat een klein deel van de geteelde koninginnen al aardig in de richting komt van wat ik wens: zwermtraag en zachtmoedig. Door nauwlettende waarneming en doelmatige selectie moet ik die koninginnen eruit zien te vinden. En deze koninginnen moet ik gebruiken voor de verdere teelt.

Als ik het daarop volgende jaar van die koninginnen voortteel, die al een eind in de goede richting kwamen wat de gewenste eigenschappen betreft, heb ik waarschijnlijk mijn doel bereikt: onder de vele koninginnen, die ik dat jaar teel, heb ik er één of meer, die „zuiver” zijn voor de door mij gewenste eigenschappen: zwermtraagheid en zachtmoedigheid.

Ik heb dus de beide goede eigenschappen van mijn buurmans en van mijn eigen bijen behouden en de beide slechte eigenschappen van onze bijen „eruit geteeld”.

Ik heb dit voorbeeld hier niet ter navolging gegeven. Om één koningin te krijgen, die aan mijn eisen voldoet, heb ik een hele massa koninginnen moeten telen. Ik weet al van tevoren dat een groot deel van die koninginnen voor mijn doel waardeloos zijn. Slechts een klein deel ervan kan ik voor mijn doel gebruiken. We kunnen tegenwoordig in bepaalde gevallen al van tevoren uitrekenen hoe groot de kans is, dat we onder al die geteelde koninginnen er één hebben, die de gewenste eigenschappen „zuiver” in zich verenigt. En die dus de gewenste eigenschappen „zuiver” op haar nakroost zal overdragen. Die kans is meestal erg klein. Het is dus geen werk voor de imker met weinig volken. Die zal moeten uitgaan van een koningin, die hij (of zijn afdeling) van een goede teler betreft.

Nog even ons voorbeeld van zoëven.

De koningin, die ik teelde, en die nu „zuiver” is voor de eigenschappen zwermtraagheid en zachtmoedigheid, is geen „zuivere gele” of „zuivere grijze”. Moet ik daarom treuren? Welnee. Het gaat mij immers om de zuiverheid voor de gewenste eigenschappen, niet om „ras” of kleur. En ik eindig dit artikeltje met een woord van prof. Armbruster:

„Bijenrassen (Italianen, Krainers enz.) zijn er niet om verheerlijkt of achter glas gezet te worden, maar om ze doelbewust te kruisen en te selecteren”.

ONBEKEND maakt ONBEMIND

Dat de kennis van het leven der bijen voor de meeste mensen niet veel verder gaat dan het zoete vocht, dat ze uit de bloemen halen en die „lelijke steken“, die ze je soms kunnen toebrengen, is voor ons bijenhouders geen geheim. We ondervinden het steeds weer opnieuw. Als men, op fabriek, werkplaats, kantoor en overal waar we met onze medemensen in contact komen, zo in de omgang of in een gesprek hoort dat je bijenhouder bent, dan sta je dadelijk in het middelpunt der belangstelling. Men wil toch wel eens wat meer hierover te weten komen van die rare snuiter, die uit liefhebberij er bijen op na houdt en er niets om geeft, als hij, als beloning voor zijn goede zorgen, door zijn pleegkinderen gestoken wordt. Daar moet vast en zeker wat mee te verdienen zijn, want anders doe je zo iets toch niet voor je plezier!

En dan komen de vragen los, de een na de andere. Met de beantwoording hiervan gaat zo ongemerkt de nieuwsgierigheid over in belangstelling, die groter wordt naarmate men wat meer te weten komt over die „gevaarlijke liefhebberij“. Maar allengs maakt die belangstelling plaats voor verwondering en verbazing en geboeid luistert men verder, als we meer en steeds meer gaan vertellen over dat wondere leven van die nijvere diertjes, wier leven zich afspeelt tussen dat kunstwerk van raten en temidden van de bloemenpracht in Gods vrije natuur. En zo kan het gebeuren dat we, getuigend van een grote liefde voor onze gevleugelde vriendjes, waarbij we anderen zo terloops een blik doen slaan op een der vele en schone bladzijden van het Boek der Natuur, juist dat beetje belangstelling bij onze medemens hebben gewekt, dat er toe zou kunnen leiden dat hij, evenals een van mijn vrienden, ook eenmaal bijenhouder geworden zijnde, later steeds weer opnieuw de verzuchting zal slaken: „had ik maar eerder geweten hoe wonderlijk mooi het leven der bijen is!“

„Onbekend maakt onbemind“, zo luidt het spreekwoord. Dit geldt zeker voor onze liefhebberij. Want voor mij staat het vast, dat veel meer mensen tot het houden van bijen zouden overgaan, als ze wat beter bekend zouden zijn met deze mooie natuursport en de grote geestelijke waarden, welke hierin liggen opgesloten. Daarom liet de afdeling Dordrecht en Omstreken de kans niet voorbij gaan om, op de grote tentoonstelling „De mens en zijn hobby“, welke hier in juli jl. ter gelegenheid van de zgn. Hoffeesten gehouden werd, de aandacht van de duizenden bezoekers voor onze bijenhouderij, die onuitputtelijke bron van het zuiverste natuurgenoegen, te vragen.

Onder het motto: „**Bijenhouden is een hobby, die aan lichaam en geest gezondheid geeft**“, werd een fraaie stand ingericht. Voor de opbouw hiervan kregen we de medewerking van de afdeling Rotterdam, die ons haar eigen tentoonstellingsstand in bruikleen afstond, waarvan we een zeer dankbaar gebruik maakten. Een observatiekast, verschillende korven en diverse materialen en gereedschappen op het gebied der bijenteelt werden

ons welwillend door het Bijenhuis ter beschikking gesteld. En vooral de in rustieke trant opgetrokken „bieën-stal“ deed het bijzonder goed en trok veel belangstelling bij het publiek.

Ook bij de observatiekast, welke door middel van een glazen buis met de buitenlucht in verbinding stond, zodat men overdag de bijtjes af en aan kon zien vliegen, beladen met stuifmeel, waren de mensen niet vandaan te slaan. De nodige opschriften zorgden er wel voor, dat de bezoekers een indruk konden krijgen van de ouderwetse en de moderne wijze van bijenteelt en van het wondere leven der bijen zelf. Maar belangrijker en doeltreffender is het toch altijd, als er door een bijenhouder zelf over verteld en het nader toegelicht wordt. Voor dit doel werd er een werkrooster voor de leden samengesteld, waardoor het mogelijk werd gedurende de gehele duur van deze tentoonstelling, welke 9 dagen geopend was, zowel overdag als 's avonds de nodige toelichting te kunnen geven. Bijna zeventienduizend mensen, zowel jongere als oudere, brachten een bezoek aan deze tentoonstelling, welke was gewijd aan de vrijetijdsbesteding van de moderne mens. Het was de moeite waard om in gebouw Kunstmin (waar we in 1950 onze Dordtse Imkersdag hielden) langs de stands te wandelen en kennis te nemen van de velerlei wijzen van nuttige vrijetijdsbesteding en goede recreatie.

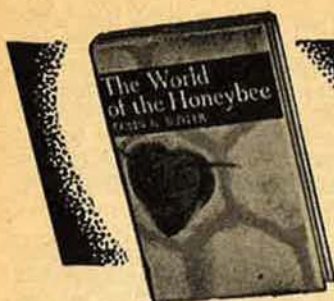
In de rusteloze, rumoerige en onevenwichtige wereld, waarin we thans leven, waar we moeten vechten voor het behoud van grote culturele en geestelijke waarden, is het goed om de aandacht te vragen voor bezigheden, die de mens — en vooral de jongere en opgroeiende mens heb ik hier op het oog — meer ware levensvreugde en zuiverder geluk zullen geven dan b.v. een bezoek aan de beruchte film „Rock around the Clock“, waartoe de tegenwoordige jeugd zich blijkbaar sterker aange trokken voelt.

Wij bijenhouders, vrienden der natuur, we zijn in zeker opzicht bevoorrechte mensen, want we hebben kennis van bronnen, waaruit nieuwe en sterke levenskrachten kunnen worden geput. Maar daarbij hebben we tevens de plicht om anderen hiermede in kennis te brengen. Laten we hiertoe geen enkele gelegenheid voorbij gaan, want nog steeds geldt... onbekend maakt onbemind!

Dordrecht.

ARIE DE GROOT.

De Wereld van de Honingbij

(Vervolg)

Nadat een bijhouder een aantal keren is gestoken, worden de bovengenoemde reacties langzamerhand minder sterk en gewoonlijk worden geen nadelige gevolgen waargenomen. Vele bijhouders vinden echter, dat na een langere periode, zoals de winter, in welke tijd ze niet gestoken zijn, de eerste paar steken, die ze krijgen, weer een sterke zwelling veroorzaken; maar meer of minder algehele immuniteit (afhankelijk van de persoon) wordt spoedig weer verkregen.

Hoewel de gemiddelde mens spoedig tamelijk immuun kan worden voor de nawerking van bijensteken (b.v. de zwelling) voelt hij altijd, nadat hij is gestoken, de pijn op de plek van de prik. De mate van de onderzonden pijn is gewoonlijk zeer gering, maar kan ernstig zijn. Er is vastgesteld, dat ongeveer 2 procent van de mensen lijdt aan ernstiger gevolgen, wanneer zij gestoken zijn, maar werkelijk ernstige uitwerkingen zijn zeer zeldzaam. In deze enkele gevallen zijn bewusteloosheid en zelfs de dood bekend als gevolg van één enkele steek, vermoedelijk doordat de onfortuinlijke persoon onwetend overgevoelig was geworden voor bijengif, als resultaat van het krijgen van één of meer steken bij een voorgaande gelegenheid. Er moet echter de nadruk op worden gelegd, dat zulke gevallen zeer zeldzaam zijn.

Wanneer een kind door een bij wordt gestoken, helpt het dikwijls er iets onschadelijks op te doen, zoals uien- of citroensap, jodium of zelfs honing. Het is zeer twijfelachtig of een van deze dingen genezend is, maar ze zullen een nuttige psychologische uitwerking hebben, door de aandacht van de patiënt af te leiden tot de ergste pijn voorbij is. Een koudwaterverband zal dikwijls zowel verzachtend werken als goed zijn om de zwelling te verminderen. In gevallen van flauwvallen of van een ernstige schok is een injectie met adrenaline waarschijnlijk de doelmatigste behandeling. In zulke gevallen moet natuurlijk een dokter worden geroepen.

Van de vroegste tijden af schijnt er een wijd verbreid geloof te hebben bestaan, dat herhaaldelijk gestoken worden door bijen, de aanleg van een bijhouder voor reumatiek en soort-

gelijke kwalen vermindert en vele hedendaagse bijhouders onderschrijven dit gezichtspunt. Aan de andere kant zijn er bekende bijenmensen, die hoewel ze ongetwijfeld in de loop van een seizoen een massa steken krijgen, desondanks ernstig aan reumatiek lijden. Dit is klaarblijkelijk iet of wat tegenstrijdig en alles wat naar mijn opinie voor deze tijd veilig kan worden gezegd, is, dat, tot we aanzienlijk meer weten over de aard van de verschillende reumatische aandoeningen en ook over de chemische samenstelling en uitwerking van bijengif op het menselijk lichaam, elke stap voorwaarts, die gedaan wordt bij de behandeling van zulke kwalen met bijengif, noodzakelijk het resultaat zal zijn van proefneming en dwaling, eerder dan van werk, gebaseerd op vastgestelde feiten.

Die mensen, die proefnemingen op menselijke wezens, lijdende aan reumatische aandoeningen, hebben geleid en die het gezichtspunt ondersteunen, dat behandeling met bijengif in bepaalde omstandigheden effectief is, zijn zelf verdeeld in twee denkrichtingen. Sommigen gebruiken levende bijen om het gif in te spuiten en zij beweren, dat de meeste, zo niet alle, extracten van het gif hun kracht hebben verloren; anderen menen, dat alleen extract van het gif moeten worden gebruikt en zij zeggen, dat enkel door het gebruik van extracten een gestandaardiseerde behandeling ontwikkeld kan worden.

Er is geen twijfel aan, dat door een behandeling met bijengif soms opvallende resultaten bereikt worden bij de verlichting van reumatiek, maar

helaas, in vele gevallen stelt het voor dit doel teleur.

HOOFDSTUK 12

NESTGEUR EN VERDEDIGING

„In dapperheid en grootmoedigheid overtreffen zij daarom alle schepselen: er is niets zo enorm en machtig, dat ze vrezen er op aan te vallen en wanneer ze eenmaal zijn begonnen, zijn ze onoverwinnelijk... zulke grote harten dragen ze in zulke kleine lichamen.”

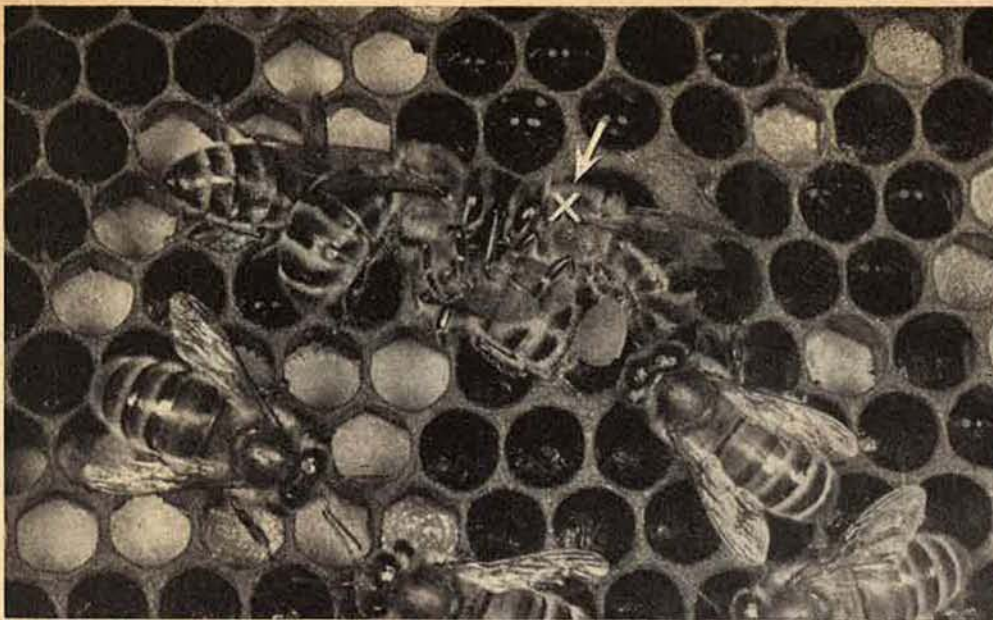
Charles Butler (1623), *The Feminine Monarchie*, 2nd ed. (De vrouwelijke monarchie, 2e druk).

De bijhouders zijn er door hun waarnemingen toe gebracht te veronderstellen, dat elk volk van de honingbijen zijn eigen speciale nestgeur bezit, die alle leden van de kolonie, inclusief de koningin, gemeen hebben. Sommigen hebben verondersteld, dat deze nestgeuren overerfelijk zijn, anderen, dat zij verkregen worden door aanraking met de omgeving en dat zij een mengsel zijn, samengesteld uit de geuren van de individuele bijen, van het broed, de raten, opslag van voedsel, de materialen van de woning enz. Weer anderen hebben verondersteld, dat nestgeuren voor een deel overgeërfd zijn en gedeeltelijk verkregen. Voorts is er vermoed, dat het delen van een speciale nestgeur door alle leden van een volk en het vermogen van de individuele bij om haar eigen nestgeur te onderscheiden van die van een bij van een ander volk, het middel is, waarmee bijen verschil maken tussen vriend(in) en vijand(in). Inderdaad schreef de grote Engelse bijhouder Charles Butler reeds in 1623: „...en door dit zintuig (de reukzin) sporen ze elke vreemde bij op,

BIJENSTEKEN

Als een bij een andere bij steekt, kan ze haar angel terug trekken. Als ze een mens steekt, kan ze dat niet. Een bij die haar angel verliest, sterft na korte tijd. Op de foto zien we een bij, die een man in de rug van de hand heeft gestoken. Ze probeert haar angel terug te trekken. (Vergroting 3 maal).

Een verdwaalde bij is doorgedrongen tot een stuifmeelraat. Ze onderwerpt zich geduldig aan een onderzoek. Let er op, dat bij de wachtbijen, die het onderzoek verrichten, ook een haalbij is met stuifmeel aan de pootjes.

die op een andere manier niet onderscheiden kan worden van haar eigen volk..."

Tot 1926 is het idee, dat elke bijenkolonie zijn eigen speciale geur bezit, zoals zoveel ideeën, gebaseerd geweest op de opeengestapelde onderzoeken van bijenhouders, meer dan door proefondervindelijke gegevens. Sinds het begin van deze eeuw is het echter reeds bekend, dat een werkbij, die „verdwaald” is geweest en er tenslotte in slaagt de ingang van haar woning terug te vinden, gewoonlijk een kleine klier aan de rugzijde van haar achterlijf, waaruit een zeer vluchtige, zoetruikende geur wordt afgegeven, zal openen en dat zij tegelijkertijd een golf lucht met haar vleugels achterwaarts over de geopende klier waaiert, op deze manier de geur verspreidend (zie pag. 112 juli-aug. nummer 1956). Andere „verdwaalde” bijen nemen deze geur waar en zodoende worden zij naar huis geleid en op hun beurt houden ze stil bij de ingang en openen hun geurklieren. Ondanks haar blijkbaar betekenisvolle aard, is er aangetoond, dat deze handeling volkomen automatisch is en als zodanig onberedeneerd en voor 1926 was er geen bewijs om aan te tonen, dat de geur, afgegeven door de bijen van een volk, verschilt van die, voortgebracht door bijen van andere volken.

Tijdens hun werk hebben bijenhouders enkele bijen van een volk genoodzaakt geur te verspreiden bij de ingang van hun woning; en velen hebben waargenomen, dat de geur op deze manier verspreid, bijen van elke kolonie van de bijenstand, die toevaltig in de buurt vliegen, naar deze kast schijnt te trekken. Hoewel het bestaan van individuele nestgeuren duidelijk vastgesteld is, bestaat er een belangrijke reden te veronderstellen, dat het onderscheid tussen de geuren van verschillende volken klein is en dat bijengeur zeer aantrekkelijk is voor alle bijen, ongeacht waar zij vandaan komt.

In 1923 vermeldde von Frisch zijn waarneming, dat, wanneer een haalbij in het veld een schaalte met geconcentreerd suikerwater vindt, zij dikwijls, terwijl zij er aan zuigt, haar geurklier opent maar dat ze in deze omstandigheden niet met haar vleugels waaiert om zo de geur wijd in het rond te verspreiden. Hij was in staat aan te tonen, dat het openen van de geurklier op deze manier, dient om andere bijen naar het schaalte te trekken. In 1926 beschreven von Frisch en Rösch voortgezette waarnemingen, waarbij ze hebben gevonden, dat sommige haalsters, terugkerende naar een schaalte om meer suikerwater te halen, hun geurklieren openen, terwijl ze er voorafgaand aan het neerzetten omheen vlogen. Wanneer de hoeveelheid overvloedig en geconcentreerd is, zetten de haalsters dit een tijdje voort, terwijl ze zuigen.

De waarnemers vermeldten ook, dat ze honingbijen (*A. mellifera*) hadden gezien, die hun geurklieren openen, terwijl ze op bloemen voedsel zochten. Niemand schijnt melding te hebben gemaakt, werksters van *Apis mellifera* te hebben gezien, die hun geurklieren openen, terwijl ze bloemen bezochten, maar tijdens een recent bezoek aan Ceylon heeft de schr. zeer dikwijls zowel werksters van *Apis indica* als van *Apis florea* dit zien doen. Bovendien openen werksters van deze beide soorten honingbijen vaak in en om hun nesten hun geurklieren op deze wijze, zonder te waaiëren. In tegenstelling met de werkbij van *Apis mellifera* bevorderen ze zelden het verspreiden van geur door waaiëren.

Von Frisch en Rösch waren dus in staat aan te tonen, dat terwijl de geur, door om een schaalte rondvliegende of er op zuigende bijen voortgebracht, aantrekkelijk is voor alle bijen in de onmiddellijke omgeving van hun woningen, deze nog veel aantrekkelijker is voor andere leden van het eigen volk van de geurmakende bijen. Dit schijnt het eerste, duidelijk omschreven experimentele bewijs te

zijn voor de ondersteuning van de theorie, dat elke kolonie honingbijen een geur bezit, die verschilt van die van andere volken en die te onderscheiden is door de bijen van de kolonie, waartoe de geurmakende bijen behoren en verkozen wordt boven die geuren, voortgebracht door bijen van andere volken.

Slechts kort geleden is de belangrijkheid van deze waarnemingen van von Frisch en Rösch beseft en zij zijn bevestigd en daarna uitgebreid door Kalmus en Ribbands, die niet alleen hebben aangetoond, dat de geur, door een aantal bijen voortgebracht bij 'n schaalte suikerstroop kan aanhouden en nog wel twee of meer uren aantrekkingskracht heeft voor andere bijen, maar ook, dat elk volk gewoonlijk zijn eigen speciale nestgeur heeft, die niet helemaal overerfelijk kan zijn. Zij hebben inderdaad een bewijs geleverd, dat, terwijl het in geen geval de mogelijkheid uitsluit dat overerving een of andere rol speelt in het bepalen van de geur van een volk, nestgeuren in een aanzienlijke mate afhangen van het voedsel, waarmee de leden van elk volk kort tevoren gevoerd zijn. B.v. wanneer tijdens de zomer een bijenvolk moerloos is gemaakt en verdeeld in 3 gelijke delen en elk deel ondergebracht wordt in een aparte kast en wanneer één deel wordt gevoerd met enkel suikerstroop en de beide andere delen met heidehoning met zijn uitgesproken aroma, kan aangetoond worden, dat de bijen van elk gedeelte in 'n week of minder hun eigen speciale nestgeur hebben ontwikkeld. Die van de beide delen, gevoerd met heidehoning zijn ogenschijnlijk gelijk en de leden zullen zich zonder opwindende vermengingen en niet in staat blijken te zijn een bij van hun eigen gedeelte te onderscheiden van een bij van het andere deel. Aan de andere kant zullen de bijen van het met suikerstroop gevoerde gedeelte zich niet vrijelijk met de bijen van elk der andere delen, gevoerd met heidehoning, vermengen en een bepaalde argwaan vertonen, wanneer ze hen in een ruimte ontmoeten. Bijen van elk van de gedeelten, die met heidehoning zijn gevoerd, vertonen eveneens argwaan, wanneer ze een bij ontmoeten van het met suikerstroop gevoerde deel. Aangezien de bijen van alle drie delen genetisch gelijk zijn, kunnen zulke verschillen in lichaamsgeuren van de bijen van de met suikerstroop en de met heidehoning gevoerde delen en voorts van de nestgeuren van deze beide laatste delen alleen worden toegeschreven aan 't aannemen van verschillende geuren van hun omgeving, geuren, die alleen afkomstig kunnen zijn van de verschillen van het opgeslagen voer. Er moet echter aan worden herinnerd, dat zulke wisselingen in lichaamsgeur, hoewel blijkbaar grotendeels teweeg gebracht door het gegeten voedsel, tot op zekere hoogte kunnen worden verklaard door het aannemen van de geur van heidehoning in de was, waarmee de bijen-lichamen overdekt zijn. Het is bekend,

dat het bijenlichaam bloemen- en andere geuren aanneemt.

Hoewel in dit experiment het uiteindelijke onderscheid in de geuren van de verschillende delen (volken) niet kan worden verklaard door verschillen in de erfelijkheid, is er bewijs, dat zulke erfelijke verschillen bestaan tussen volken van verschillende bijenrassen en mogelijk (hoewel klaarblijkelijk tot op zeer beperkte hoogte) tussen de volken van de verschillende stammen binnen elk ras. Zodoende is het soms veel moeilijker een koningin van een lichtgekleurd ras met succes in te voeren bij de bijen van een donker gekleurd ras, dan bij de bijen van haar eigen kleursoort en omgekeerd.

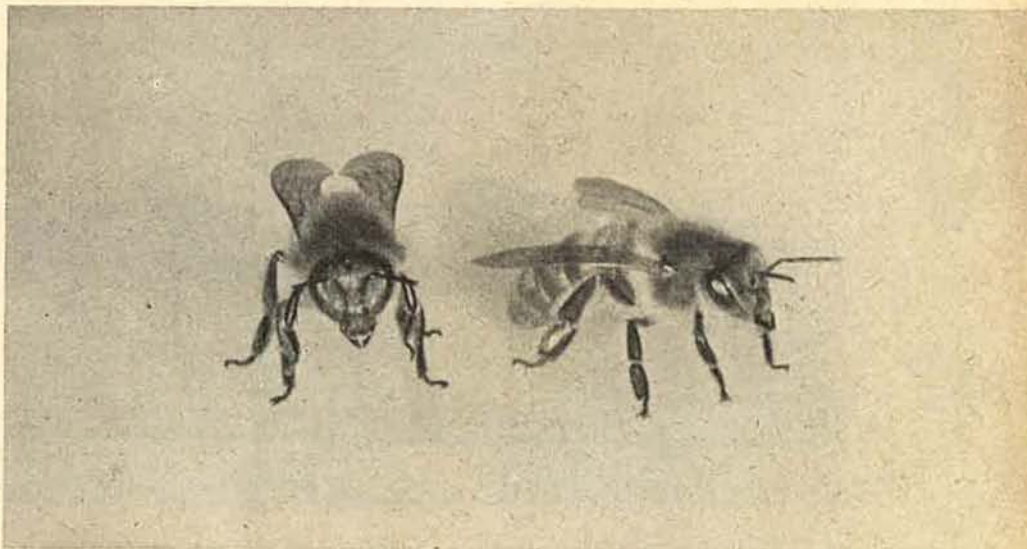
Het is daarom mogelijk, dat de geur van elke afzonderlijke kolonie en van elk der leden daarvan opgebouwd is uit een erfelijk bestanddeel en uit een aantal andere bestanddelen, die op dat moment afhankelijk zijn van de omgeving en daarvan zijn overgenomen of aangenomen met het voedsel.

De geur van elk volk honingbijen is dus voortdurend wisselend, zoals het voedsel, door elke kolonie gebruikt, voortdurend wisselt, in de verhouding, afgeleid van de verschillende soorten bloemen. Geen twee volken gebruiken precies hetzelfde voedsel, behalve onder zeer uitzonderlijke voorwaarden, zoals kan voorkomen op bepaalde plaatsen, waar slechts één voederplant aanwezig is (b.v. een groot heideveld). Wanneer er meer dan één bloemenbron aanwezig is, zal de verhouding van de haalsters van elke kolonie, die halen op een speciale soort, variëren. Er is gevonden, dat wanneer de kasten van twee volken naast elkaar staan in een streek, waar een aantal verschillende soorten bloemen aanwezig is, de verhoudingen van de verschillende soorten stuifmeel, die in de loop van een enkele dag door de haalsters worden binnengebracht, altijd verschillend zijn. De bijen van het ene volk kunnen b.v. voornamelijk stuifmeel van fruitbomen en een beetje van paardebloemen verzamelen, terwijl de bijen van het andere volk bijna uitsluitend op de paardebloemen werken.

Het zal duidelijk zijn, dat een dergelijk soort systeem veronderstelt, dat de leden van elk volk delen in de gewone voedselvoorraad; dat al het voedsel, door de haalsters in de kast gedragen om zo te zeggen samensmelt. Dat dit in feite gebeurt, is op een aantal verschillende manieren aangetoond. B.v. een paar leden van een volk hebben een kleine hoeveelheid voedsel in het veld, dat met vergiftig poeder of spuitmiddel was besmet, verzameld en ze zijn daarmee thuis gekomen. Vele (soms duizenden) van de andere leden van het volk, zowel volwassenen als larven zijn vervolgens vergiftigd en gestorven, hoewel de kolonie geen verdere toegang had tot vergiftigd voedsel. Een aantal jaren geleden toonde Park in Amerika aan, dat wanneer bijen drinkwa-

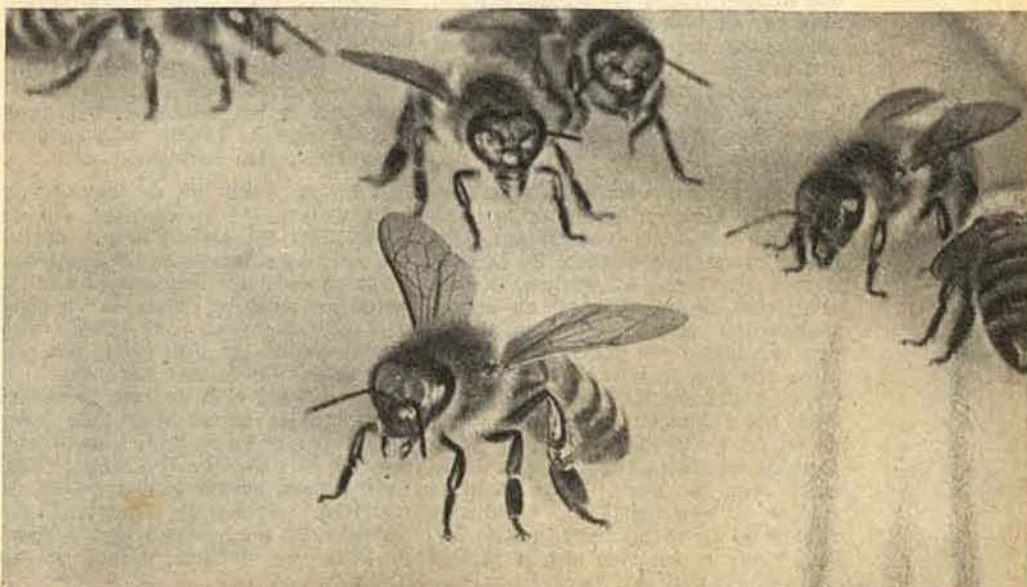
ter in hun kasten brachten, zij het zeer snel en verspreid uitdelen onder zeer veel leden van hun volk. Kort geleden hebben Nixon en Ribbands dit verschijnsel in details bestudeerd, waarbij ze een opsporingsapparaat voor radio-activiteit gebruikten en ze hebben aangetoond, hoe een zeer kleine hoeveelheid suikerstroop (een eetlepel vol), verzameld door een half dozijn bijen, zeer wijd was verspreid onder de volwassen leden en de larven van hun volk. Specifieke nestgeuren bestaan dus en worden door alle leden van de volken gedeeld. Welke rol, zo het er een is, spelen zulke geuren er bij om het voor de bijen mogelijk te maken andere leden van hun eigen volk te her-

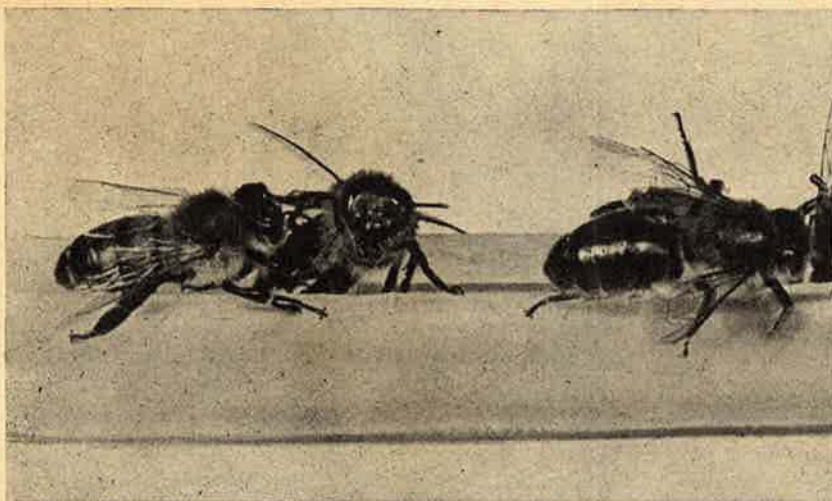
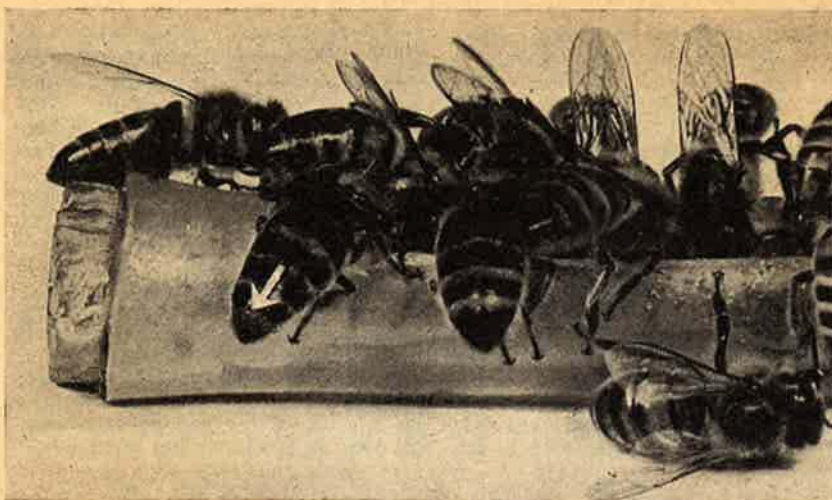
kennen en deze te onderscheiden van leden van andere kolonies? Zijn Charles Butler en vele andere bijenhouders juist geweest met de veronderstelling, dat geur een fundamenteel belangrijke rol speelt in de verdediging van de kolonie? John Free en de schr. hebben kort geleden deze vragen in details onderzocht — en in het bijzonder: de rol, gespeeld door het gedrag van de bijen zelf, wanneer ze de ingang van hun eigen kast of die van een ander volk naderen en die het de leden van een volk mogelijk maakt tussen vriend(in) en vijand(in) te onderscheiden. Gewoonlijk zijn de volken gedurende het drukke seizoen, als er genoeg vers voedsel door de haalbijen kan worden ver-

Boven: Een bij, op wacht bij de ingang van haar woning, neemt een zeer karakteristieke houding aan. Ze staat met haar voorpootjes van de grond los en met kleine schokjes verplaatst ze zich om elke bij in het oog te houden, die ze ziet naderen. Haar kaken zijn gesloten en haar vleugels zijn in rust.

Beneden: Soms worden de wachtbijen zeer opgewonden en ze wachten met geopende kaken en vleugels, klaar om op elke bij los te stuiven die dicht bij haar neerstrijkt.

HET VOORTBRENGEN VAN GEUR DOOR WERKSTERS

Als een werkbij een schaalje vindt met veel suikerwater in een sterke oplossing, ontbloot ze soms haar geurklier terwijl ze het suikerwater drinkt. Ze trekt daardoor andere bijen, in het bijzonder die van haar eigen volk, aan.

Bijen van verschillende volken nemen vreedzaam, zij aan zij, het voedsel op tot het schaars begint te worden. Dan beginnen ze te kibbelen.

BOVEN: Een van de bijen ontbloot haar geurklier. De klier is met een pijl aangeduid.

BENEDEN: De bijen gaan kibbelen als het voer op raakt.

elke bij, die zich dicht bij haar neerzet, los te stuiven.

Voor we de wederzijdse reacties tussen de waakbijen en de bijen, die het hun gelukt is aan te houden, beschouwen, moeten we eerst bespreken, hoe het vreedzame en niet gewaarschuwde volk zonder dienstdoende waaksters voor het eerst gealarmeerd wordt.

Wanneer bijenvolken voldoende vers voedsel voor hun onmiddellijk gebruik verzamelen, niet gealarmeerd zijn en geen waaksters bij het vlieg-gat hebben, kunnen we rustig twee bewoonde kasten onderling van plaats verwisselen. Alle haalsters, die in het veld zijn, gaan bij hun terugkeer naar die plaatsen, waarop hun woningen tevoren stonden. Als de kasten voorzichtig verplaatst zijn en niet gestoten worden, blijven hun volken ongealarmeerd. De wederzijdse reacties tussen de bewoners van een kast en de vreemde bijen van andere volken, die onbewust naar de woning „gedreven” worden, haar bij vergissing voor de hunne aanzien, kan dan worden waargenomen. Is de aanwezigheid van vreemde bijen in en om een kast voldoende om de bewoonsters te alarmeren? We zien, dat die bijen, die stuifmeel en nectar verzameld hebben en afgedreven zijn naar vreemde kasten, deze zonder aarzelen binnen gaan en zonder op een enkele manier door de eigenaressen onderzocht of lastig gevallen te worden. 't Is daarom duidelijk, dat vreemde nestgeuren bijen niet weerhouden de woningen van vreemde volken, waar ze heen gedreven zijn, binnen te gaan. Maar wanneer de kasten, die onderling van plaats verwisseld zijn, vreselijk hebben gebonsd bij het verplaatsen, in plaats van zo rustig mogelijk te zijn verzet, zijn de bewoners zeer verstoord en er verschijnen snel waakbijen aan de ingangen en ze proberen alle bijen, die trachten binnen te komen, op te vangen en te onderzoeken. Deze verstoring heeft het effect gehad de volken te alarmeren. Niettemin gaan de meeste met stuifmeel en nectar beladen bijen, die onbewust, naar een andere dan hun eigen kast zijn gedreven, voort, deze zonder aarzeling en in de meeste gevallen zonder moeite binnen te gaan. Deze beladen haalsters worden vaak door waaksters opgevangen, die hen met

zameld om het volk te voorzien, rustig en vredelievend en men ziet weinig, soms geen enkele bij de vlieggaten bewaken. In de nazomer en herfst (zowel als op andere tijden, wanneer het weer warm genoeg is voor bijen om bezig te zijn, maar er naar verhouding weinig voedsel de kasten binnenkomt), proberen roofbijen en dikwijls ook wespen telkens de opgeslagen honing van de volken te plunderen. Een kastingang vertoont dan een geheel ander beeld. Talloze waakbijen zijn aanwezig en vaak vinden er gevechten tussen hen en de zgn. roofbijen van andere volken en soms met wespen plaats.

Waakbijen kunnen tot bijna elke leeftijdsgroep behoren en sommige bijen beginnen aan de bewakingsplicht voor ze haalbijen worden. Ze houden ijverig alle bijen en wespen, die de vlieggaten naderen, tegen en onderzoeken hen (met inbegrip van de leden van hun eigen volk). Vele waakbijen zijn ook haalsters en vervullen om de beurt hun haal- en waakplicht. Over het algemeen schijnen de oudere en de volkomen ingewerkte haalsters de waakdienst aan jongere haalsters over te laten. Elke waakbij schijnt op een bepaalde, begrensde ruimte op de vliegplank te patrouilleren, maar ze zal zich ergens anders

heen begeven, wanneer dit nodig is. Op geregelde tijden zal een waakbij haar post verlaten en verdwijnen, hetzij de kast in, hetzij op een vlucht naar het veld. Ze kan slechts een minuut of twee of verscheidene uren wegblijven om dan weer eens op dezelfde plaats als tevoren voor de waakdienst op te duiken. Evenals de lengten van zulke haaldiensten enorm variëren, zo variëren de tijdsduren, besteed aan de bewakingsplicht ook. Tijdens de perioden van de haalplicht heeft men waakbijen zowel nectar als stuifmeel in het veld zien verzamelen en zelfs de kasten van andere bijenvolken zien beroven.

Een bij op wacht bij de ingang van haar woning (of op de raat, die de bijenhouder uitgehaald heeft) neemt een zeer karakteristieke houding aan. Ze staat met haar voorpotjes van de grond los en haar kaken en vleugels zijn gesloten en ze rukt telkens met schokjes rond om elke bij in het oog te houden, die ze ziet naderen. Zodra een bij zich neerzet, probeert elke waakbij in de buurt, die haar dat heeft zien doen, haar aan te houden en te onderzoeken. Soms, wanneer er een massa indringers in de buurt zijn, worden de waaksters zeer opgewonden en wachten met geopen-de kaken en vleugels, gereed om op

hun sprieten (die hun reukorganen dragen) onderzoeken, maar de indringsters besteden hieraan gewoonlijk geen aandacht en gedragen zich op een onbevreesde, bazige manier, de kasten binnen snellend, in sommige gevallen met de waaksters achter zich aan rennend, die nog steeds proberen hen te onderzoeken. De waaksters proberen gewoonlijk niet hen te pakken te krijgen. Dit soort bazige indringsters blijft zich binnen de kast gedragen alsof het hun eigen was, geven het voedsel af, dat ze hebben verzameld en ze dansen zelfs en werpen andere bijen aan als haalsters.

Indien ze al de vreemde nestgeur of de vreemde lichaamsgeuren van hun kameraden opmerken, schijnt dit hen niet te noodzaken hun gedrag op een enkele manier te wijzigen. Aan de andere kant is het duidelijk, door de manier, waarop ze hen soms volgen en proberen te onderzoeken, dat de waakbijen dikwijls in twijfel zijn over de identiteit van deze indringsters.

Sommige van de bijen, die naar de kasten van vreemde, gealarmeerde volken afdrijven, zijn echter niet beladen met stuifmeel en nectar en vele van hen worden, als ze door waaksters zijn aangehouden, slechts een paar seconden lang onderzocht, voor ze worden onderworpen aan mishandeling, waarbij de waaksters hen bij hun vleugels en poten van de kastingang wegtrekken.

Hoewel volken gealarmeerd kunnen worden door bonzen op hun kasten, komt zo'n hevige verstoring zelden voor; twee andere dingen, die de volken alarmeren, zijn ontdekt. Wanneer grote aantallen bijen de kast van een vreemd volk binnengedreven worden, worden enkele van de bewoonsters vroeger of later achterdochtig door de vreemde lichaamsgeuren en ze beginnen deze indringsters op te vangen en te onderzoeken. In werkelijkheid verschijnen waakbijen het eerst binnen in de kast en dan pas bij het vlieggat. Het is ook mogelijk, bijenvolken te alarmeren door het nabootsen van het karakteristieke vlieggedrag van roofbijen, door voor de vlieggaten dode bijen, vastgebonden aan eindjes garen op en neer te bewegen. Het schijnt geen verschil te maken of de dode bijen tijdens hun leven leden waren van het proefvolk of niet. Dit wijst er op, dat het de dansende bewegingen van de dode bijen zijn, meer dan de een of andere geur, die veroorzaken, dat de bijen hen als indringsters beschouwen. Lecomte heeft aangetoond, dat waakbijen zelfs modellen van bijen van karton of andere materialen gemaakt, aanvallen, als deze voor hen worden bewogen. Waakbijen blijken 'n overgeërfde drang te bezitten om elk voorwerp, dat voor het vlieggat op en neer zwaait of schokt, aan te vallen.

We kunnen hieruit opmaken, dat afgezien van zulke prikkels als heftige trillingen van hun kasten, bijenvolken op natuurlijke wijze worden gealarmeerd voor de aanwezigheid van roofbijen (of wespen) door hun karakteristieke, zwaaiende vlucht (uitgevoerd voor de vlieggaten van de kast, terwijl ze

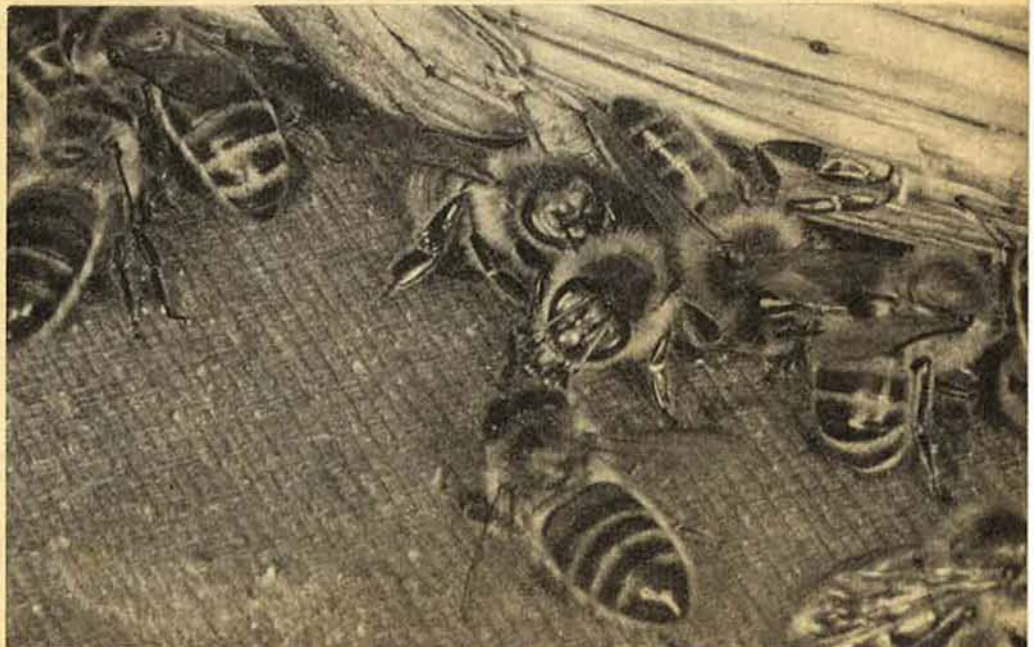
schijnen uit te kijken naar een gelegenheid om deze onopgemerkt door de waakbijen binnen te slippen) of door de aanwezigheid van talloze vreemde bijen, die onbewust naar de kast gedreven zijn. Eenmaal gealarmeerd, zal een bijenvolk, dat een paar minuten of dagen achtereen blijven. Volken van verschillende bijenstammen verschillen zeer in dit opzicht, zoals vele bijenhouders wel zullen weten, want het zijn de gealarmeerde waakbijen, die hem aanvallen. De tijdsduur, waarin de gealarmeerdheid blijft bestaan, verschilt ook, zelfs in hetzelfde volk op verschillende tijden van 't jaar. Wan-

neer nectar schaars is, kunnen bijenvolken gemakkelijk gealarmeerd worden; gedurende grote „honing-drachten" slechts met moeite. In de tijd van „honing-drachten" zijn de bijen van het volk zo druk bezig met het verzamelen van voedsel, dat ze weinig of in het geheel geen aandacht schenken aan grote aantallen vreemdelingen in hun midden. Aan de andere kant zijn de waaksters op die tijden, als volken gemakkelijk kunnen worden gealarmeerd, zeer vaak zo opgewonden, dat ze in staat zijn elke vreemde bij, die in de buurt van hun kast komt, aan te vallen.

(Wordt vervolgd)

Boven: Onbewuste indringsters nemen een onderdanige houding aan tegenover de wachtbijen. Ze doen geen pogingen om er van door te gaan, ze wenden hun poten van de wachtbijen af en trekken hun achterlijf in.

Beneden: Soms biedt de verdwaalde bij de wachtbij voedsel aan. Meestal wordt het voedsel geweigerd. Op deze foto neemt de wachtbij het voedsel aan, maar dat betekent niet dat ze zich laat omkopen.

KASTVERWARMING

door C. L. Wisse

In vorige beschrijvingen deelde ik u mede de resultaten verkregen met het verwarmen van de bijenkast. De meest geschikte tijd hiervoor bleek te zijn, zowel in het voorjaar, zo ongeveer van 1 maart tot 20 mei, als in het najaar van 1 september tot begin van wintervoeren. Tot aan dit voorjaar werd echter niet deelgenomen aan de koolzaadreis. Evenals drijfvoeren in het voorjaar speculatief genoemd wordt, zo kan men hetzelfde zeggen van verwarming van een bijenvolk.

Indien een voorjaar gunstig verloopt, dan zou men met de aanvang van de koolzaadreis de stroom slechts hebben uit te schakelen en de kast weg te sturen. Maar zo eenvoudig gaat het doorgaans niet, omdat het weer meestal niet meewerkt en het koud en guur blijft tot half mei. Zou men de verwarmde kast, zonder maatregelen te nemen, zo maar wegsturen, dan zouden de aanwezige bijen niet in staat blijken te zijn het vele broed te blijven verwarmen en een groot deel ervan zou weer verloren gaan. Op 2 verschillende manieren werd hieraan tegemoet gekomen. Bij de eerste manier werd op 15 april, 14 dagen vóór het begin van de koolzaadreis, het gesloten broed, nog vermeerderd met 3 ramen broed van een ander volk, overgebracht naar de bovenste broedkamer, het rooster gelegd en kwam de koningin met open broed in de benedenbroedkamer. De verwarming bleef aan boven de eerste broedkamer.

Schematisch voorgesteld als volgt: In die laatste 14 dagen liep boven nu het broed uit, terwijl de koningin, die in de benedenkamer veel kouder zat, in haar leg werd geremd.

Deze kast kwam van de koolzaadreis terug met 35 pond honing en een volk op punt van zwermen. Met een tweede kast, die de koolzaadreis meemaakte, werd anders gehandeld. Deze werd vlak voor het begin van de reis versterkt met een moerloos geworden volk en 3 ramen broed van een ander volk. Hier werd geen rooster gelegd en kon de koningin zich dus vrij in 2 broedkamers bewegen. Na de vereniging was het volk zeer sterk en bestond er geen gevaar, dat er broed zou verloren gaan bij uitschakelen van de verwarming.

Helaas overkwam deze kast een ongeluk tijdens het vervoer naar het koolzaad, ze viel van de vrachtauto naar beneden. Bij terugkomst bleek ze 20 pond honing te bevatten, maar een volk aanzienlijk ten achter bij het eerste en nog zonder enige zwermneiging. Deze proef moet dus als mislukt beschouwd worden. Waar bovendien de 2 kasten niet op hetzelfde koolzaadterrein stonden, is dit misschien ook nog een bezwaar om de cijfers onderling te vergelijken.

In augustus werd verwarming toegepast bij de teelt van koninginnen. Als merkwaardigheid deed zich hierbij voor, dat de ontwikkelingsperiode voor de jonge koningin met zeker 1 dag werd verminderd. In de literatuur vindt men vermeld, dat in landen met uitzonderlijke hoge zomertemperaturen een dergelijk feit zich voordoet en de koningin i.p.v. 16 slechts 15 dagen nodig heeft om tot ontwikkeling te komen.

Maar evenals bij niet-verwarmde teeltkastjes duurde het dit jaar ook bij de verwarmde kasten heel lang, voordat de jonge koningin begon te leggen. Hierop had blijkbaar het verwarmen geen invloed gehad.

Wel deed zich weer voor het reeds eerder geconstateerde feit, dat het broed zo hoog mogelijk werd gelegd, zo dicht mogelijk bij de bovenlat, dus zo dicht mogelijk bij de warmtebron.

Van enkele zijden werd mij om inlichting verzocht over het apparaat dat ik voor de verwarming gebruikte en

naar de kosten ervan. Ten dienste van eventueel meerdere belangstellenden geef ik hierbij een afbeelding. Links ziet u een geopend apparaat, terwijl rechts het toestelletje gesloten werd afgebeeld. Oorspronkelijk werden beide gebruikt voor „onder”-verwarming, doch deden later dienst voor „boven”.

Past men echter slechts „boven”-verwarming toe, zo is

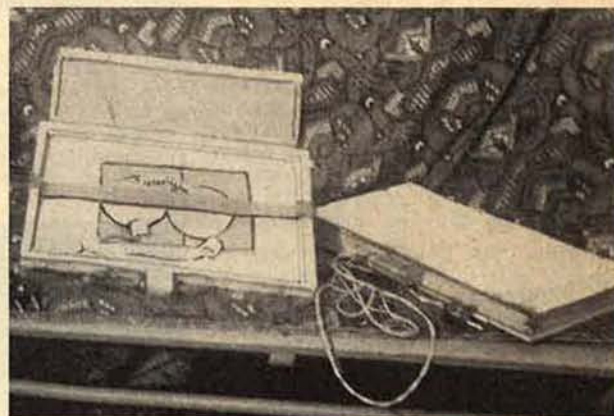

Foto A.

geen asbestplaatje nodig om de metalen plaat af te schermen en kan men deze direct op het dekkleedje leggen, dat men niet te dik moet nemen.

Op de foto ziet u 2 ronde schijven. Dit zijn 2 theewarmers. Hiervoor in de plaats kan men nemen 2 „spiraalen”, zoals gebruikt worden in een strijkijzer en schakelt die eveneens in serie in. Links in de hoek is bevestigd de thermostaat, terwijl de condensator buiten het houten frame werd bevestigd. De kosten van deze onmisbare onderdelen komen op het volgende:

2 „spiraalen” à f 0,80	=	f 1,60
1 thermostaat		„ 1,50
1 condensator		„ 2,50
		f 5,60

Verder heeft u dan nog nodig wat hout, een metalen plaat, draad en stekkers, hetgeen u zeker niet meer dan ongeveer f 3,— behoeft te kosten. Beneden de f 10,— kunt u het dus wel voor elkaar krijgen.

Nu ben ik helaas geen elektrotechnicus en ben ervan overtuigd, dat er nog wel andere mogelijkheden zijn. Ik liet u slechts zien en beschreef hoe ik het gedaan heb. Tenslotte dit nog. Een volk heeft voor de ontwikkeling van het broed water nodig. Vooral in het voorjaar bij koud en guur weer is dit een vraagstuk. Men kan de broedaanzet bevorderen door openkrabben van suikerramen naast het broed. Maar de bijen beschikken daarmee nog niet over het nodige water. Met een voederfles boven het volk kan men niet werken, want daar staat nu de verwarmers. Daar moest dus iets anders op bedacht worden. Ik maakte daarvoor een voederwaterfles. Het apparaat bestaat uit 2 delen: een flesje en een metalen buisje, dat aan de bovenkant voorzien is van kleine gaatjes. Flesje en buisje worden door een rubberslangetje aan elkaar verbonden. Het flesje, dat ongeveer 200 c.c. inhoud heeft, wordt gevuld met suikeroplossing van 1 op 8. Verdunde honing is natuurlijk beter (1 op 3). Is het flesje gevuld, dan wordt het rubberslangetje met metalen buisje erop geschoven. Het buisje wordt door de vliegopening in de kast gestoken, terwijl het flesje aan een touwtje aan de buiten-

„Bijenhouden met succes”

in het Rijksbijenteeltconsulentschap
voor Zuid-Nederland

Het heeft wel wat langer geduurd dan verwacht werd, maar thans is er toch een redelijke zekerheid, dat de film „Bijenhouden met succes” vanaf 1 december in vertoning kan komen. Het is een kleuren-geluidsfilm met een vertoningsduur van 45 minuten. De film behandelt een goede bedrijfswijze en is dus meer bestemd voor bijenhouders dan als propagandamateriaal om niet-bijenhouders voor de imkerij te winnen.

Deze film wordt gratis ter beschikking gesteld door de Afd. Voorlichting van het Ministerie van Landbouw. Voor een projectie-apparaat wordt eveneens gratis gezorgd. De film wordt vertoond door personeel van het consulentschap, dat dan verder de avond vult met een korte lezing over de bedrijfswijze en beantwoording van vragen.

De afdelingen, die een vertoning willen hebben, behoeven dus alleen te zorgen voor een verwarmde en goed verduisterde zaal. (Overdag is vertoning praktisch alleen mogelijk in een bioscoopzaal). Tenzij er zeer gegronde redenen zijn, wordt de film **niet op zondag** vertoond.

Gezien het aantal aanvragen, dat er nu al binnen is, wordt verwacht, dat er zeer druk gedraaid zal moeten worden. Daar het vervoer van het zware projectietoestel per auto moet gebeuren — en dus zeer kostbaar is — moet er een regeling gemaakt worden om de vertoningen zo efficiënt mogelijk te doen verlopen. De afdelingen kunnen er dus niet vast op rekenen, dat op een door hen gekozen datum de film draait. De regeling moet min of meer aan het consulentschap worden overgelaten, dat natuurlijk met de wensen van de aanvragers zoveel mogelijk rekening houdt.

Kleine afdelingen kunnen zich het beste met hun buurafdelingen verstaan om gezamenlijk de film te vertonen. In plaatsen met twee afdelingen draait de film

kant van de kast wordt opgehangen. Op foto B ziet u het apparaatje aangebracht op de middelste kast.

Zoals reeds in vorige jaren werd opgemerkt, wordt er water opgenomen op dagen, dat er van uitvliegen geen sprake kan zijn. De wateropname is echter het grootst, wanneer het mooi en zonnig weer is.

Het is duidelijk, dat verwarming van een volk niet in de plaats komt van welke ook der vroeger toegepaste methoden om de broedaanzet te bevorderen, (als drijfvoeren, toedienen van bijenthee, openkrabben van ramen suiker). maar, dat ze er slechts een

middel aan toevoegt.

Sommigen stellen zich voor, dat drijfvoeren in het voorjaar de bijen zou misleiden, dat de natuur reeds zover gevorderd is, dat er weer voedsel te halen is. Een meer volmaakte misleiding moet het verwarmen zijn, dat tot gevolg heeft een constateerbare grotere activiteit van het volk.

De moeilijkheid zat hem echter hier in de overgang van verwarmen naar niet-verwarmen.

Door de boven aangegeven methode meen ik de oplossing daartoe gevonden te hebben.

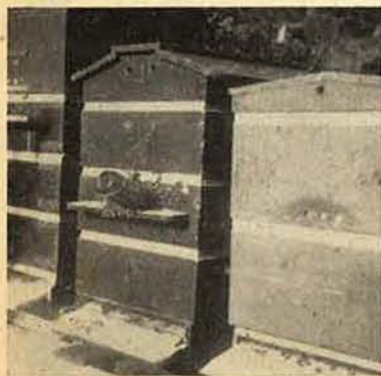

Foto B.

De bijen

De donk're bijen brommen om de korven
Waar bij de schuur de oude linde staat.
Ik denk aan de arbeid in de korf geborgen,
Het langzaam groeien van de honingraat.

En weer op deze plek, als zoveel dagen,
Bestormt mij plotseling een overvloed
Van beelden, zó in lichtglans toegedragen
Dat, overstelpt, ik de ogen sluiten moet.

Uren, terwijl de zoekende gedachten
Zich allengs tot verbinding schikken gaan,
De dag verstrijkt, het zwermen der bevrachte
Gonzende dieren houdt gestadig aan.

Tot de avond invalt en ik neergebogen
Mij dankend op den rijken dag bezin.
Doordringend komt een zoemer langsgevlogen,
Een late bij keert nog ter korve in.

IDA G. M. GERHARDT.

voorlopig maar één keer. Overleg tussen de afdelingen is dus ook hier gewenst.

Om heen en weer sjouwen met het toestel zoveel mogelijk te voorkomen is de film beschikbaar:

van 1—15 december in Zuid- en Middenlimburg;
van 17—29 dec. in Noordlimburg en Oostbrabant;
van 31 dec. tot 12 jan. in Middenbrabant en Gelderland;
van 14 tot 26 jan. in Westbrabant, Zeeland en Z. H. eilanden;
van 28 jan. tot 9 febr. in Zuid- en Middenlimburg.
van 11—23 febr. in Noordlimburg en Oostbrabant;
van 24 febr. tot 9 mrt in Middenbrabant en Gelderland;
van 11—23 mrt in Westbrabant, Zeeland en Z. H. eilanden.

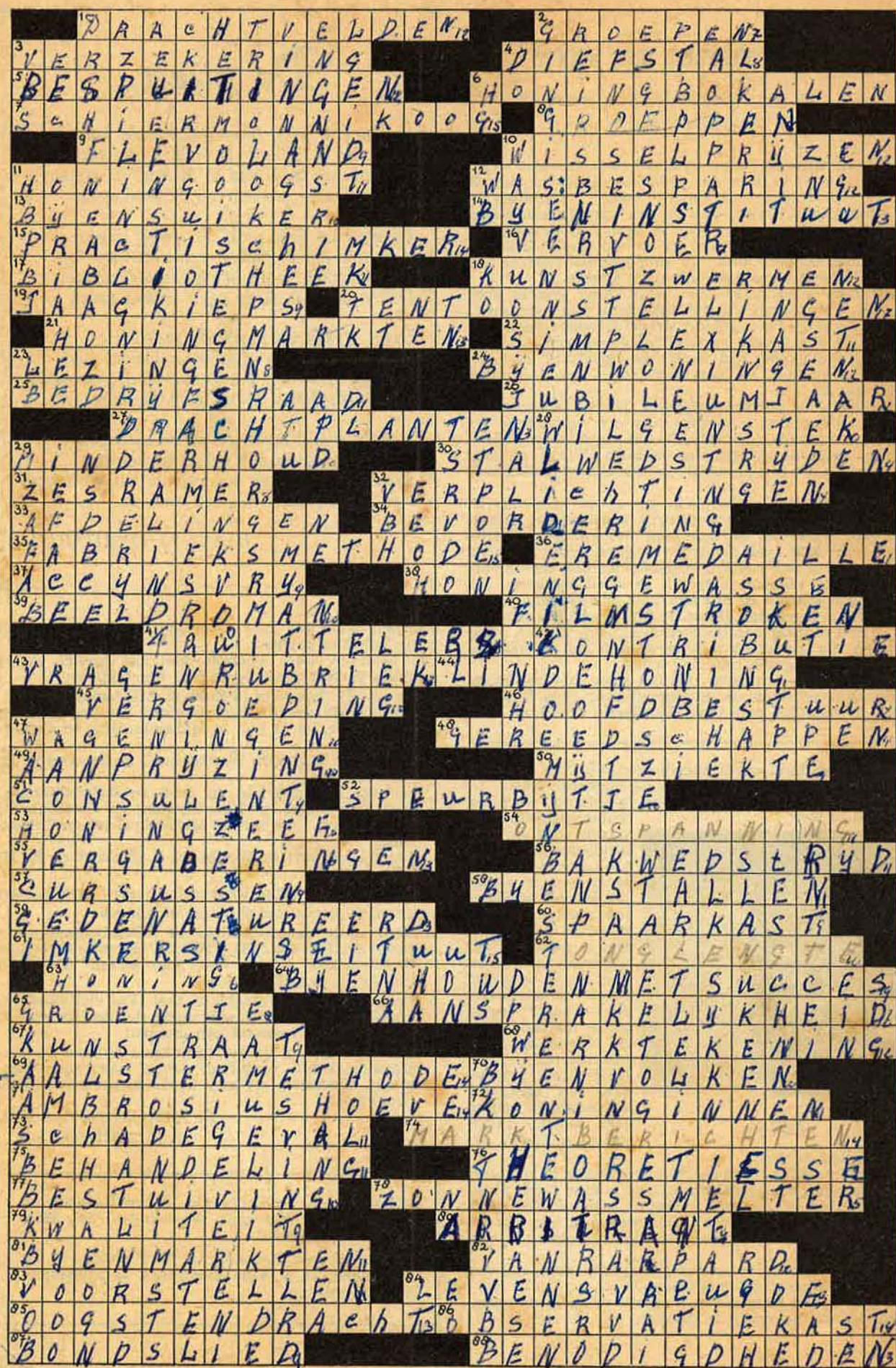
Afdelingen, die de film wensen te draaien moeten dus:

1. Overleg plegen met naburige afdelingen;
2. Zich tijdig aanmelden bij de Rijksbijenteeltconsulent, Bredaseweg 304, Tilburg. Eventueel enkele voorkeurdagen in de voor hun streek hierboven genoemde periode opgeven;
3. Zorgen voor een geschikte zaal. Pas definitief afspreken als bericht is ontvangen, dat de film op een bepaalde dag vertoond kan worden;
4. Als men niet in de eerstgenoemde periode in aanmerking komt, omdat er teveel aanvragen zijn, rustig afwachten tot men in de 2e periode aan de beurt komt.

De Rijksbijenteeltconsulent,
Ir. J. MOMMERS.

Redacteur: R. P. Groenveld. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen, Tel. 2863. Postrekening 846801.

Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de Rijksbijenteeltconsulenten.

onze JUBILEUM-puzzel

1. Vele afd. reizen met de volken van hun leden gezamenlijk naar de
2. Voor de verkiezing van het hoofdbestuur is het land verdeeld in Sommige van deze hebben een Kring gesticht voor de behartiging van de gewestelijke inkersbelangen.
3. Voor schade door brand, diefstal en vervoer van kisten, korven, volken, stallen, gereedschappen, voorraden, suiker, honing, was, kunststraal enz. zijn de leden voor f 2500.- gedekt door een collectieve
Op verzoek kan deze verzekering gratis worden verhoogd tot f 10.000.- Tegen wettelijke aansprakelijkheid zijn de leden verzekerd voor f 10.000.- bij lichamelijk letsel of dood van één persoon bij één gebeurtenis, voor f 50.000 bij lichamelijk letsel of dood van meerdere personen bij één gebeurtenis en voor f 5.000 bij schade aan eigendommen van derden.
4. Bij van volken enz. heeft elk lid dus recht op vergoeding. Hij moet direct van het schadegeval een bericht zenden aan F. C. Peijpers, p.a. de Waal en Zoon Rokin 75-79 te Amsterdam en een afschrift zenden aan zijn afdelingssecretaris. Opgeven wat gestolen is en omstandigheden vermelden.
5. Bij fruit en koolzaad hebben we soms last van De door het hoofdbestuur benoemde Commissie voor de doet haar uiterste best om tot een wettelijke regeling te komen.
6. In plaats van de oude jampotten hebben we tegenwoordig onze nieuwe Voor de verkoop van zijn honing behoort elk lid er gebruik van te maken. Ze hebben een grote reclamewaarde voor ons produkt.
7. Ons bevruchtungsstation is gevestigd op het eiland
8. De oppervlakte koolzaad per wordt elk jaar in 't februari- of maart-Groentje opgegeven. Het vergemakkelijkt de leden het vinden van een plaats bij dit gewas.
9. In september is de dijk van gesloten. Vooral voor de inkers op de Veluwe wordt dit straks een rijk drachtgebied in hun onmiddellijke omgeving. Dan zullen sterke volken en een goede bedrijfsmethode dubbel nodig zijn!
10. Voor onze Nationale Honingtentoonstelling hebben we nu drie aan de ene is de naam van onze Voorzitter verbonden, de andere is geschonken door de minister van Landbouw en de derde is voor de bakwedstrijd van de inkersvrouwen.
11. Voor het verkrijgen van een goede ook in minder goede jaren is een goede bedrijfsmethode nodig.
12. In het groentje van mei van dit jaar schreef Dr. Minderhoud een artikel over geperforeerde kunst-raat dat tot een belangrijke ... kan leiden. Hebt u het al geprobeerd?
13. Voor voeding der bijen verstrekt onze vereniging aan haar leden goedkope
14. De Bedrijfsraad houdt twee belangrijke instellingen in stand, de proefbijental te Hilvarenbeek bij Tilburg en het te Wageningen, dat bij afkorting I.B.O. wordt genoemd.
15. Het examen wordt elk jaar afgenomen. Bezitters van het diploma hebben de bevoegdheid cursussen voor beginners te leiden. Elke afdeling moet minstens één gediplomeerde bezitten. Inlichtingen: Bijenhuis, Wageningen.
16. Onze volken en kisten zijn verzekerd tegen schade bij het naar en van de drachtgebieden. Zie onder punt 4 wat u moet doen als de auto een aanrijding krijgt, in een sloot rijdt of als het vervoermiddel een ander evenement overkomt. Warmlopen is niet verzekerd, dat is de schuld van de imker.
17. In de lange wintermaanden kan elk lid gratis gebruik maken van onze Het adres is: Bibliotheek der Landbouwhogeschool, Generaal Foulkesweg 1 te Wageningen.
De toezending der boeken geschiedt franco, terugzending moet ook franco geschieden. Een catalogus is aan hetzelfde adres verkrijgbaar voor 40 cent (geen postzegels maar een postwissel!)
18. Voordat onze volken zwermneiging krijgen moeten we er van maken. Bij de Aalster methode maken we een veger. Bij de methode Jacobs maken we een vlieger.
19. In de geeft Jekavé elke maand het belangrijkste nieuws uit binnen- en buitenland.
20. Vele afdelingen organiseren nu en dan Dat is een mooie propaganda voor de bijenteelt. Als deze van meer dan regionaal belang zijn, kan het hoofdbestuur daarvoor een subsidie verstrekken.
21. Enige afdelingen organiseren verder waar de produkten van de leden kunnen worden verkocht. Dikwijls verbinden de afdelingen deze aan een bijenmarkt.
22. Vroeger waren de bijenwoningen die onder de naam verkocht werden zeer verschillend en onderdelen pasten niet op of in elkaar. Nu is de genormaliseerd; maten en constructie zijn dus steeds gelijk.
23. Alle afdelingen kunnen voor het winterseizoen subsidie krijgen voor Het Rijk vergoedt f 6.- voor honorarium van de spreker en onze Vereniging doet daar nog f 4.- bij. Voor reiskosten van de spreker wordt bovendien nog hoogstens f 1.50 vergoed. De spreker moet een gediplomeerd bijenteeltonderwijzer zijn. Hebben alle afdelingen elk winterseizoen een van die? Het kost praktisch niets! Aanvragen bij het Bijenhuis vóór 1 september!
24. Lees no. 3 nog eens na. Niet alleen de met de daarin gehuisveste volken, maar ook de lege zijn verzekerd tegen brand, diefstal en vervoer.
25. De is gesticht voor de behartiging van de algemene inkersbelangen. Zij heeft twee belangrijke Instituten. De inkers betalen slechts een vierde van de kosten, het Rijk betaalt de rest. De directie vervullen hun taak gratis.
26. 1957 is ons We hopen dat het een goed honingjaar zal worden en dat we veel nieuwe leden zullen kunnen boeken. Als u er een beetje moeite voor doet kunt ook u een nieuw lid winnen. Neem een jeugdige natuurliefhebber onder uw hoede en maak er een imker en een jeugdlid van (halve contributie tot 18 jaar!) U zult er ontzaglijk veel plezier van beleven. En er zijn ook wel inkers in uw buurt die geen lid zijn. Praat eens met ze, ze horen bij ons!
27. Doet uw afdeling wel alles om aanplant te krijgen? Het hoofdbestuur geeft gratis een circulaire uit met de namen van de beste en een bericht van de directie van Staatsbosbeheer.
Vraag die circulaire aan en breng die persoonlijk bij opzichters van plantsoenen of wie verder voor de beplanting van plantsoenen, straten, wegen, parken, dijken enz. zorgen. Niet in de bus gooien, maar gaan praten, dat is het beste. Of zijn er bij u geen nieuwe straten enz. die beplant moeten worden?
28. Ook stuifmeelleveranciers zijn van groot belang. Denk eens aan het voorjaar! Steek in uw tuin een in de grond en uw bijen hebben er het volgende jaar al plezier van. En uzelf niet minder!
29. De rijksbijenteeltconsulent voor het noordelijk deel van ons land heet Dr. Ir. A. Hij woont te Wageningen, Ericaplein 1.
30. In het Groentje van september stond iets over Veel meer afdelingen moesten organiseren, de Heer Briedé heeft groot gelijk. Uw afdeling moest dat ook doen. Maar iemand moet de stoot daartoe geven. Doe u dat even? Het is leerzaam en nuttig!
31. Bij de Aalster methode gebruiken we naast elk hoofdvolk een volk in een Kunt u knutselen? De werktekening van de Heer Bulk staat in het Groentje van mei van dit jaar!
32. Als u uw volken verhuurt aan een fruitteler, hebben beide partijen Ze staan elk jaar in het Groentje van april. (Leest u ook even wat er naast staat?)
33. Onze Vereniging heeft ruim 300 in het gehele land.
34. Het doel van onze Vereniging is: der bijenteelt. Dat doel moet worden nagestreefd door alle leden, alle afdelingen, alle groepen en alle kringen. Ga eens na of u en uw afdeling misschien ook meer dan tot nu toe kunnen doen voor de der bijenteelt!
35. Op blz. 3 van het Groentje van dit jaar staat een foto van de heer de Haan van Assen. Zijn methode heet de

36. Verdienstelijke leden, die 25 of 40 jaar bestuurslid van een afdeling of die 50 jaar gewoon lid geweest zijn van onze vereniging, kunnen in aanmerking komen voor de onzer vereniging. Hun namen worden in het januarinummer van 't Groentje gepubliceerd.
37. De suiker voor bijvoeding wordt ons verstrekt.
38. De drachtplanten, die voor ons van belang zijn, worden onderscheiden in stuifmeelgevende en . . . gewassen. Als men een instantie verzoekt deze gewassen aan te planten, dient men uit te zoeken welke voor de bewuste streek van belang zijn. Het aanplanten van gewassen, die b.v. bloeien als de bijen van de leden op reis zijn, heeft weinig nut.
39. De Aalster bedrijfsmethode is erg gemakkelijk. Vooral als men het boekje met 100 foto's bezit, dat onze vereniging over deze methode liet drukken. In de wandeling noemt men het, vanwege de vele foto's, wel onze bijenteelt
40. Behalve het boekje (zie no. 39), en de kleuren-geluidsfilm Bijen Houden met Succes, bestaan er ook nog . . . over deze methode van 100 stilstaande beelden, die gratis aan de afdelingen worden uitgeleend ter illustratie van lezingen.
41. In het Groentje van april gaven we weer nuttige wenken voor de fruit- en
42. Men dient de vóór 1 december aan de afdelingspenningmeester te voldoen. Als men na 1 jan. betaalt is men van 1 januari tot de dag van betaling niet verzekerd.
43. Vragen op allerlei gebied worden in het Groentje beantwoord in de Vragen zenden aan het Bijenhuis.
44. Het is een boom, die in de zomer bloeit. In sommige streken is die van groot belang. De honing van deze boom heet
45. De die de fruitteler de imker betaalt voor het plaatsen van volken in de boomgaard wordt elk jaar in het Groentje van april, soms al in dat van maart, vermeld.
46. De algemene leiding van onze vereniging berust bij het
47. Onze vereniging en het Bijenhuis zijn gevestigd te
48. Het Bijenhuis levert de leden bijenwoningen, kunst-raat, suiker en alle die ze bij hun werk nodig hebben.
49. De Keuringsraad voor de openlijke . . . van geneesmiddelen heeft volgens het Groentje van juli-aug. iets zeer belangrijks gezegd over honing. De heer S. Koning gaf daarop in het volgende nummer commentaar.
50. De is een bijenziekte, die langs de zuidgrens van ons land voorkomt. Ir. Mommers heeft de bestrijding met kracht ter hand genomen.
51. Ir. Mommers is de rijksbijenteelt voor het Zuiden des lands. Zijn adres is: Bredaseweg 304 te Tilburg.
52. Leden die iets hebben aan te bieden of iets willen verkopen kunnen in het Groentje tegen laag tarief een plaatsen.
53. De meeste imkers, die honing inzenden voor de Nationale Honingtentoonstelling, zeven die eerst door een . . . en daarna door een schone nylonkous.
54. De bijenteelt wordt door vele liefhebbers beoefend als een aangename in deze jachtige en rusteloze tijd. Als vrijetijdsbesteding is ze zeer belangrijk.
55. Een goed lid bezoekt alle van zijn afdeling.
56. Voor de imkersvrouwen houden we met onze Nationale Honingtentoonstelling elk jaar een voor honingkoek en ander honinggebak. De wisselprijs bestaat uit een prachtige koektrommel van zilverpleet, waarin de namen van winnaressen (en winnaars) worden gegraveerd.
57. Er zijn voor beginners, . . . voor gevorderden en speciale De kosten voor 33 lessen bedragen slechts f 5.- per deelnemer terwijl het tweede en volgende lid van eenzelfde gezin reductie genieten. Voor de speciale bedraagt het lesgeld voor 12 lessen slechts f 1.75. Ook hier geldt bovengenoemde reductie. Door het volgen van zou de opbrengst der bijen van vele imkers belangrijk verhoogd kunnen worden. Er moeten minstens 12 deelnemers zijn. Afdelingsbesturen kunnen . . . aanvragen bij het Bijenhuis tot 1 september. Ze kunnen het ook doen samen met naburige afdelingen.
58. Niet alleen onze bijenwoningen, maar ook onze . . . zijn zeer brandbaar. Ze zijn daarom ook tegen brand verzekerd. Heeft men meer dan 10 bijenvolken, dan vallen ook bergruimte, werkruimte, tuin-huisje enz. in gebruik voor de bijenteelt, onder de verzekering.
59. De bijensuiker wordt d.w.z. voor menselijk gebruik ongeschikt gemaakt. Het middel waarmee de suiker . . . wordt, is onschadelijk voor de bijen.
60. Naast de genormaliseerde simplexkast hebben we de waarin de genormaliseerde simplexramen passen. Een werktekening is voor 50 cent (giro 423459) verkrijgbaar bij het Rijksbijenteeltconsulent-schap te Tilburg.
61. Het Bevruchtungsstation op Schiermonnikoog, wordt beheerd door de commissie voor de . . . van ons Hoofdbestuur. Doelmatige . . . kan een belangrijke vergroting van de oogst tot gevolg hebben.
62. Als de bijen de rode klaver bevliegen is de van belang, dikwijls maar niet altijd, zit de honing zo diep in de bloem dat de bijen die niet kunnen bereiken.
63. In het glas van onze honingbokalen is ons verenigingsembleem aangebracht en langs de onderrand staan de woorden: Zuivere Nederlandse Bijen
64. Op de laatste algemene vergadering werd de nieuwste Nederlandse kleurengeluidsfilm over de Aalster methode (onder zeer ongunstige omstandigheden) vertoond. Afdelingen kunnen een gratis vertoning van deze film aanvragen bij de rijksbijenteeltconsulent van hun gebied. Adressen zie no. 29 en 51
65. De titel van deze film is
65. Alle leden krijgen het elke maand gratis toegezonden.
66. Behalve tegen schade door brand, diefstal en vervoer zijn onze leden gratis verzekerd tegen wettelijke
67. Als we onze raten gaan vernieuwen moeten we er hele vellen . . . inzetten. Slechte raten schuiven we naar de kant en als ze leeg zijn snijden we ze uit en zenden ze naar het Bijenhuis.
68. Elke imker, die zelf wil knutselen, heeft een van simplexkast, spaarkast of zesraamskastje nodig.
69. De bijenteelbeeldroman over de is bij het Bijenhuis verkrijgbaar voor f 1.50. Het boekje bevat 100 foto's met een duidelijke beschrijving van de methode. Hebt u een goede methode, verander dan niet, maar werk anders eens 'n paar jaar volgens de en het resultaat is: minder werk en meer honing.
70. Niet alleen bijenwoningen, maar ook onze die daar inzitten zijn verzekerd tegen brand, diefstal en vervoer.
71. De proefbijenstal van de Bedrijfsraad bij Tilburg heet
72. Het Laboratorium voor Vergelijkende Fysiologie te Utrecht vroeg in het meinummer van het Groentje ook dit jaar weer om toezending van overvloedige
73. Een moeten we direct bij de verzekering melden. Een afschrift moeten we aan de afdelingssecretaris zenden. Zie no. 4 voor het adres.
74. Vele leden lezen aandachtig de die na het houden van bijen- en honingmarkten in het Groentje worden opgenomen. Zo blijven ze met vraag en aanbod en de prijzen op de hoogte.
75. De van de bijenvolken volgens de Aalstermethode is zeer eenvoudig.
76. De cursussen voor beginners bestaan uit 4 en 12 praktische lessen en de cursussen voor de gevorderden uit 12 en 4 praktische lessen.
77. Proeven no. 2, 3 en 17 van Ambrosiushoeve hebben betrekking op door bijen van verschillende gewassen. In het Groentje van juni staan verslagen van deze proeven.
78. Wie zelf zijn wasafval en wasdekseltjes wil smelten vindt in het april-Groentje de beschrijving van een uitstekende (Maar: bebroede raten kan men daar niet mee smelten. Stuur die naar het Bijenhuis).
79. Door onze Nationale Honingtentoonstellingen is de van de honing veel beter geworden. Dat komt vooral doordat elke inzender een rapport van de jury krijgt, waarin alle fouten zijn vermeld.
80. Als er verschil van mening bestaat over de kwaliteit van de volken, die de imker aan de fruitteler verhuurt, kan dat geschil door middel van worden opgelost. Zie het Groentje van april.
81. De data van de voorjaars- zomer- en najaars . . . worden steeds op de laatste pagina van het Groentje vermeld.
82. Onze algemene voorzitter heet Mr. ridder
83. In het oktober-Groentje worden de afdelingen er altijd aan herinnerd dat ze voor de algemene

Invloed van zijwind op vliegsnelheid	120
Vliegget in zwermtros	136

Geschiedenis der bijenteelt

Conrad von Megenberg	179
----------------------	-----

Honinghandel en -prijs

Ruwe honing	5, 41, 42, 106
Honing voor duiven	119
Honingafzet en -prijs	149
Hoge was- en honingsprijzen	170

Onderwijs en voorlichting

Examen Praktisch Imker	2, 107, 174
Schriftelijke cursus	7, 15
Subsidie beg. imkers	23
Stalwedstrijden	133
Lezingen en cursussen	157, 165, 171
Opleidingscursus	160
Examen bijenteeltonderwijzer	162
Tentoonstellingen	192
Filmvertoningen	199

Produkten der bijen

Overdreven reclame	5
Koninginnemelk	12, 93, 118, 141
Verpakking van raathoning	23
Propolis verwijderden	31
Gistende honing	31
Honing voor atleten	34
Honing en geneeskunde	78, 189
Kristallisatie van honing	85
Ruwe honing	5, 41, 42, 106
Stuifmeel	118, 137

Honing als dieetvoedsel	137
Honing in poedervorm	153

Recht en wet

Juridische commissie	15
Autovervoer bijen	86
Prov. verordeningen	102

Voeren en suiker

4 kg extra suiker	153
-------------------	-----

Vaste rubrieken

Van horen en zien	2 e.v.
De wereld van de honingbij	7 e.v.
Bijenpraatje	10 e.v.
Uit de Jaagkieps	11 e.v.
Afdelingsberichten	2 e.v.
Korfimkerij	74 e.v.
Oogst en Dracht	87 e.v.
Zou ik dat weten?	162 e.v.
Van maand tot maand	184

Andere bijdragen

Duiven en bijen	123
Zwerm in de stad	126
Congres Wenen	127 e.v.
Stand zeshoek in raat	139
Draden en darrencellen	146
Een bijenpark	148
De verdwijnde bij	156
De bijen (gedicht)	199
Bijen zijn aanhankelijke diertjes	186
Niet krokus maar crocus	187

AFD. HIERDEN

Eindles cursus

Op 30 oktober werd in „De Zonnehut“, het zomerhuisje van de fam. Hop, de eindles van de cursus voor gevorderden gegeven door de heer T. Kuipers te Wesp. Op 5 oktober 1955 werd met 17 cursisten begonnen en thans konden 15 diploma's worden uitgereikt door het lid van de Commissie van Toezicht, de heer B. Jacobs. Ook de heer J. van Aarst was aanwezig en stelde enige vragen. Voorz. G. v. d. Brink dankte de heer Kuipers en bood hem een ficus aan; mevr. Hop en mevr. v. d. Hoorn werden geschenken aangeboden voor de verleende gastvrijheid en de heer van Aarst kreeg een rokertje.

Winterprogramma

Op de ledenvergadering op 2 november in het Dorpshuis te Hierden herdacht de voorzitter het overlijden van ons getrouw en geacht lid, de heer G. Houtzager. Na de gewone punten bracht de heer A. Baar verslag uit van de algemene vergadering te Utrecht. De heer Jacobs gaf een verslag van de bijenmarkt te Veenendaal, de heer G. v. d. Brink van de Imkersdag te Apeldoorn, de heer J. D. Helder van de reiscommissie. Besloten werd voortaan zo mogelijk op vrijdag te vergaderen. De heer J. van Aarst uit Wageningen zal op 23 november een lezing komen houden, de jaarvergadering is bepaald op 14 december en op 18 januari komt wederom de heer J. van Aarst met de nieuwste bijenfilm „Bijen houden met succes“. Wegens het gevorderde uur kon het darrenforum niet doorgaan.

W. A. DIRKSEN, secr.

AFD. NIEUWER AMSTEL

Met leedwezen geven wij u kennis dat ons lid, de heer

P. M. VAN ROSSUM

in de ouderdom van bijna 72 jaar is overleden.

Het is waarlijk niet overdreven, wanneer wij zeggen, dat de Nederlandse bijenhouderij in hem een van zijn beste imkers verliest. De liefde en het vakmanschap, waarmee hij zijn bijen verzorgde, golden als een voorbeeld voor zijn vele imkersvrienden.

Menig lid van onze afdeling heeft er graag de verre fietstocht naar Waverveen voor over gehad om een bezoek aan zijn grote bijenstand te brengen.

Nog deze zomer wist hij op de honingtentoonstelling in Apeldoorn enkele prachtige prijzen te winnen. Bij velen zal zijn nagedachtenis nog lang in herinnering blijven.

Afd. Nieuwer Amstel.

AFD. ROTTERDAM

Met groot leedwezen namen wij kennis van het overlijden van ons lid, de heer

JAN KEYZER

De heer Keyzer was een van onze vaste en trouwe medewerkers. Hij was een actief lid, vol enthousiasme voor de bijenteelt, op wie nimmer tevergeefs een beroep werd gedaan.

Zijn nagedachtenis zal nog lang in onze herinnering blijven.

HET BESTUUR.

AFD. OOSTSTELLINGWERF

Op 23 oktober 1956 overleed vrij onverwacht één van onze trouwe imkervrienden te Makkinga, de heer

GEERT ANDRIES CATS

in de ouderdom van 76 jaar. Met hem is een trouw lid en bijenliefhebber heengegaan. Hij ruste in vrede.

Namens het bestuur der afd. Ooststellingwerf & O., G. POST, secr.

Oogst en Dracht

WESTERLEE, 4 november 1956 — We hadden onze volken de zomerhoning laten houden. Dat is een voordeel geweest, anders hadden we geen suiker genoeg gehad. Vele zijn naar de heide getrokken met suiker en omdat de afstand nog al groot was, konden ze niet voldoende meenemen en zijn er van onze afdeling nog al wat volken gesneuveld. De onze zijn er goed doorgelopen. Dat goed moeten we overigens maar met een vraagteken schrijven. Ze leefden nog, maar broed zat er niet of zeer weinig meer in. Door het koude en regenachtige weer gaf de heide geen honing, de temperatuur is slechts enkele dagen boven 20 graden C. geweest. Het stuifmeel is vermoedelijk door de vele regens onbruikbaar geworden of het vliegweer was te ongunstig om het te halen, want er zat geen kruimel stuifmeel in de raten.

F. NANNINGA.

Uit de

Afdelingen

AFD. UITHUIZEN EN OMSTREKEN

Op 29 oktober werd een feestelijke vergadering belegd. Ons bestuurslid, de heer J. Veen, was op die datum 25 jaar bestuurslid van de afd. Door de heer Planting, hoofdbestuurslid, werd hem de eremedaille van de vereniging op de borst gespeld, waarna nog een lezing werd gehouden door de heer Planting, wat zeer op prijs werd gesteld.

H. B.

AFD. HEERDE

Op 11 oktober hielden wij onze eerste ledenvergadering in dit seizoen. Als gast was in ons midden de heer Groenveld. De voorzitter, de heer van Ewijk, opende deze vergadering door allen hartelijk welkom te heten, in het bijzonder ons nieuwe lid de heer van Vemde. Na het voorlezen van de notulen sprak de heer Groenveld over het onderwerp „Hoe krijg ik betere bijen“.

Hoewel dit een zeer moeilijk onderwerp is, wist de spreker het op zo'n voortreffelijke en duidelijke wijze naar voren te brengen, dat het voor iedereen te begripen was. Wij hebben dan ook veel geleerd en kunnen iedere afdeling aanraden om de heer Groenveld uit te nodigen om over dit mooie onderwerp te komen spreken. Want wij weten van de erfelijkheidsleer en alles wat er bijhoort veel te weinig af. En het is ons die avond duidelijk geworden, dat willen wij betere bijen krijgen, wij hier niet meer zonder kunnen.

Het was elf uur toen de voorzitter de vergadering sloot.

G. J. VAN DIJK, secr.

SPEURBIJTJES

PRIJSOPGAVE GEVRAAGD voor 100—200 goed gevlochten Bijenkorven. Aanbiedingen aan: Bijenstand DE KOERSHOF, Diepenveen.

TE KOOP: Massa ledige Bijenkasten (kleppend), Honingslinger, Korven. Br. onder letter R van dit blad.

TE KOOP AANGEBODEN: Een mooie partij Slingerhoning, waaronder Heide-, Klaver- en Bloemenhoning. Desgewenst leveren wij bovenstaande soorten ook in potten van 450 gr. Bijenstand „DE BIJENKORF“, Faas-Eliaslaan 10, Baarn.

GEVRAAGD: Alle soorten inlandse Slingerhoning, ook bijzondere soorten, contante betaling. Monsters en offertes aan: PROPAGANDA-BUREAU VOOR BIJENTEELT, Bunnik, Telefoon 305.

H. T. VAN DAM en Zn. - Bijenpark Jubbega (Fr.), tel. 103, Hoornsterzwaag

Wij kunnen nog leveren

PRIMA KWALITEIT ZOMERHONING EN HEIDEHONING

Vraagt even prijs.

Tevens het adres voor al uw imkersartikelen. Wij kopen ieder kwantum oude bijenraten en zuivere bijenwas aan broden tegen hoge prijs.

vergadering tot 10 december bij het hoofdbestuur kunnen indienen.

84. De bijenteelt verhoogt de... van de mens.
85. We willen allemaal graag weten hoe het met het gewin in andere streken was. Dat vinden we de hele zomer en herfst door vermeld in de rubriek
86. In een... kunnen we de bijen bij hun werk gadeslaan zonder ze te storen.
87. Op de Imkersdag te Apeldoorn hebben we het refrein van ons... leren zingen.
88. Het Bijenhuis te Wageningen is een instelling voor en van onze leden. Het doel is de leden de beste imkers... te leveren voor de laagste prijs.
89. Dit nummer staat niet in de puzzel. Als u uw oplossing goed bekijkt, zult u, lezende van boven naar beneden TWEE rijen letters ontdekken, die samen een paar belangrijke zinnestjes vormen. Schrijf ze op een briefkaart en stuur die vóór 7 januari aan het Bijenhuis te Wageningen. Naam en adres van de afzender duidelijk vermelden! U behoeft dan uw Groentje niet te beschadigen. En u behoeft ook de hele oplossing niet over te schrijven.

INHOUD 1956

Vereniging

Eremedailles	12
Hoofdbestuur	15, 16, 142, 174
Jaarstukken	46, 62
Imkersdag Apeldoorn	56, e.v.
Nat. Honingtentoonstelling	77, 139, 140, 175
Bondslid	116
Alg. vergadering	62, 121

Praktijk, bedrijfsmethoden

Fabrieksmethode	3, 27, 30, 102, 188
Tweede broedbak geven	5, 6, 29
Aalster Methode	8
Kastverwarming	22, 198
Beschimmelde raten	31
Volk verplaatsen	44
Raathoning winnen	44
Verenigen in het voorjaar	44
Grote opbrengsten in Drente	80
Kleinigheden uit de praktijk	97
Broed trekken	123
Uitbreiding	142
Opsluiten van volken	152
Weinig broed in september	159
Inballen van een koningin	173
Bewaren van raten	176
Zwak volk sterk maken	185

Bedrijfsraad, Instituten

Verslag vergadering	50
Verslag Ambrosiushoeve	100
Publicatie IBO	75

Bespuittingsgevaar

Bespuitingen in Frankrijk	25
Fruit- en Koolzaadreizigers	54
Laatste nieuws NOP	55

Bestuivingsvragen

Komkommerkwestie	81, 101, 151
Bestuivingsproeven	100

Boekbespreking

Landbouwgids, Tuinbouwgids	18
Bees	34
Sélection et élevage des reines	90
Honig, Wachs und Bienengift	90
Bees are my business	162
Welt der Biene	168

TENTOONSTELLING AFD. HEERDE 14.000 BEZOEKERS

Van 12 tot 19 september organiseerde de Heerder middenstand een tentoonstelling. De afd. Heerde greep deze gelegenheid aan om reclame te maken voor bijen en honing. Wij hebben direct een stand gehuurd en bijna 14.000 personen hebben deze bezocht. We hadden dus niet te klagen over de belangstelling en soms was onze stand van 2 x 5 m te klein.

De observatiekasten trokken wel de meeste aandacht. En er werd menig potje honing verkocht.

Zulke tentoonstellingen moesten er meer zijn, want we hebben gezien hoe weinig het publiek op de hoogte is van de voedingswaarde van onze honing.

Voor het slagen van deze tentoonstelling danken wij allen, die hieraan hebben meegewerkt, in 't bijzonder afd. Handel, welke zo bereid was ons de honing te leveren, want door het slechte jaar waren wij niet in staat zoveel honing bij elkaar te krijgen.

G. J. VAN DIJK, secr.

Bijen in de kunst

Pieter Bruegel	153
--------------------------	-----

Bijensteken en -gift

Geneeskrachtig bijengif	23, 42, 79
Nadelige gevolgen	102, 173

Bijenteelt in andere landen

Argentinië	11
Frankrijk	11
India	40
Tropen	169

Bijenveredeling en koninginnteelt

Moerdoppen van plastic	12
Dure koninginnen	25
Inteel, darrenei in koninginneeel	31
Paring der koningin	60
Reglement Schiermonnikoog	85
Wat maakt een bij tot koningin?	92
Vergelijking bijenrassen	100
Krainers	141
Invloed pleegvolk op nakroost	141, 146
Koningin paart met vele darren	151
Wat is een zuivere koningin?	165
Is een raskoningin ons hoogste doel?	189
Br. Adam over bijenrassen	193

Bijenweide, reizen met de bijen

Uitzaai koolzaad	38
Fruit	43, 54, 172, 175

Achteruitgang heidedracht	44
Omheining van wilgen	78
Fruit en koolzaad Leens	81
Dode bijen door acacia?	84
Wanneer bloeit de heide?	136

Bijenwoningen en gereedschappen

Oude kunstraat	11
Radiale slinger	45
Werktekening zesraamskastje	45, 82
Zonnnewassmelter	57
Buitenbakken van stro?	67
Geperforeerde kunstraat	75
Breken van raampjes	92
Transvaals moerhuisje	170

Bijenziekten en -vijanden

Bijeneter	25
Specht	37
Mijtziekte	18, 100, 169
Nosema	101
Hoornaar	133
Wespen	163
Wasmot	153
Doodshoofdvlinder	173, 185

Gedrag der bijen

Wat kan een bij ruiken?	9
Werkverdeling in een zwerm	23
Bijen houden in afgesloten vertrek	45
Bijendansen	92, 119
Tijdgevoel	119

accynsny